

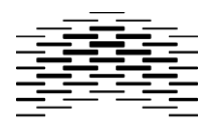
Kari Marie Kjellstad

Hva er de grunnleggende utfordringene for politiet i Liberia?

Sett fra det lokale politiets perspektiv

Masteroppgave i Profesjonsstudier

Høgskolen i Oslo og Akershus, Senter for profesjonsstudier (SPS)

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Resyme:

Dette er en studie av politiet Liberia og deres utfordringer i bekjempelsen av kriminalitet, sett fra det lokale politiets perspektiv. Studien følger en enhet på Kriminalavdelingen ved hovedkvarteret til The Liberian National Police (LNP) i Monrovia. Det er en kvalitativ studie med feltarbeid som metode i en naturalistisk tradisjon. Feltarbeidet bestod av deltagende observasjon og intervju. Intervjuobjektene er det liberiske politiet og FN-politiet. FN har hatt en fredsbevarende misjon i Liberia, United Nations Mission In Liberia (UNMIL), siden 2003. En av oppgavene til UNMIL er å reformere det liberiske politiet. Studien av politiet er gjort i et profesjonsteoretisk perspektiv. Det å følge etterforskerne på jobb medførte innblikk i kriminalitetsutfordringer og arbeidsmetoder. Kriminalitetsutfordringene til enheten var for det meste hverdagskriminalitet og ikke organisert grenseoverskridende kriminalitet. Det siste har i flere rapporter vært beskrevet som et økende problem i Vest-Afrika, blant annet fra FN og Verdensbanken. Studien viste en politienhet med kompetente medarbeidere. Utfordringene som fremkom var mange. Det mest åpenbare var mangel på ressurser som patologer, kontorutstyr, kjøretøyer og drivstoff. Andre utfordringer var svakheter i lovverket, underslag og korrupsjon. Dette svekket rettsikkerheten og tilliten til politiet. Det som ble sterkest fremhevet av informantene var politisk innblanding, som eksempelvis politiske ansettelser av toppleder og mangel på rettsikkerhet. Dette medførte usikkerhet i organisasjonen, manglende autonomi, ineffektivitet og beslutningsvegring. Disse forholdene påvirker legitimiteten til politiet. Legitimitet er grunnlaget for en profesjon og for et godt og effektivt politi. Det at ikke politiet i Liberia har den nødvendige tillit og legitimitet er en grunnleggende utfordring for LNP.

Abstract:

This is a study of The Liberian National Police and their challenges in crime fighting. This is a qualitative study of a unit within the Criminal Service Department within the Liberian National Police (LNP) at the LNP Headquarters in Monrovia. The method used is fieldwork in a naturalistic tradition, with participating observation and interviews. The interviewees are from the LNP and UN police. The United Nations has had a peacekeeping mission in Liberia, United Nations Mission in Liberia (UNMIL), since 2003. One of the main tasks for UNMIL is police reform.

The study employs a professional theory perspective. By following detectives on the job, the researcher was able to gain an insight into the crime situation they were facing and their working methods. The study found that the challenges the LNP faced were mainly those relating to ordinary crime, not transnational organized crime, which has attracted much international attention and has been described as an increasing problem in West-Africa by the UN and the World Bank.

The police officers in the unit were competent detectives. They faced a lot of serious challenges. The most obvious was lack of resources like pathologists, office supplies, vehicles and fuel. Other challenges were the weak legal system, embezzlement and corruption. This led to decreased perceptions of justice and trust in the police.

The main problem pointed out by the interviewees was the impact of political influence on the police, for instance political appointment of the top management, and lack of legal justice. This led to uncertainty in the organization, lack of autonomy, inefficiency and hindered decision-making. These circumstances affected the legitimacy of the police. Legitimacy is vital for a profession and also for the effectiveness of the police. It seems that lack of trust and legitimacy are the main challenges for the Liberian National Police.

Høgskolen i Oslo og Akershus, Senter for Profesjonsstudier

Oslo 2012

Forord:

Takk til Politidirektoratet som har en stilling som politistipendiat på Nupi. Det har gitt meg mulighet til å få være på Nupi og til å skrive en masteravhandling i profesjonsstudier. Særlig stor takk til Henning Høgseth og Kristin Kvigne. Så vil jeg takke Nina Græger og Vegard Walter Hansen på Nupi som oppmuntret meg til å sette i gang med en masterstudie.

Høgskolen i Oslo tok imot meg som student, takk til Vigdis Berger, som aldri så noen problemer, bare muligheter. Og takk til de glitrende og inspirerende foreleserne der, først og fremst Harald Grimen (post mortem) og Lars Inge Terum og alle de andre foreleserne på SPS, som delte så mye kunnskap.

Takk til den alltid like hjelpsomme, kunnskapsrike og omtenkssomme bibliotekar på Nupi, Tore Gustavsen, den språkmektige Ivar Windheim og eksperten innen Sikkerhetssektorreform Marina Caparini. Deres støtte og tilbakemeldinger har vært svært verdifulle.

Takk til Politihøgskolen og Doktor Maren Kleiven for uvurderlige tilbakemeldinger og inspirasjon, og Ole Anton Utvær som ordnet avtaler og la forholdene til rette for feltarbeidet i Liberia.

Så, til min veileder Tatanya Ducran Valland; å gå til veiledning var som å gå til tannlegen, smertefullt, men særdeles nødvendig. Tusen takk for all den tid du brukte, interessen du viste og de innsiktsfulle tilbakemeldinger du ga. Du veiledet meg på en utmerket måte.

Min kjære datter Line, takk for at du aldri tvilte på at din mor skulle klare dette, og min kjære Bjørn Vidar, takk for at du holdt ut.

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING.....	5
1.1	Foranledningen.....	5
1.2	Problemstilling	6
1.3	Avgrensninger	7
1.4	Beskrivelse av oppgaven.....	8
1.5	Liberia	9
1.5.1	Historien.....	9
1.5.2	Borgerkrigen	10
1.5.3	Det tradisjonelle samfunnet	11
2	Profesjonsteori	12
2.1.1	Hva er en profesjon?	15
2.1.2	Autonomi og skjønn.....	21
2.1.3	Tillit og legitimitet	22
2.1.4	Politiet og profesjoner.....	25
2.1.5	The Liberian National Police (LNP).....	28
2.2	Forskningslitteratur – politiet i Vest-Afrika.....	30
3	METODE.....	34
3.1	Deltagende observasjon.....	35
3.2	Stedet for feltstudiet	40
3.3	Kriminalvaktene.....	44
3.4	Refleksjoner over egen før-forståelse og forskerrollen.....	45
3.5	Adgang til feltet.....	46
3.6	Mulig rollekonflikt i feltet.....	48
3.7	Dokumentgjennomgang	50
3.8	Intervju	52
3.9	Utvelgelse av data – reliabilitet og validitet.....	54
3.10	Tema-analyse.....	57
3.11	Metodens begrensninger.....	59
3.12	Etiske problemstillinger.....	60
3.12.1	Taushetsplikt.....	61
3.12.2	Fare for misbruk av tillit	61
3.12.3	Fare for å være etnosentrisk.....	62
4	FUNN OG ANALYSE	63
4.1	Kriminalitetsbildet.....	64

4.2	Politiets arbeidshverdag	66
4.3	Rettsikkerhet	69
4.3.1	Ressurser, logistikk og budsjett	69
4.3.2	Underslag og korrupsjon	73
4.3.3	Faglig uholdbar situasjon	75
4.4	Politisk innblanding	77
4.4.1	Dårlig beslutningssystem	78
4.4.2	Korrupsjon i straffesakskjeden	79
4.4.3	Hemmelige samfunns innblanding i prosessene	80
4.4.4	Svakheter i lovgivningen	82
4.4.5	Presidentens rolle	84
4.4.6	Usikkerhetens konsekvenser	86
4.4.7	Politi og politikk	87
5	KONKLUSJON	91
5.1	Politiets legitimitet	92
5.2	Konsekvensene av utfordringene	94
6	Litteraturliste:	98
7	Vedlegg:	103
7.1	Intervjuguide for UNMIL ledere	103
7.2	Intervjuguide LNP management	103
7.3	Intervjuguide for polititjenestemenn	104
7.4	Information and concent-letter	104

1 INNLEDNING

Dette er en studie av politiet i Liberia og deres utfordringer i bekjempelsen av kriminalitet, sett fra det lokale politiets perspektiv. Hvordan er arbeidshverdagen til politiet? Hva er de største utfordringene? Hvilke utfordringer har politiet som profesjon? Det er en kvalitativ studie i en naturalistisk tradisjon. For å få et best mulig innblikk i utfordringene til politiet er det gjort et feltarbeid som er en kombinasjon av deltagende observasjon og intervju. Det er en studie av aktørene i en lokal politiorganisasjon i Liberia og de daglige utfordringene de står overfor.

1.1 Foranledningen

Årsaken til at jeg ønsket å studere politiet i Liberia har bakgrunn i mitt opphold i landet som FN-politi i 2008 og 2009. Da jobbet FN med – noe FN fortsatt gjør – en reform av politiet i Liberia etter at landet hadde vært gjennom en langvarig borgerkrig. Mitt arbeidsfelt i FN var Donor Aid¹. Fra FNs side deltok vi i mange prosjekter – alle med formål å bygge opp igjen det liberiske politiet. Her skulle vi ikke arbeide sammen med det liberiske politiet i deres daglige arbeid, men samarbeide med dem om utvikling av nye prosjekter og gjennomføring av pågående prosjekter.

Da jeg var i Liberia, ble fiskebåten «Blue Atlantic» beslaglagt med ca. 2 tonn kokain om bord. Båten ble tatt av styrker fra den franske marine. Den gangen hadde ikke jeg kunnskap om at Vest-Afrika var et transittområde for smugling av kokain fra Latin-Amerika til Europa, så det store beslaget var overraskende for meg. Vel hjemme i Norge opplevde jeg at politiet her beslagla kokain fra smuglere som opprinnelig kom fra Vest-Afrika. Dette gjorde at interessen min for dette området som transittområde våknet. Senere har jeg også lest mye om den nye trenden for smugling fra Latin-Amerika via Vest-Afrika². United Nations Office for Drug and Crime (UNODC) – FNs organ for bekjempelse av kriminalitet – har produsert flere rapporter om problemet. Sikkerhetsrådet i FN har adressert problemet ved å utvikle et eget program

¹ Donor aid er det internasjonale begrepet for bistand til utviklingsland. OECD Paris Declaration for effektiv hjelp har retningslinjer for hvordan dette skal utføres. (OECD Paris Declaration (2005))

² For mer informasjon om emnet se UNODC, “The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment”, 2010, United Nations Office of Drugs and Crime (UNODC) United Nations Publications. World Bank Development Report 2011: “Conflict, Security and Development”

(UNODC, Regional Programme for West Africa 2010–2014) for bekjempelse av grenseoverskridende kriminalitet i Vest-Afrika. Liberia er et av landene som er med i dette programmet. Programmet og tiltakene som er foreslått, er ambisiøse. Med min kjennskap til Liberia og politiprojekter der slo det meg at dette ville det være vanskelig å gjennomføre. Samtidig hadde jeg få faktakunnskaper om emnet; jeg kunne derfor ikke begrunne hvorfor jeg mente det ikke ville la seg gjøre. Det ønsket jeg å studere nærmere. Bak lå også et ønske om å se på grenseoverskridende organisert kriminalitet i Liberia og hva som var de egentlige utfordringene for det lokale politiet i bekjempelsen av denne. Mye blir sagt om the Liberian National Police (LNP); det er beskrevet som inkompetent og korrump (Salahub 2011). Manglede ressurser er fremhevet som den største utfordringen for LNP. De har et stort behov for ressurser, både i form av mannskap, kompetanse, utstyr og bygninger. FN skal bidra til å reformere LNP slik at det blir et profesjonelt og demokratisk politi. Som politiutdannet og tidligere FN-politi i Liberia, hadde jeg en god mulighet til å studere politiet fra innsiden. Det gjorde det lettere å finne ut hva politiet selv så på som sine største utfordringer når de skulle bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet, som er fremhevet i FN sin målsetting.

1.2 Problemstilling

Under feltarbeidet i Liberia kom det frem at det ikke var grenseoverskridende organisert kriminalitet som det lokale politiet var opptatt av. Det var heller ikke den type kriminalitet som preget deres arbeidshverdag. Jeg gjorde feltarbeid på en enhet i Organisert Krim-seksjonen på Kriminalavdelingen som bekjemper organisert kriminalitet i Liberia. Deres arbeidsfelt var noe annet enn den grenseoverskridende organiserte kriminaliteten som beskrives i FN-rapporter. Når spørsmålet om hva som var utfordringene deres ble stilt til lokale politifolk, viste de til utfordringer som hindret dem i å bekjempe kriminalitet. Beskrivelsene gjaldt interne forhold i politiet. De trakk sjelden frem spesielt vanskelig kriminalitet som forklaring på utfordringene deres. Det var lite informasjon fra det lokale politiet om grenseoverskridende organisert kriminalitet. Derimot fortalte de mye om et økende narkotikamisbruk blant ungdom.

Svarene handlet i stor grad om utfordringer for politiet generelt, og ikke spesifikt om bekjempelse av grenseoverskridende kriminalitet. Det var så store mangler i hvordan

den daglige tjenesten ble utført at det å snakke om en spesialisert bekjempelse av grenseoverskridende organisert kriminalitet ikke var tema for politiet i hverdagen. Problemstillingen ble derfor endret fra å se på utfordringer med å bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet til å se på utfordringer med å bekjempe kriminalitet generelt. Problemstillingen ble som følger:

Hva er de største utfordringene – sett fra et lokalt perspektiv – politiet i Liberia står overfor når de skal bekjempe kriminalitet?

- *Hvordan ser arbeidshverdagen til det liberiske politiet ut?*
- *Hva er det som gir de største utfordringene?*
- *Hva er utfordringene for politiet som profesjon?*

Profesjonsteori blir et viktig hjelpemiddel for å forstå utfordringene. I denne oppgaven er det tatt utgangspunkt i teorien om profesjonsorganisering, hvor bl.a. Elliott Freidsons beskrivelse av arbeidsorganisering (Freidson 2001) blir brukt. Det er ikke en studie av arbeidsorganiseringen til politiet i Liberia. Teorien om profesjonsorganisering av arbeidet skal bidra til å forstå noen av de mekanismene som påvirker politiets hverdag og utfordringer.

Profesjonsteori bygger på en vestlig tradisjon og de fleste profesjonsstudiene er gjort i den vestlige verden. Profesjonene er en viktig del av det moderne samfunnet. Likevel mener jeg at profesjonsteori kan bidra til å forstå politiet og en profesjons utfordringer også i en afrikansk kontekst. Selv om samfunnet er annerledes, vil de grunnleggende forutsetningene for en profesjon være de samme.

1.3 Avgrensninger

Denne oppgaven ser kun på det lokale, liberiske politiets utfordringer i deres arbeidshverdag. United Nations Mission In Liberia (UNMIL) har vært i landet siden 2003 og har spilt en betydelig rolle for utviklingen av landet. Oppgaven går likevel ikke inn på hvordan FN og FN-politiet, UN- police (UNPOL), påvirker landet med sin tilstedeværelse. FN er en viktig del av bildet, og blir omtalt, men uten å få et eget fokus. FNs påvirkning og innflytelse i landet er så kompleks at det er kan skrives en

egen oppgave om det. Jeg går heller ikke grundig inn på de økonomiske utfordringene Liberia står overfor, som selvsagt påvirker politiets mandat og rammebetingelser.

Studien er kun fra hovedstaden Monrovia og fra hovedpolitistasjonen til politiet i Liberia. Jeg har bare gjort feltarbeid på Kriminalavdelingen og for det meste kun på en av flere enheter der. Det betyr at mine funn bare omfatter denne enheten. Noen av de strukturelle funnene gjelder imidlertid politiet som sådan. På landsbygden er polititjenesten annerledes, men denne oppgaven går ikke inn på hvordan politiet fungerer utenfor hovedstaden Monrovia. De utfordringene som beskrives, er ikke uttømmende for hele utfordringsbildet; de er begrenset til det jeg har opplevd i forbindelse med feltarbeidet.

1.4 Beskrivelse av oppgaven

Dette er en kvalitativ studie med feltarbeid og intervju som metode. De utfordringene politiet har med å bekjempe ordinær kriminalitet, vil også være utfordringer politiet har med å bekjempe alvorlig kriminalitet – for eksempel grenseoverskridende organisert kriminalitet. Bekjempelsen skjer imidlertid på to ulike plan. Bekjempelse av kriminalitet generelt gjøres i hovedsak på grunnplanet innenfor politiet. Bekjempelse av grenseoverskridende organisert kriminalitet gjøres både på grunnplanet og på et spesialisert plan. Under feltarbeidet kunne jeg ikke observere at det lokale politiet jobbet med saker som kan betegnes som grenseoverskridende organisert kriminalitet. Det fremkom heller ikke at lokalt politi opplevde å jobbe med grenseoverskridende organisert kriminalitet slik denne er beskrevet i rapportene fra FN og Verdensbanken.

Det er brukt et profesjonsteoretisk perspektiv, det er utfordrende i et afrikansk samfunn som er så annerledes enn det norske. Oppgaven starter med å beskrive Liberia og å gi et bilde av den historiske bakgrunnen til landet. Her finnes også en kort gjennomgang av borgerkrigen og fredsavtalen³. Den er bakgrunnen for at FN er i landet og for at det er satt i gang en rekke reformer, blant annet en politireform. Deretter kommer informasjon om et delt samfunn hvor både det moderne og det

³ Fredsavtalen ble undertegnet i Accra i 2003.

tradisjonelle samfunnet har en viktig plass. I kapittel 2 gis en generell beskrivelse av profesjonsteorien og profesjonsorganisering, før profesjonsteorien knyttes opp mot politiet. Oppgaven inneholder dessuten en kort gjennomgang av organiseringen av politiet i landet, The Liberian National Police (LNP). Til slutt i dette kapittelet redegjøres det for noe av forskningen på feltet og mer spesifikt om de rapportene som beskriver politiet i Vest-Afrika. Kapittel 3 beskriver metoden som er brukt, samt noen av de etiske problemstillingene som fremkom i forbindelse med feltarbeidet. Funns blir presentert og analysert i kapittel 4. Til slutt kommer en konklusjon og avsluttende betraktninger i kapittel 5. Litteraturliste og vedlegg avslutter det hele.

1.5 Liberia

Liberia er et forholdsvis lite land (111 370 km²) i Vest-Afrika. Landet grenser til Sierra Leone i nordvest og nord, Guinea i nord og nordøst og Elfenbenskysten i øst og sørøst. Videre har landet en lang kyststripe på 579 km². Befolkningen er estimert til 3,5 millioner innbyggere, og ca. 80 prosent av befolkningen er enten kristne eller kristne i kombinasjon med (40 prosent) tradisjonell lokal religion.⁴ Resten er muslimer. Landet er en blanding av moderne og et tradisjonelt samfunn, som de fleste vestafrikanske land (Kwesi 2009:7).

1.5.1 Historien

Liberia er en av de få statene i Afrika som ikke har vært en koloni stat i tradisjonell forstand. Det var en stat som ble styrt av frigitte slaver fra Amerika. I 1822 kom den første båten med frie slaver fra Amerika til kysten av Vest-Afrika. Disse frigitte slavene hadde ingen tilknytning til det landet de kom til, annet enn at deres forfedre kom fra Vest-Afrika et sted. Det tok ikke lang tid før de frigitte slavene oppførte seg som koloniherrer, og den styreform som ble etablert i Liberia var svært lik på en kolonistat. I 1847 erklærte Liberia seg uavhengig. De nye bosetterne var født og oppvokst i Amerika, og de hadde sin opplæring og utdanning fra Amerika. Selv om de ikke hadde mye utdanning, var de vant til å leve i et moderne samfunn, og de hadde moderne våpen. De hadde lært av sine tidligere slaveeiere hvordan man behandlet og kontrollerte slaver, og de brukte denne kunnskapen til å undertrykke de innfødte (Bøås 2005).

⁴ Det er ulike tall på hvor mange prosent av befolkningen som tilhører de ulike religionene, tallene varierer mest på antallet kristne, se CIA The world fact book, Globalis FN-sambandet og Griffith, C. (2010) «Police internal control system in West Africa».

Dette skapte raskt et hierarki i samfunnet, hvor de tidligere slavene fra Amerika ble den herskende klassen. Selv om de frigitte slavene bare utgjorde ca 3–5 % av befolkningen, klarte de snart å gripe makten over hele landet blant annet ved å «kjøpe» eller bestikke de lokale høvdingene. Slik klarte de effektivt å undertrykke den innfødte befolkningen som også fikk innskrenket sine rettigheter. Etter hvert førte dette til et markant klasseskille mellom urbefolkningen og den nye herskende klassen. Americo-liberierne, som de frigitte slavene ble kalt, ble raskt en elite i Liberia og de kontrollerte både verdiene og handelen i landet. Morten Bøås omtaler styret i Liberia frem til 1980 som et apartheidstyre.

Until 1980, Liberia was de facto an apartheid state, but since a black rather than a white elite ruled Liberia, this was not a major concern for the international community (Bøås 2005:74).

I Vest-Afrika har utnyttelse av naturressurser og menneskesmugling pågått i hundrevis av år. Området er rikt på naturressurser, og særlig gull og elfenben har vært attraktive handelsvarer. Området er blitt grovt utnyttet av handelsfolk fra Vesten og andre. I Vest-Afrika fikk særlig libaneserne en spesiell rolle som mellomledd ved handel av naturressurser som gull og diamanter (Wanneburg 2005:6-7). Også Liberia er rikt på naturressurser, både mineraler, gummiplanter, tømmer og ville dyr. I tillegg har landet en lang kyststripe noe som gir lett tilgang til ressurser ute i havet.

1.5.2 Borgerkrigen

Borgerkrigen preger fremdeles hele det liberiske samfunnet, og de fleste har en historie fra krigen hvor de støttet en av de kjempende partene. Det har ennå ikke vært et skikkelig oppgjør etter krigen, noe som medfører spenninger fordi noen av båndene fra den gang fremdeles eksisterer (Griffith 2011). President William Tubman var president i Liberia fra 1944 og til sin død i 1971. På 1970-tallet bidro en internasjonal, økonomisk krise til å øke fattigdommen i landet.

President Tolbert etterfulgte president Tubman, men den omfattende fattigdommen førte til stadig var politisk uro. I 1980 ble Tolbert styrtet av opprøreren Samuel Doe, som i 1986 ble den første president i Liberia som stammet fra de innfødte og ikke fra

Americo-liberierne. Deretter ble Doe styrtet av geriljalederen Charles Taylor⁵, som startet borgerkrigen i Liberia i 1989. Doe ble drept i 1990.

Borgerkrigen i Liberia varte i 14 år og ble en av de blodigste krigene noensinne på det afrikanske kontinentet. I 1997 ble Charles Taylor på lovlig vis valgt som president i Liberia; det blir hevdet at folk valgte ham i håp om å unngå en ny borgerkrig. Taylor påpekte selv dette i sin valgpropaganda; det rådet ingen tvil om at krigen ville blomstre opp igjen dersom han tapte (Call 2012). Krigen fortsatte med ulik intensitet frem til 2003 da en endelig fredsavtale ble undertegnet i Accra (Ghana).

Det er uklart hvor mange mennesker som ble skadet og drept under krigen. FN opererer med 150 000⁶ drepte og nesten 1 million på flukt. Krigen var ødeleggende med massakre, voldtekter og lemlestelser som en del av krigsstrategien. I den tiden Taylor satt som president, misbrakte han blant annet politiet som sin egen, private sikkerhetsstyrke. Denne styrken stod bak både drap, voldtekter og lemlestelser (Friedman 2011). Ulovlige våpen ble importert av Charles Taylor og han forsynte også Sierra Leone med våpen betalt med diamanter. Slike diamanter ble senere kalt «Blood-Diamonds».

Mange barn – især jenter – fikk liten eller ingen skolegang under krigen, og mange barn ble foreldreløse. Analfabetismen er i dag beregnet til ca 50 prosent⁷. De mange voldtektene medførte at jenter helt ned i 13–14 års-alderen ble mødre, og voldtektene har fortsatt også etter at krigen sluttet. Overgrep mot kvinner og barn er satt på dagsordenen både av regjeringen i Liberia og FN. En rekke tiltak er derfor satt i verk for å bedre kvinner og barns rettssikkerhet (Schia, de Carvalho 2009).

1.5.3 Det tradisjonelle samfunnet

Overtro har vært viktig i Liberia og er det til en viss grad ennå. Heksedoktorene, som kalles Zoe, har hatt en mektig posisjon. Zoene har mistet noe av sin makt etter borgerkrigen, siden befolkningen så at heksedoktorene ikke klarte å beskytte dem mot

⁵ Charles Taylor er dømt for krigsforbrytelser i nabolandet Sierra Leone for perioden 1996 – 2003. Han ble i april 2012 dømt i Haag av FNs krigsforbryterdomstol til 50 års fengsel.

⁶ Se unmil.unmissions.org (Background)

⁷ CIA factbook

alle grusomhetene. I tillegg er mange av de gamle samfunnsstrukturene ødelagt, og mange av de erfarne heksedoktorene ble drept eller måtte rømme uten å få gitt sin kunnskap videre til sine etterfølgere (Bøås 2005). Tradisjonell rett har en viktig og formell plass i det liberiske samfunnet (Høhn 2010). Slike tradisjonelle systemer er særlig viktige i samfunn hvor statlige institusjoner har brutt sammen. Det tradisjonelle samfunnet og tradisjonell rett er offisielle begreper i Liberia og blir regulert av «Rules and regulations governing the Hinterland» (Carlowitz 2011). Det uformelle rettssystemet praktiseres ulikt fra landsby til landsby, og kan omfatte alt fra klok og god konflikthåndtering til utnyttelse og grove brudd på menneskerettighetene. Et eksempel på det siste er «Trial by ordeal»⁸ (US HR report). Ifølge en studie av det tradisjonelle rettssystemet har størstedelen av befolkningen på landsbygden mer tillit til tradisjonell rett enn til det formelle, statlige rettssystemet (Isser, Lubkemann, N'Tow, 2010).

2 Profesjonsteori

Hva vil det si å se på politiets utfordringer i Liberia i et profesjonsteoretisk perspektiv? Profesjonsteorien kan brukes som verktøy for å prøve å forstå utfordringene i det vestafrikanske politiet. Liberia har som mål å bli et demokratisk samfunn. Et av hovedtiltakene er reform av sikkerhetssektoren med politireform som en viktig del. Profesjonsutvikling kan bidra til å høyne etisk standard og faglig dyktighet i politiet.

Whether or not policing becomes a «profession» like the law and accountancy, the concept of professionalism – in the sense of high standards of practice – is necessary for police reform and police education (Chan 2003:7).

Chan hevder at den delen av profesjonskonseptet som innebærer at man har en høy standard for utøvelse av politipraksis er viktig. Mange har skrevet om profesjoner, faktisk helt tilbake fra slutten av 1700-tallet. Helt frem til 1960-tallet var fokus for forskningen å beskrive særtrekkene ved profesjonene og den viktige rollen

⁸ Det er en metode for å fastslå skyld når det ikke foreligger tilståelse. Den antatt skyldige vil da bli utsatt for «Trial by Ordeal», det kan for eksempel være «The act of Sassywood», som fremdeles praktiseres selv om det er forbudt. Det betyr at den antatte gjerningsmannen må drikke Sassywood (Sassywood er et tre, hvor barken inneholder en meget farlig gift. Det er en ekstrakt fra denne barken som må drikkes), og dersom han dør, er han skyldig. Er han uskyldig, vil han overleve.

profesjonene fikk for utviklingen av det moderne samfunnet. Adam Smith fremhevet for eksempel viktigheten av tillit både mellom profesjonene og klientene, og også mellom profesjonene og samfunnet (Fauske 2008). I en neste fase frem til 1990-tallet var det et mer kritisk lys på profesjonene og konsekvensene av deres makt og monopolisering. Fra 1990-tallet endret igjen synet på profesjonene seg, til et mer helhetlig syn. Her var det både kritikk mot profesjonene for at de bare sørget for seg selv, men også en erkjennelse av den viktige oppgaven profesjonene har med å ivareta allmenne interesser i samfunnet (Fauske 2008).

Den amerikanske sosiologen og systemteoretikeren Talcott Parsons brakte profesjonene inn som et viktig element i moderne sosiologi og samfunnsforskning. Han beskrev profesjonskomplekset og la vekt på altruisme og ivaretagelse av fellesskapets beste, han mente at

Profesjonskomplekset ... innebar også en overgang til en ny samfunnstype som hadde sitt legitimitetsgrunnlag i kompetanse og kyndighet og ikke i politisk autoritet eller økonomisk suksess som i kapitalistiske og sosialistiske industrisamfunn (Fauske 2008: 40 - 41).

Parsons ser altså kompetanse og kyndighet som et særs viktig legitimitetsgrunnlag for profesjonene. Magali Sarfatti Larson var blant dem som senere brakte maktspektet inn i profesjonsforskningen og som var kritisk til profesjonene, som hun mente var motivert av makt og ønsker om monopol (Fauske 2008:47). Eliott Freidson var en av de første som betvilte at profesjonene ivaretar fellesskapets beste, men som siden revurderte sin oppfatning av profesjonene. I «Professionalism – the third logic» beskriver han hvorfor profesjonenes organisering av arbeidet er så viktig for kvaliteten på arbeidet (Freidson 2001).

Det råder ulike oppfatninger av hvordan en profesjon kan defineres. En del fellestrekk er likevel de fleste er enige om: Molander og Terum beskriver at en profesjon er et yrke med en vitenskapelig basert, høy teoretisk kunnskap, som også har et praktisk element. Profesjonene er konstituert av staten. Det vil si at de har fått et spesielt mandat og et monopol på en yrkesutøvelse med en delegering av et ansvarsområde, noe som igjen gir autonomi. Dette monopolet og denne autonomien baserer seg på en tillit staten har gitt dem.

For å få denne tilliten er det en del forutsetninger som må ligge til grunn. For det første må profesjonen være kompetent til å utføre det oppdraget de skal, det vil si det foreligger et kunnskapskrav. For å kunne bli del av en profesjon kreves det en spesiell kvalifisering. Denne kunnskapen er spesialisert og av høy kvalitet – noe ikke alle har. I tillegg er det forventet at profesjonen er altruistisk, at den har en samfunnskontrakt og skal fungere til det beste for samfunnet. Begrepet «samfunnskontrakten» brukes i denne oppgaven i betydningen at «Institusjonaliseringen av en yrkesgruppe som profesjon kan ses som en samfunnskontrakt hvor yrkesgruppen forplikter seg til å tjene visse allmenne interesser» (Molander, Terum 2008:18).⁹ Det at yrkesgruppen har fått et monopol, innebærer forpliktelser til å oppfylle visse forventninger. Et slikt monopol stiller spesielt høye krav til etikk, og derfor kjennetegnes profesjonene av høy intern- og eksternkontroll (Molander, Terum 2008).

Tillit, altruisme og etikk er også viktige elementer for å skape et troverdig og samfunnsnyttig politi. Janet Chan siterer Brogden og Shearing som mener at profesjonalisering av politiet vil medføre færre overgrep fra politiet. «Just as police culture is linked with police misconduct, professionalism is regarded as the antidote to misconduct (Brogden and Shearing 1993: 107 -8) » (Chan 2003:3).

Chan er ikke enig med Brogden og Shearing, men mener tvert imot at profesjonalisering og autonomi kan bidra til å skjule overgrep fra politiets side. Hun er uenig i at profesjonsorganisering kan hindre overgrep fra politiet. På den annen side mener Seumas Miller¹⁰ at profesjonsorganisering kan bidra til at politiet utfører sine oppgaver på en god og tillitvekkende måte. Han mener at profesjoner er definert ved det kollektivt gode de representerer for samfunnet som bør være tilgjengelig for alle og som er ønskelig av alle.

-the various professions are institutional role occupants and, as such, defined not only by....., but also by the collective ends served by these activities (Alexandra and Miller 1996), and, specifically, by the collective goods that they produce (or contribute to the production,

⁹ «Samfunnskontrakten» som begrep har også andre betydninger (Bojer 2001) som jeg ikke går nærmere inn på her.

¹⁰ Seumas Miller er professor i filosofi ved Charles Stuart University og Australian National University.

maintenance, or renewal of), that is, jointly produced goods that are, and ought to be, produced and made available to the whole community because they are desirable and the members of the community have a joint right to them, for example, health, shelter, and justice (Miller 2010 :179).

Det er altså ulike oppfatninger om hvilke konsekvenser en profesjonsorganisering har. Uenigheten går tilbake til diskusjonene og kritikken av profesjonene på 60- og 70-tallet og om deres orientering er altruistisk eller egoistisk. Er profesjonsorganisering nødvendig for å få en best mulig utøvelse av profesjonen, eller er det et middel til å beskytte profesjonen mot innsyn og utnytte dette til egen fordel? Et viktig argument fra Freidson om forutsetningene for profesjonsorganisering er viktigheten av etikk og moral i den enkelte profesjon og profesjonsutøverne der. Som Chan sier: Uavhengig av om politiet er en profesjon eller ikke, er konseptet profesjonsorganisering viktig (Chan 2003:7). Derfor er det interessant å bruke profesjonsteori til å studere politiet. Det kan hjelpe til å forstå hvordan man kan sikre det kollektivt gode som et godt politi representerer ved å bruke konseptet profesjonsorganisering. Det kan være en utfordring å bruke profesjonsteori på et politi i et afrikansk samfunn, men profesjonsteoriene tilfører viktige aspekter og det gir et verktøy til å forstå og å analysere de empiriske funnene. Politireformen i Liberia er et forsøk på å etablere et sivil, demokratisk politi som en del av FN-resolusjonen og etableringen av en demokratisk stat (UN SR 1509 19. september 2003).

2.1.1 Hva er en profesjon?

De opprinnelige profesjonene var leger, jurister og prester, men med utviklingen av det moderne samfunnet, har også antallet profesjoner øket. Både lærere, sykepleiere, fysioterapeuter, økonomer, politi og flere andre yrkesgrupper aspirerer til å bli profesjoner. De «nye» profesjonene har ikke nødvendigvis så stor grad av autonomi som de opprinnelige profesjonene, og noen profesjoner står over andre i hierarkiet med instruksjonsrett (som for eksempel leger i forhold til sykepleiere, jurister i forhold til politiet). Disse «nye» profesjonene kaller Amitai Etzioni for semi-profesjoner, de er aspirerende profesjoner (Fauske 2008 : 39).

Molander og Terum mener at en profesjon kan betraktes ut fra to aspekter, et performativt og et organisatorisk aspekt (Molander, Terum 2008). Det organisatoriske aspektet omfatter intern og ekstern kontroll over arbeidsoppgavene, og det omfatter

profesjonens autonomi¹¹, det vil si hvorvidt profesjonsutøveren kan utøve skjønn og foreta individuelle vurderinger når det er behov for det. Profesjonens jurisdiksjon¹² avgjør hvor stort feltet er for profesjonens mulighet for skjønnutøvelse. Det organisatoriske aspektet innebærer også at profesjonen som en del av sin samfunnskontrakt, har en institusjonalisert kollektiv- eller tjenesteorientering. Samfunnskontrakten medfører at profesjonen er en kollektiv aktør, en sammenslutning av en organisert gruppe som fremmer profesjonens oppgaveområde (Molander, Terum 2008:18-19).

Det performative aspektet vil si at profesjonen er en yrkesgruppe som har en spesialisert kunnskap. Arbeidsoppgavene er av en slik art at formalisert kunnskap må kombineres med utøvelse av skjønn for å kunne håndheves på en adekvat måte. Dermed kalles den virksomheten profesjonen utøver for «praksis» (Molander, Terum 2008: 17 -20).

Hva betyr så dette for politiet? Ifølge John Kleining¹³ vil de som mener at politiet bør være en profesjon, begrunne det med at profesjonsstatus¹⁴ er en måte å heve standarden til politiet på. Han sier det slik:

Advocates of police professionalization have argued that , by raising the status of police work through professionalization, job morale will be boosted and pride engendered, greater public respect fostered, a better quality of intake attracted, services improved, efficiency increased and corruption curbed (Kleining 1996: 31)

Kleining er ikke enig i at profesjonsstatus til politiet automatisk vil føre til at politiet får bedre moral, øket yrkesstolthet, øket tillit fra publikum, bedre kvalifiserte søkere til studiet, økt servicen og effektivitet, samt redusert korrupsjon. Han mener for det første at politiet ikke oppfyller kravene til å bli en profesjon fordi det ikke kreves vitenskapelig kunnskap for å utøve politiyrke, i hvert fall ikke for patruljerende polititjenestemenn. For spesialiserte enheter mener han det kan det være annerledes.

¹¹ Autonomi betyr auto=selv, nomos =lov (Molander, Terum 2008: 18)

¹² «... jurisdiksjon over et virksomhetsområde, dvs. om en eksklusiv rett til å utføre bestemte arbeidsoppgaver og å gjøre det i tråd med egne faglige standarder» (Molander, Terum 2008)

¹³ John Kleining er doktor i etikk og filosofi. Han har blant annet forsket på politi og etikk

¹⁴ Med profesjonsstatus mener Kleining her økt sosial status. Han mener at profesjonen har en misunnelsesverdig status blant andre yrker fordi deres autonomi og kontroll på arbeidsoppgavene i kombinasjon med eksklusivitet gir en høy sosial status (Kleining 1996: 41)

For det andre mener Kleining at profesjonsorganisering kan innebære en del farer. Han er opptatt av at det positive profesjonskonseptet kun er idealtypisk. De farene han ser ved en profesjonsorganisering mener han i stor grad vil gjelde politiet dersom de får profesjonsstatus. Det gjelder særlig den sosiale makten profesjonene da vil besitte i form av sin spesialiserte kunnskap, noe som medfører en fare for generell utnyttelse av makt. Han mener at det at noen mennesker får makt over andre kan fort misbrukes.

I tillegg til faren for maktmisbruk er det er spesielt tre konsekvenser av profesjonsstatus Kleining ser som farlige (Kleining 1996:41 - 42). Det er faren for paternalisme¹⁵ noe han mener i all hovedsak er en urettmessig rettighet. Paternalisme er ifølge Kleining spesielt farlig for politiet, fordi de ved å få profesjonsstatus, kan utnytte denne rettigheten ved å påtvinge «gode råd» i kombinasjon med undertrykkende makt. Den neste faren han påpeker er fremmedgjøring ved at spesialisert kunnskap kan medføre at man ikke ser helheten i en situasjon. Politiet kan da miste evnen til å se en kritisk situasjon i kontekst noe som ikke er til det beste for publikum (Kleining 1996: 43 – 44). Den siste faren Kleining påpeker er faren for økt sosial diskriminering fordi innføring av profesjonsstudier vil medføre at kravene for å bli tatt opp på studiet må heves. Dette i kombinasjon med at en profesjonsstatus ikke nødvendigvis gir en bedre polititjeneste, gjør at Kleining er skeptisk til at en profesjonsstatus nødvendigvis vil heve standarden til politiet.

En profesjonsstatus vil medføre en profesjonsorganisering. En slik organisering mener Freidson er en forutsetning for å kunne utføre en aktverdig og faglig funksjon som profesjon, men han er også tydelig på at hans begreper om profesjonsorganisering er idealtypiske (Freidson 2001:55). Hans utgangspunkt er en idealverden, som ikke eksisterer, men til tross for det er det en del momenter som han mener er helt sentral for profesjonen, som muligheten for skjønnsutøvelse og at faglige hensyn må være avgjørende for beslutninger. En grunnforutsetning for Freidsons profesjonsorganisering er det moralske aspektet til profesjonen. Profesjonens moral og etikk vil bidra til å motvirke de farene Kleining påpeker, som blant annet faren for maktmisbruk og paternalisme. Ifølge Freidson har profesjonen en plikt til å vurdere

¹⁵ Kleining forklarer begrepet paternalisme hos profesjonsutøvere slik «not only that he or she knows better than others what will be in their best interest, but that he or she is entitled to make choices for them» (Kleining 1996: 42)

det de gjør i lys av et større gode, nemlig å tjene samfunnet ut ifra de etiske verdiene profesjonen selv har satt for å utøve sin spesialiserte kunnskap (Freidson 2001: 217).

– Practitioners and their associations have the duty to appraise what they do in light of that larger good, a duty which licenses them to be more than passive servants of the state, of capital, of the firm, of the client, or even of the immediate general public (Freidson 2001: 217).

I «The third Logic» (Freidson 2001) omtaler Freidson tre typer arbeidsorganiseringer, det er det frie markedet, byråkratiet og profesjonsorganiseringen, hvorav de to førstnevnte opprinnelig er beskrevet av Adam Smith og Max Weber. Disse tre formene for arbeidsorganisering er forskjellige, og har forskjellige formål. I det frie markedet er det profitt og markedet som styrer, i den byråkratiske organisasjonen er det detaljstyring og kontroll av arbeidsoppgavene fra ledelsen som er kjennetegnet. I en profesjonsorganisering er bruk av skjønn og individualisert behandling vesentlig. Ifølge Freidson kan derfor en profesjon ikke være styrt av markedet eller være detaljstyrt av ledelsen fordi det vil redusere muligheten for bruk av skjønn til det beste for samfunnet og klienten. Han mener at byråkratiet i sin natur er slik at det vil minimere muligheten for å bruke skjønn. «The freedom to judge and choose the ends of work is what animates the institutions of the Third logic. It expresses the very soul of professionalism» (Freidson 2001:217).

For Freidson er muligheten til å bruke skjønn det som kan gi de gode resultatene for brukerne, men for å sikre det beste resultatet må en også ha en profesjonsmoral. Harald Grimen forklarer profesjonsmoral som «.. normer og verdier som styrer profesjonelle si atferd og organisering. Profesjonsetikk er refleksjon over slike verdier» (Grimen 2008:144).

Janet Chan ser farene ved at politiet blir en profesjon slik som også Kleining gjør, hun mener det kan medføre en økt fare for maktovergrep fra politiet. På den annen side er profesjonsmoral en forutsetning for en god utøvelse av profesjonen. Grimen hevder at profesjonsmoralen bidrar til å opprettholde en høy standard og at det er «det politisk legitimerede samfunnsoppdraget som motiverer profesjonsmoralens normer og verdier» (Grimen 2008:152). Profesjonsmoral er viktig for å unngå maktmisbruk som Kleining og Chan er opptatt av.

Profesjonen er konstituert av staten, det er en av forutsetningene for at det er en profesjon og ikke et hvilket som helst annet yrke. Ved dette får profesjonen et mandat og et monopol fra staten. Det er dette som legitimerer profesjonen overfor publikum som er bruker eller klient av profesjonen. Denne legitimiteten er en forutsetning for at profesjonen skal eksistere, og den har profesjonen fått fordi den har både en spesiell kunnskap og en samfunnsorientert holdning. Freidson sier «— ideal-typical professionalism is always dependent on the direct support of the state and some degree of tolerance of its position by both consumers and managers» (Freidson 2001: 122).

Med andre ord vil ikke en profesjon klare å oppfylle forventningene dersom den ikke har statens direkte støtte og forståelse for sin spesielle posisjon fra både klientene og fra sine overordnede. Staten gir profesjonen monopol fordi den har tillit til at profesjonen har nødvendig kompetanse og at profesjonen selv tar ansvar for nødvendig opplæring og kunnskapsutvikling. Profesjonen forhandler frem det Abbot kaller profesjonens jurisdiksjon innen sitt fagfelt (Abbott 1988). Som Molander og Terum sier det:

Jurisdiksjonen institusjonaliseres ved at staten gir yrkesgruppen en mer eller mindre eksklusiv rett til å ivareta bestemte arbeidsoppgaver på fellesskapets vegner. Myndigheten delegeres på grunnlag av en tillit til yrkesgruppens kompetanse og «gode vilje» (Molander, Terum 2008:18).

Profesjonen har sitt yrkesfelt hvor de er enerådende til å utøve den kompetansen de har, og de har inngått en samfunnskontrakt. Alle profesjoner utøver makt innen sitt kunnskapsområde, og det er vesentlig at denne maktbruken er legitim.

Profesjonens makt og kravet om rettferdiggjøring henger sammen ettersom maktbruk krever legitimering. En legitimering må også kobles til garantier for at makten ikke misbrukes. Dette krever ulike former for maktbinding, både interne (kollegial selvbinding) og eksterne (administrative og juridiske) kontrollmekanismer (Molander, Terum 2008:15).

Det er statens konstituering av profesjonen som gir legitimitet og mulighet for maktbruk. Da kreves det også interne og eksterne kontrollmekanismer for å hindre maktmisbruk. Politiet er statens fysiske maktøvende ledd. I fredstid har politiet

monopol på å utøve fysisk makt. Politiet må ha legitimitet for å være i stand til å utføre de oppgavene de er pålagt. Reiner sier at «The distinctiveness of the police lies not in their performance of a specific social function, but in being the specialist repositories for the state's monopolization of legitimate force in its territory» (Reiner 2010:7).

Et slikt monopol på å bruke tvang som politiet har, krever god intern- og ekstern kontroll, noe som igjen krever profesjonsmoral. Det å være politisk konstituert medfører også forpliktelser for staten. En forutsetning er at staten selv har den nødvendige legitimitet til å konstituere. Dernest medfører det en forpliktelse til å følge opp en slik konstituering ved at forholdene blir lagt til rette for at profesjonen faktisk kan utføre de forventede oppgaver.

I hvor stor grad staten har den nødvendige legitimitet i Liberia blir en faktor. Statens rolle i afrikanske land er annerledes enn den er i den vestlige verden, og dette påvirker statens legitimitet. Dette studiet skal ikke se på statens legitimitet i Liberia, men det er viktig å forstå betydningen av at staten oppfattes annerledes i et afrikansk utviklingsland enn i en vestlig velferdsstat og at dette har betydning for profesjonens posisjon, og kanskje i særlig grad politiets. Dette blir beskrevet av Jens C. Andvig i en studie av politiet i Kenya.

In countries where the public employees in general are less committed, and the state has a lower internal legitimacy, the police are among the most exposed. Any missing external legitimacy due to a generalized lack of trust of the state may affect police work directly (Andvig 2011).

Andvig hevder her at lav tillit til staten og statlige organer påvirker politiets arbeidshverdag mer enn tilfellet er for andre profesjoner. Mangel på tillit til staten finner man også i Liberia, men det er også en stor vilje i befolkningen til å endre på dette til tross for at den politiske eliten har utnyttet staten frem til borgerkrigen, og krigsherrene fortsatte med det under borgerkrigen¹⁶. Folket i Liberia har tro på

¹⁶ For nærmere informasjon om staten sin rolle i Liberia se: "The futures of policing African states" (Marenin 2009), "The Liberian Civil war; New war/Old war?" (Bøås 2005).

fremtiden, og det er en optimistisk ånd blant folk (Schia 2011)¹⁷. Befolkningen har stor toleranse med staten og deres feilgrep og har et sterkt ønske om å få en velfungerende stat i landet. Judy Smith Höhn beskriver befolkningens forhold til politikerne slik i sin doktoravhandling om sikkerhetssektor-reform (SSR)¹⁸ i Liberia:

Though citizens are well aware of the all-too-blatant shortcomings of this set of actors, they have a remarkable level of confidence in their [politikernes] potential. This bodes well for the future, in that it indicates that trust in state institutions can be established (Höhn 2010: 160).

Smith Höhn mener altså at forutsetningene er til stede for at befolkningen skal få tillit til statlige institusjoner.

2.1.2 Autonomi og skjønn

Det er ikke bare profesjonsmoral som er vesentlig i en profesjonsorganisering, Freidson hevder at mulighet til å utøve skjønn er en forutsetning for profesjonen. For å ha mulighet til å utøve skjønn er en viss grad av autonomi nødvendig. Autonomi er så viktig at Hauke Brunkhorst mener at selve hensikten med å ha en profesjonsorganisering er å beskytte denne. «I tråd med dette var den opprinnelige hensikt med profesjonsorganisasjonene å beskytte den profesjonelle autonomi» (Brunkhorst 2008: 403).

Autonomi kan defineres på forskjellige måter og kan gjelde både individet selv og profesjonen som sådan. Mastekaasa kaller det kollektive aspektet av autonomi for profesjonens makt til selv å definere sin standard og sine etiske koder (Mastekaasa 2011). Autonomi kan også kalles frihet til på handle (Helgøy og Homme 2007).

En slik forståelse av autonomi betyr at det er rom for bruk av skjønn når det er nødvendig, men det betyr i tillegg at det gir frihet til å være kreativ. Freidson hevder at et yrke hvor man har muligheten til å utøve skjønn, skaper innovasjon og kreativitet (Freidson 2001: 23). En av forståelsene av autonomi er egenkontroll med et bestemt handlingsrom som gir mulighet for profesjonen til selv å vurdere hva som

¹⁷ Niels Nagelhus Schia er doktogradstipendiat og forsker på NUPI. Han arbeider med doktorgradsavhandlingen med arbeidstittel: "Anthropology of peacebuilding; power, knowledge and complexity", Sosialantropologisk institutt ved UiO.

¹⁸ SSR betyr at man reformerer sikkerhetssektoren i demokratiske former med demokratiske kontrollorganer. Sikkerhetssektoren omfatter politiet, militæret og justissektoren (Caparini, 2011).

kjennetegner god profesjonsutøvelse. Det vil si at det er profesjonen selv som har den faglige kunnskap til å kontrollere utøvelse av profesjonen, og det er profesjonen selv som setter opp vurderingskriteriene.

Freidson fremhever at autonomi er helt nødvendig for utførelsen av en profesjon. Kjernen i det som skiller profesjonene fra andre yrker, er at de besitter en kunnskap som ikke er tilgjengelig for alle og enhver og at arbeidet og utøvelsen av arbeidet ikke kan standardiseres (Freidson 2001). Det at arbeidet ikke kan standardiseres, vil medføre at profesjonen må utøve skjønn i de tilfellene der oppgavens art medfører en «ubestemthet» for hvordan den skal løses. Det medfører at hver sak må sees individuelt, og dermed åpne for utøving av skjønn. «Uten beslutningssituasjoner med en viss grad av ubestemthet – og skjønn i utføringen av oppgaver – vil det neppe finnes grunnlag for en profesjons krav om legitim kontroll over visse arbeidsoppgaver» (Grimen, Molander 2008:179). Profesjonens kompleksitet gjør at det ikke finnes normer for hvordan enhver situasjon skal avgjøres; man må stole på yrkesutøverens skjønn.

Skjønn er en praktisk resonering som har et normativt holdepunkt. Handlingssonen for skjønnsutøvelsen, altså hvor stort rom man har for skjønnsutøvelsen, er mer eller mindre normativt regulert. Dette som kan kalles den strukturelle siden ved skjønnsutøvelsen, er skjønnsutøverens autonomi. Det er også en annen side ved skjønnsutøvelse, det er den epistemiske siden. Den siden ved skjønnsutøvelsen er den prosessen som skjer når man utøver skjønn i handlingssonen. Den epistemiske siden beskriver hvilke kognitive prosesser som da skjer, altså den resoneringsprosessen som igjen vil gi begrunnelsen for avgjørelsen (Grimen, Molander 2008). Dermed er det ikke sagt at profesjonene ikke utfører rutinemessige oppgaver, men det betyr at de er i stand til og har muligheten for å bruke skjønn når dette er påkrevet (Freidson 2001: 17 – 24).

2.1.3 Tillit og legitimitet

Det er en tillitsdimensjon i at man gir profesjonen mulighet til å utøve skjønn, det er en tillitsrelasjon både i forhold til klienten og i forhold til samfunnet. Skjønn er på denne måten et tillitsbasert ansvar. Skjønnsutøveren har fått en myndighet til å utøve

skjønn og å bestemme hva som skal gjøres. Legitimeringen av dette, er knyttet til at man har mekanismer som skal forhindre at denne makten blir misbrukt, noe som igjen krever interne og eksterne kontrollmekanismer.

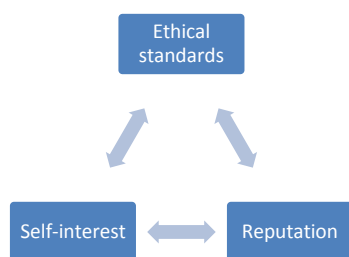
Å bli vist tillit er å få skjønnsbasert beslutningsmakt. Samfunnet legger en oppgave i hendene på en gruppe yrkesutøvere. Det legger oppgaven i disse yrkesutøvernes varetekt med visse forbehold. Men ved å gjøre det gir samfunnet yrkesgruppen betydelig spillerom til å løse oppgaven slik den selv mener er best (Grimen 2008:203).

Profesjonen får sin legitimitet som følge av tillit fra staten, og slik følger en legitimering overfor publikum. For å opprettholde monopolet og legitimiteten må derfor profesjonene, gjennom handling vise at de er tilliten verdig, det gjelder både i forhold til konstituerende myndigheter og i forhold til brukerne eller klientene. Derfor blir tillit en viktig forutsetning for å opprettholde profesjonens anseelse. Eriksen og Molander forklarer jurisdiksjon og legitimering hos profesjonen med at det å utøve en profesjon både har en kunnskapsmessig og en normativ side fordi den erklærte hensikten til profesjonen er å tjene en annen parts interesser (Eriksen, Molander 2008).

Legitimiteten til et slikt krav om en offentlig regulering er avhengig av at den fagkunnskap som påberopes har en allment akseptert autoritet, og at det er samfunnsmessig konsensus om de interesser – behov og verdier – som profesjonen pretenderer å ivareta. Disse forutsetningene utgjør en profesjons legitimeringsbetingelser. Den politisk-rettslige anerkjennelsen av en yrkesgruppes krav på jurisdiksjon, altså dens institusjonalisering som profesjon, innebærer at statsmakten delegerer myndighet til profesjonen (Eriksen, Molander 2008: 161 -162).

For politiets del er det i politiets¹⁹ egeninteresse at de har en høy anseelse og tillit hos befolkningen. Seumas Miller snakker om et virtuelt triangel når det gjelder opprettholdelse av en profesjons anseelse, det kan illustreres slik:

¹⁹ Professor i filosofi, han er en internasjonal anerkjent ekspert i korrupsjon, terrorisme og politietikk.

Det å opprettholde en høy profesjonell anseelse er i profesjonens interesse, og et av virkemidlene for å oppnå det, er å ha en høy etisk standard. Det er derfor en sammenheng mellom den profesjonelle anseelse, etisk standard og profesjonens egeninteresse. Å opprettholde tillit og anseelse hos publikum og de konstituerende myndigheter er en utfordring for profesjonene og krever at man har en profesjonsmoral. God profesjonsmoral vil også medvirke til at makt ikke misbrukes og at forvaltningen av kunnskapen utøves til allmenhetens beste (Freidson 2010).

At profesjonene er avhengig av tillit fra klientene, henger sammen med utviklingen av det som muliggjør det moderne samfunn (Grimen 2008), nemlig det at klientene har tillit til tross for at de ikke har «ansiktsforankrede forpliktelser» (Giddens 1997:32) og dette medfører at kompleksiteten i verden reduseres (Grimen 2008). Anthony Giddens beskriver tillit på denne måten:

Tiltro til en persons eller systems pålitelighet med hensyn til et bestemt sett av resultater eller begivenheter, der denne tiltroen uttrykker en tro på en annens redelighet eller kjærlighet eller på riktigheten av abstrakte prinsip (fagkunnskap) (Giddens 1997 : 32)

I tradisjonelle samfunn var «ansiktsforankrede forpliktelser» grunnlag for tillit. I det moderne samfunnet stoler man på institusjoner og systemer. Det betyr for eksempel at klienten er villig til å legge sitt liv i hendene på legen selv om han ikke kjenner noe til ham, fordi han har tillit til ham som profesjonsutøver og hans fagkunnskap. Forventning om kompetanse, hjelpemidler, vilje og handling fra den profesjonelle er viktige aspekter fra klienten for at han skal ha tillit (Grimen 2009:33 – 39). At profesjonen har fått tillit fra myndighetene, forplikter. Det stilles også forventninger fra myndighetene om intern kontroll fra profesjonens organisasjon. I tillegg kommer ekstern kontroll som f.eks. offentlig tilsyn. Profesjonen som tillitsbasert yrke er da en forventning fra klienten om at han kan stole på profesjonen på bakgrunn av at

profesjonen har fått tilliten fra myndighetene med den forpliktelsen til kvalitetskrav som ligger i det.

Dersom politiets organiseringsform og ytelser ikke samsvarer med de krav og forventninger den grunnleggende samfunnsorganisasjonen tilsier; reelt statlig maktmonopol, tilnærmet lik tilgang for hele befolkningen til de ressurser dette monopolet forvalter, («lik tilgang til polititjenester»), vil politiet oppleve en grunnleggende legitimitetskrise. Dette kan komme til uttrykk ved at hele eller deler av politiet oppfattes som korruperte, som maktesløse eller som farlige eller skremmende (Birkeland 2007).

Birkeland beskriver her hvor viktig det er at politiet oppfyller forventninger fra samfunnet for å beholde sin legitimitet. Tillit til politi og påtalemyndighet er viktig i alle samfunn. Det er like fullt forventninger og krav som må innfris til strafferettsapparatet i Liberia så vel som i Norge, selv om nivået på kravene kan være ulike. De er ulike både fordi Liberia er i en oppbyggingsfase som et demokratisk land, men også fordi man på landsbygda i Liberia i stor grad lever i tradisjonelle samfunn ennå, noe som har betydning for hvordan man har tillit til systemer og institusjoner. På landsbygda er ikke de statlige organene utbygd ennå, og da er det de uformelle, tradisjonelle systemene som råder. Jeg går ikke nærmere inn på disse forholdene i denne oppgaven, fordi denne oppgaven kun gjelder det formelle og det offisielle politiet i Liberia som er en del av fredsavtalen²⁰ og demokratiseringsprosessen i Liberia. Det tradisjonelle samfunnet og den betydning det har i Liberia, kan være et tema for en egen oppgave.

2.1.4 Politiet og profesjoner

Politiet er samfunnets legitime håndhevere av lov og orden. Ethvert samfunn må ha en eller annen form for polititjeneste for å ivareta borgernes sikkerhet og rettigheter (Reiner 2010). Politiet er en offentlig institusjon som har fått delegert en myndighet til å utøve sin tjeneste og om nødvendig bruke fysisk makt for å få utført sine oppgaver. At politiet har legitimitet, er vesentlig for politiets posisjon i samfunnet. Politiet i et demokrati er til for borgernes sikkerhet, i ikke-demokratiske land kan politiet like gjerne være de som undertrykker borgerne på vegne av staten (Bjørge 2007).

Police conduct must be seen in relation to the norms and values of the police

²⁰ Fredsavtalen ble underskrevet den 18. august 2003 i Accra, Ghana.

profession as well as the norms and values of the society in which the police operate. At the same time, the police are one of the main social institutions whose task it is to uphold the norms of society (Bjørgero 2007:83).

Bjørgero²¹ hevder her at politiets utførelse av jobben må sees i sammenheng med politiets normer og verdier likeså vel som samfunnets normer og verdier. Politiet har en rolle i samfunnet som en av de viktigste institusjonene for å ivareta samfunnets normer. Det gir politiet en viktig rolle i samfunnet. Politiinstitusjoner er forskjellig organisert overalt i hele verden (Bjørgero 2007: 68). Hvordan politiarbeidet er organisert, henger sammen med styresettet i hvert enkelt land og hvordan politiarbeid tradisjonelt blir utført i det samfunnet. Politiet som institusjon ble etablert i den moderne verden på slutten av 1700- tallet, begynnelse av 1800- tallet. Graden av hvor sterkt og hvor direkte politisk kontrollert politiet er, varierer fra land til land. Politiet kan være en utøvende maktfaktor for styresmaktene eller en beskytter av demokratiet.

At some levels, policing is a fundamentally political activity, representing the state's monopolization of legitimate force, a power which is given the task of maintaining law and order in society. Paradoxically, at some times and places, the police have been seen as above politics, as unifying symbols of authority. At other times and places, the police have been intensely politicized and criticized, as symbols of state repression and discrimination (Reiner, 2000). In any case, the police are one of the most visible expressions of state authority. Legitimacy is probably as important as manpower in determining the effectiveness of the police (Bjørgero, 2007:70).

Politiet som institusjon er et resultat av politiske beslutninger, og politiske beslutninger kan også brukes til å misbruke politiet. Freidson beskriver tilsvarende for leger og mener at det å ha en profesjonsorganisering med en tydelig moral, vil bidra til at profesjonen som sådan ikke nødvendigvis bør adlyde myndighetene dersom beslutningene strider mot profesjonens moral. Freidson bruker som eksempel at legeprofesjonen fastslår at det er imot medisinsk etikk at leger tar livet av friske mennesker i forbindelse med henrettelser, da dette strider helt med legevitenskapens formål (Freidson 2001). Han mener at legene som gruppe vil argumentere mot å være bødler ut fra slike profesjonsetiske grunner. Freidson viser til legevitenskapen som sviktet under Nazi-Tyskland og i Sovjetunionen fordi de ikke var i stand til å

²¹ Antropolog og professor ved Politihøgskolen i Oslo.

oppretholde sin profesjonelle autonomi og de aktverdige verdiene som rettferdiggjør og gir mening til en profesjon (Freidson 2001:220 -221). Dette er selvsagt også en relevant og interessant diskusjon for politiet, da politiet må utføre samfunnsoppdrag som er politisk besluttet, men som kan stride mot politiets etikk. Denne problemstillingen vil ikke bli nærmere drøftet i denne oppgaven, men Freidsons poeng om at profesjonsorganisering vil kunne medføre at en profesjon vegrer seg mot politiske beslutninger som strider mot profesjonens formål og etikk, er viktig i debatten om politiet som profesjon.

Utdannelsesnivået til politiet er forskjellig fra land til land. Det kan variere fra bare noen ukers kurs og praksis til en profesjonsutdanning – som i Norge. Det finnes ingen entydig definisjon på hva politiarbeid er, og det eksisterer mange ulike modeller og ideologier for hvordan politiarbeidet skal utføres. Det har vært flere populære modeller for hva som er godt politiarbeid. En del av disse modellene blir i internasjonal sammenheng sett på som «riktige» som for eksempel «community policing», andre internasjonale trender er for eksempel «Broken window» og intelligence-led policing (kunnskapsbasert politiarbeid) (Bjørø 2007).

Paul Larsson beskriver de udefinerbare oppgavene politiet har, med en tekst fra Egon Bittner, «noe-skjer-som-ikke-skulle-skje-og-som-noen-burde-reagere-på-og-gjøre-noe-med» (Bittner 1970 i Larsson, Gundhus 2007:17). Det er likevel noen grunnleggende funksjoner som er felles for det man forbinder med politiet, som å opprettholde lov og orden, håndtere uønskede handlinger og å etterforske kriminalitet (Bjørø 2007). Politiarbeid er mangfoldig, og offentlig politi utfører polisiær virksomhet, men polisiær virksomhet kan også utøves av andre enn det offentlige politiet. Politiarbeid og polisiær virksomhet er ikke det samme. Begrepet polisiær virksomhet er en oversettelse av det engelske begrepet «policing» (Gundhus, Larsson 2007:11). Robert Reiner differensierer begrepene politi og polisiær virksomhet (policing) slik:

It is important to distinguish between the ideas of «police» and «policing». «Police» refers to a particular kind of social institution, while «policing» implies a set off processes with specific social functions. «Police» are not found in every society, and police organizations and personnel can have a variety of shifting forms. «Policing», however, is arguably a necessity in any social order, which may be carried out by a number of different processes and

institutional arrangements. A state- organized specialist «police» organization of the modern kind is only one example of policing (Reiner 2010:4).

Med andre ord er det ikke nødvendig med et offentlig politi for å utføre polisiært arbeid, men alle samfunn har en ordning for polisiær virksomhet og sosial kontroll. I samfunn hvor politiet er politisert og det er politiet som undertrykker borgerne, vil det være andre enn politiet som er utøverne av polisiær virksomhet. Dette så man for eksempel i Liberia under borgerkrigen når politiet og rettssystemet ikke fungerte. Ifølge en studie gjort i 2010 av United States Institute of Peace (USIP) i Liberia gjelder dette ennå på steder hvor politiet og rettssystemet i Liberia ikke fungerer (Isser, Lubkemann, N'Tow 2009. Da er det det tradisjonelle samfunnet og dets rett som gjelder.

2.1.5 The Liberian National Police (LNP)

I Liberia er det FN som har ansvaret sammen med det liberiske politiet, for å gjennomføre politireformen som var en del av fredsavtalen i Accra i 2003. Lederen for UN Police Ann-Marie Orlor²², sier om FN's engasjement i Liberia i dag:

Today the primary role of UN Police is to concentrate on building and strengthening the capacity of the LNP through monitoring their professionalism and effectiveness, mentoring and assisting them in different law enforcement tasks and working side-by- side with them on routine policing matters. The majority of individually deployed UN officers in Liberia are co-located with Liberian police in stations around the country (UN POLICE Magazine 2011).

FN-politiet skal altså øke kapasiteten gjennom å monitorere, mentorere og assistere det liberiske politiet. The Liberian National Police, som kalles LNP, består av flere tusen politifolk. Politistyrken er egentlig ikke resultat av en reform, men er i realiteten et helt nytt politikorps som er bygget opp etter at United Nations Mission In Liberia (UNMIL) startet politireformen i Liberia i 2004.

Folk i Liberia har hatt en dyp mistillit til politiet, det skyldes ikke minst politiets grove maktmisbruk over lang tid før fredsavtalen i Accra i 2003. Politiet har vært et redskap til å brukes av og for presidenten og ikke for folket (Friedman 2011).

²² Police Adviser i Department of Peacekeeping Operations i FN.

Sikkerhetssektorreform (SSR) ble derfor en viktig del av fredsavtalen i Accra, og det å gjenoppbygge tilliten til statlige institusjoner ble sett på som avgjørende for å lykkes. United Nations Mission In Liberia (UNMIL) ble etablert høsten 2003, og allerede tidlig i 2004 startet politireformen. Politiet fikk navnet The Liberian National Police (LNP) – endret fra det tidligere The Liberian National Police Force. Her ble «force» bevisst fjernet for å unngå uheldige assosiasjoner. Ingen av de gamle polititjenestemennene fra The Liberian National Police Force fikk fortsette direkte i LNP. Alle måtte søke sin stilling på nytt, og de ble ansatt etter visse kriterier, som var blant annet utdanning, alder og de skulle ikke ha brutt menneskerettighetene under borgerkrigen. Mer enn 2000 polititjenestemenn måtte slutte, og bare 800 fikk fortsette i politiet (Friedman 2011).

Resultatet er at alle som nå er ansatt i LNP, har gjennomgått en vandelsjekk. Alle de som fikk fortsette, har gjennomgått en ny opplæring på politiakademiet, og alle nyutdannede har en grunnutdanning på 1 år (Friedman 2011). LNP har også fått en ny politiinstruks i samarbeid med FN.²³

Utvelgelsesprosessen var en vanskelig tid for politiet, og i ettertid er det mange som mener at denne prosessen ikke var god. Kritikerne mener at mange dyktige og erfarne tjenestemenn ble sparket fordi de var for gamle etter de nye kriteriene, og det medførte at viktig ekspertise gikk tapt. I tillegg betviles det at vandelsjekken var god nok. Det er derfor mulig at politifolk som brøt menneskerettighetene og var kriminelle under krigen likevel fikk fortsette i politiet (Salahub 201:16).

Politiskolen National Police Training Academy (NPTA) ble gjenoppbygget, og i 2011 har 4200 nye polititjenestemenn fått en 12 måneder lang utdanning ved NPTA.

NPTA tilbyr også spesialisert opplæring i for eksempel etterforskning av seksuelle overgrep, kriminalteknikk og andre fagfelt. LNP har etablert spesialenheter som FPU (Formed Police Unit, som tilsvarer en utrykningsenhet på norsk, altså en enhet som er trent til å utøve skarpe oppdrag) og ERU (Emergency Response Unit, tilsvarer en eliteutrykningsgruppe) som er de eneste bevæpnede enhetene i det liberiske politiet.

²³ LNP DUTY MANUAL (Politiinstruksen) EFFECTIVE DATE: 1 APRIL 2008
Chapter One – Section One

LNP er den ledende, rettshåndhevende organisasjonen i Liberia (Gompert, Davis, Lawson 2009). LNP er et nasjonalt politi og LNPs politihovedkvarter (LNP HQ) ligger i hovedstaden Monrovia, som ligger i Montserrado fylke – et av 15 fylker i Liberia. Hvert fylke har sitt politidistrikt med en hovedpolitistasjon med tilliggende politistasjoner og politiposter.

Monrovia er delt inn i 8 politisoner med 8 politistasjoner med tilhørende politiposter, såkalte *zone base* og *depot's*. Disse kommer i tillegg til hovedkvarteret for LNP i Monrovia sentrum. Leder for LNP kalles Inspector General of Police (IGP). Han/hun er den nasjonale sjefen for politiet, LNP samtidig som han/hun er sjef for LNPs hovedkvarter (LNP HQ).

Toppledelsen i LNP består av Inspector General of Police (IGP), de to nestlederne til IGP og seks politimestre. De har alle sitt tjenestenummer som viser deres grad, og IGP har tjenestenummer 100, nestleder IGP for administrasjon, finans og etterretning er 101, og nestleder IGP for det operative (Orden og Etterforskning) er 102. Så følger de seks politimestrene. De åtte øverste lederne er utpekt direkte av Liberias president. De kan ikke ansettes eller avsettes av IGP, kun av presidenten. De følgende lederstillingene er formelt ansatt av IGP. Kriminalavdelingen i LNP heter Criminal Service Department (CSD) og ledes av 105 og hans nestleder 109. CSD har ansvar for etterforskning av alle saker i sitt distrikt, men har også et overordnet ansvar for å bistå politisonene og politidistriktene i Montserrado og egentlig politidistriktene i hele landet. Det var på CSD at jeg gjorde mitt feltarbeid.

2.2 Forskningslitteratur – politiet i Vest-Afrika

Når det gjelder forskning på politiet i Norden, er det flere oversikter over utført forskning fra midten av 1990-tallet og frem til 2009 (PHS forskning 2011:3) En slik oversikt finnes ikke over forskning på politiet i Afrika. Det er gjort mye forskning på sikkerhetssektorreform (SSR) i Afrika. GFN-SSR (Global Facilitation Network for Security Sector Reform) har oversikt over alt stoff relatert til SSR. Søk på GNF-SSRs side om police og Africa gir 100 treff, hvorav 23 omhandler Vest Afrika. Disse artiklene er publisert i tidsrommet 1998–2010.

Ved søk i norske databaser som Bibsys, Norart, PIA kommer det ikke frem noe forskning om politi og Afrika. Derimot er det gjennomført mye forskning på SSR i forbindelse med FNs fredsbevarende operasjoner i Afrika. FN har hatt til sammen 30 fredsbevarende operasjoner i Afrika, hvorav 7 er pågående og 23 er avsluttet siden den første misjonen i 1960 i Kongo (United Nations Peacekeeping). Aktuelle organisasjoner for denne type forskning er: Department for International Development (DFID), Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF), International Peace Institute (IPI), United State Institute of Peace (USIP), The African Centre for the Constructive Resolution of Disputes (ACCORD), Institute for Security Studies (ISS), Human Right Watch og Safer World for å nevne noen. De mest siterte forskerne om politi i Afrika er Bruce Baker og Alice Hills. Africanpolicing.org er grunnlagt av professor Bruce Baker, og her finner man en oversikt over noe av politiforskningen i Afrika.

Professor Bruce Baker²⁴ mener det er overraskende lite forskning på politiet i Afrika, utenom det som er forsket på politiet i Sør-Afrika. Han har selv forsket på både det formelle og det uformelle politiet i Afrika (Baker 2008). Morten Bøås²⁵ har forsket på Vest- og Sentral Afrika siden midten av 1990 tallet, og han har skrevet om sikkerhetssektorreformen (SSR) i Liberia. Her beskriver han bl.a. konsekvensene av det neopatrimonialistiske samfunnet som finnes i mange afrikanske land og hvordan dette vanskeliggjør demokratiseringsprosessene. Morten Bøås beskriver Liberia før valget i 2005 som et neopatrimonialistisk samfunn.

In a neopatrimonial state like Liberia, both institutions and the relationship between state, market and civil society must be built from the ground up. A postpatrimonial state may emerge in Liberia, but it will take time and resources, as Liberia has never functioned as a state as that term is understood in the West (Bøås 2005:88).

Neopatrimonialistisk er et begrep som ofte er brukt om stater hvor landet styres av en mer eller mindre enehersker som ser staten som sin private eiendom og styrer landet

²⁴ Bruce Baker er professor i African Security ved Coventry University. Han har gjort feltarbeid i følgende afrikanske land: Zimbabwe, Mozambique, Sør Afrika, Rwanda, Uganda, Sierra Leone, Kapp Verde, Seychellene, Liberia og Sør Sudan.

²⁵ Morten Bøås er Dr.polit og forskningssjef ved Fafø's institutt for anvendte internasjonale studier. Hans fagfelt er blant andre Vest- og sentral Afrika, konflikt, sikkerhet og utvikling. Han har publisert en mengde bøker og artikler, og har skrevet om Liberia siden 1997.

gjennom sine nettverk. Også såkalte demokratiske styresett i Afrika med en regjering og et parlament kan være neopatrimonialistisk, fordi det er i realiteten er nettverkene som styrer, og ikke de folkevalgte (Bøås 2005). Neopatrimonialisme bygger på Webers begrep patrimonialisme (Hensell, 2012). Stephen Hensell har skrevet om politiet i Albania og Georgia. Han blir aktuell fordi han også bruker begrepene neopatrimonialisme og patrimonialisme når han beskriver disse regimene etter overgangen fra kommunisme til demokrati. Han mener at Webers begrep om patrimonialisme beskriver disse samfunnene bedre enn det typiske neopatrimonialistiske begrepet. Han mener at Webers begrep ikke bare betyr en enkeltpersons makt, men hele statsadministrasjonens makt.

Thus patrimonialism is always present when public offices are treated as privately appropriated economic chances, not only by the master, but also by the administration. It is the owner –like disposition over public offices at all levels of the state which is the *differentia specifica* of patrimonialism (Hensell 2012: 814).

I sitatet beskriver Hensell hvordan statsansatte betraktet statlig eiendom som deres egen private. Slike tankemåter åpner fort for korrupsjon – i alle ledd. Ikke ulikt det som blir beskrevet om Vest-Afrika.

Benjamin de Cavalho²⁶ og Niels Schia har forsket på rettssystemet i Liberia. De beskriver hvordan ensidig fokus på enkelte deler av politiet kan få uheldige konsekvenser. Som for eksempel det å etablere egne kvinne- og barn-enheter i politiet uten at det blir fulgt opp i rettsvesenet. I tillegg presenterer de også noen av de sidene ved det tradisjonelle rettssystemet som fremdeles er en del av hverdagen i Liberia. De fremholder et dilemma når de viser at dette systemet enkelte steder er det eneste rettssystemet som fungerer (Schia, de Carvalho 2010).

Jonathan Friedman har skrevet spesifikt om politireformen i Liberia, det har også Jason Jaye. Otwin Marenin²⁷ er en annen forsker som har studert politiet i Afrika. I sin rapport «The futures of policing African states» forklarer han at en del av

²⁶ Benjamin de Cavalhoe er seniorforsker på ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) og har bla vært involvert i Training for Peace in Africa.

²⁷ Otwin Marenin er professor ved Washington State University Department of Political Science/Program in criminal justice.

problemene for politiet i Afrika henger sammen med kolonifortiden, som ga tradisjon for elitetenkning, kunstige skillelinjer og etnisk og religiøs sammenblanding som grunnlag for konflikter.

They work in an unstable political and cultural environment which can collapse into social chaos, genocidal violence, and economic turmoil. The state, as it has occasionally in Liberia, Somalia, Sierra Leone, or Southern Sudan, can simply disappear (Marenin 2009).

Jennifer Erin Salahub har studert politiet i Liberia i et kvinneperspektiv, og beskriver et politi med mangel på profesjonalitet, ressurser og kompetanse, som ikke er i stand til å møte publikums forventninger og hvor seksuell trakassering av kvinner ikke er uvanlig (Salahub 2011: 63). Andre rapporter beskriver hvordan politiets manglende evne til å møte publikums forventninger medførte at flertallet av befolkningen hadde større tillit til det tradisjonelle rettssystemet enn til det formelle rettssystemet (Isser, Lubkemann, N'Tow 2009).

Etter 2008 er det kommet en rekke rapporter om grenseoverskridende organisert kriminalitet i Vest Afrika²⁸. Disse rapportene tar i stor grad for seg smugling av kokain fra Latin-Amerika til Europa med Vest-Afrika som transittland. FN har utviklet et eget program for bekjempelse av grenseoverskridende kriminalitet i Vest-Afrika, West African Coast Initiative (WACI). Her er det konkrete forslag og tiltak til hvordan slik kriminalitet skal bekjempes (UNODC, Regional Programme for West Africa 2010 – 2014: 90 -91). Jeg har ikke funnet noen rapporter hvor man har forsket på politiet i Vest- Afrika ved deltagende observasjon hos en politienhet.

Veronica Fuest har skrevet om utfordringer for Non Governmental Organizations (NGO) i Liberia og har gått nærmere inn på hva de tradisjonelle og hemmelige samfunnene betyr (Fuest 2010). Judy Smith Høhn har forsket på SSR i Liberia og Sierra Leone (Høhn 2011). Cecil B Griffiths har skrevet om interne kontrollsystemer i LNP og mangel på sådanne (Griffiths 2010). Justice Tankebe har forsket på tillit til politiet og prosesser som fremmer og hemmer tillit.

²⁸ Se “ Globalization of crime” - A National Organized crime Assessment UNODC 2010, World Development report 2011, “The invisible tide” (Cocayne, Williams 2009) ”Organized crime in West Africa” (Wannenburg 2005), “Organized crime in West Africa: options for EU engagement” (Aning 2009).

3 METODE

Problemstillingen var – som nevnt tidligere – hva som er de største utfordringene for politiet i Liberia i bekjempelsen av kriminalitet. Dette er en kvalitativ studie av det lokale politiets arbeid og utfordringer i Liberia. Det er en etnografilignende studie i en naturalistisk tradisjon. Metoden var feltarbeid som bestod av deltagende observasjon og intervjuer. En naturalistisk tilnærming vil si at man ser den sosiale virkeligheten som virkelig. Man prøver å få tilgang til verden slik den ser ut fra aktørenes perspektiv og analysen av materialet fokusere på innholdet i det som kommer frem under feltarbeidet. Det er viktig å holde distanse under studien og ikke bli som en av aktørene. Utsagn fra aktørene er vesentlige for konklusjonen og ved å bruke deres egne ord kan man tegne deres virkelighet. Denne tilnærmingen er vanlig i kvalitativ forskning (Ryen: 62). Dette ligner også den utvidede casemetoden, hvor empiri er svært viktig, men ikke uavhengig av teori. Ryen forklarer at «Hensikten i det naturalistiske paradigmet er å unngå at forskeren påvirker respondenten slik at vedkommende på en eller annen måte gir en ufullstendig eller skjev versjon» (Ryen 2002:124).

Problemstillingen var ikke helt avklart da jeg startet på dette prosjektet, den har utviklet seg underveis. Katrine Fangen forklarer at dette ikke er uvanlig i kvalitativ forskning, problemstillingen kan til og med fremkomme etter at feltarbeidet er avsluttet.

I kvalitativ forskning vil en ofte heller ha en eksplorerende (utforskende) tilnærming, og utforming av forskningsspørsmål vil kanskje ikke være helt avklart før mot slutten av prosjektet, etter at feltarbeidet er i havn (Fangen 20120: 33).

Jeg valgte kvalitativ metode fordi jeg mener den metoden best kan belyse dette forskningsspørsmålet. Politiet kan også studeres ved hjelp av statistikk og kvantitativ metode. Statistikk kan si mye om utfordringer politiet står overfor. Man kan finne problemområder, antall anmeldelser, antall domfellelser, flaskehalsen og lignende. Politiet i Liberia har imidlertid ennå ikke utviklet systemer for å utarbeide statistikk. Slik informasjon er dermed ikke tilgjengelig. Siden statistikk ikke fantes, måtte jeg ty til annen informasjon for å finne ut hva som var politiets største utfordringer. Det ble med andre ord viktig selv å være til stede og se forholdene for å forstå det lokale

politiet. Jeg ønsket å se det liberiske politiet fra det lokale politiets side, slik også Liv Finstad begrunnet sitt valg av feltarbeid som metode i boken "Politiblikket". Hun «ønsket å se politiets virksomhet fra politiets side» (Finstad 2000: 340).

Feltarbeidet i Liberia varte i 17 dager – hele tiden i hovedstaden Monrovia. Det ble gjennomført innenfor en politienhet som holdt til i hovedkvarteret til LNP. Jeg var sammen med LNP i ca. 80–90 timer. Til sammen ble det foretatt 21 dybdeintervjuer fordelt på 7 LNP-ledere, 4 LNP-tjenestemenn²⁹, 3 UNPOL-ledere, 5 UNPOL-tjenestemenn, 1 norsk forsker og 1 utenlandsk politimann som er ekspert på grenseoverskridende organisert kriminalitet.

Det var forskjellige årsaker til at jeg intervjuet såpass mange fra UNPOL, en av grunnene var at det ga meg innpass til LNP. En annen grunn var at noen i UNPOL hadde spesielle erfaringer eller spesiell kunnskap om LNP som var interessant for meg. UNPOL består av ca 89 forskjellige nasjonaliteter i UNMIL, så det var ikke bare norske UNPOL som ble intervjuet. Intervjuene med LNP og UNPOL ble foretatt i Liberia, de andre intervjuene ble foretatt i Norge. De fleste av intervjuene i Norge ble foretatt før jeg reiste på feltarbeid. Jeg brukte også mye tid på å lese bakgrunnsstoff før jeg dro til Liberia.

Å fortolke data er utfordrende – for at det skal bli gjort på en god måte må data tolkes ut fra den konteksten dataene er fremkommet i. Også med en eksplorerende tilnærming, er det viktig å være klar over egne fordommer. Alle har dette. Det er derfor av stor betydning å være bevisst på egne fordommer og forutinntatthet (Fangen 2010: 50-51). Jeg hadde en del kunnskap om feltet før jeg dro, noe som medførte at jeg hadde mine oppfatninger om det. Min bakgrunn fra norsk politi, medførte også at jeg – bevisst eller ubevisst – av og til sammenlignet politiet i Liberia med norsk politi.

3.1 Deltagende observasjon

Deltagende observasjon vil si at man samhandler med objektene man studerer. Det vil si lærer dem å kjenne og blir engasjert i deres problemer. Deltagende observasjon blir av noen kalt for feltarbeid, men ifølge Finstad er det bare én av metodene i feltarbeid. Feltarbeid kan også innebære andre metoder som bruk av skriftlige kilder og intervjuer (Finstad, 2000:340). Dette er en unik måte å lære et felt å kjenne: Man er

²⁹ Jeg bruker tjenestemenn som en offisiell benevnelse for både politikvinner og politimenn.

selv er til stede og får observere hva som skjer. Samtidig har man mulighet til å snakke med de forskjellige aktørene og kan få deres forklaring og tolkning av hva som skjer. William Foote Whyte, med sin studie av «The Street Corner Society» i 1943, og Cato Wadel sin studie av arbeidsledige George i Canada, er berømte idealer når det gjelder feltarbeid (Fangen 2010: 14).

Man får et mer sammensatt og helhetlig bilde av en situasjon ved å bruke deltagende observasjon enn ved bare å lese dokumenter eller bare ved å utføre intervjuer. Det er en verdifull metode til å forstå så mye som mulig av aktørenes virkelighet. Det å se selv hvordan ting fungerer eller ikke fungerer, gir en helt annen mulighet til å forstå.

Man er sammen med de aktørene man studerer og får se og høre det som skjer. Fangen mener at slike førstehåndserfaringer kan bedre forståelse og fortolkning av feltet (Fangen 2010:15). Jeg valgte å kombinere deltagende observasjon med intervju som metode. Da fikk jeg også muligheten til å intervju andre enn dem jeg observerte. Intervjuene var både planlagte og tilfeldige. De planlagte intervjuene var av sentrale personer i organisasjonen, mens de tilfeldige intervjuene var av personer jeg fikk kjennskap til underveis.

Det å kombinere metoder kan gi en del utfordringer, særlig i forbindelse med analyse av data. David Silverman advarer mot å kombinere flere metoder. Han mener det ikke er ensbetydende med at man får frem «the whole picture». Tvert imot kan det ifølge ham medføre at man får for mye data noe som vanskeliggjør analysen (Silverman 2010: 134). Likevel valgte jeg å ta den utfordringen bruk av flere metoder medfører, for som Silverman også sier: « Everything depends on your research topic» (Silverman 2010:132). I denne studien fant jeg det best å kombinere de to metodene, fordi det gir utfyllende informasjon med både observasjon og intervju. Etter mitt syn lar problemstillingen seg da besvare bedre.

Det var en utfordring å analysere data som var produsert med to forskjellige metoder. Dette gjaldt både bruken av de forskjellige datasettene og den store mengden med data. Samtidig gjorde observasjonsdataene det mulig å forstå intervjuobjektene på en annen måte, og det ble lettere å vurdere holdbarheten til den informasjonen jeg fikk gjennom intervju. Det gjorde at kombinasjonen intervju og observasjonsdata ga en bedre analyse. En annen fordel var at jeg fikk en del andre data ved observasjon som jeg ikke ville fått ved bare å intervju. «Intervjuer og meninger kan fortelle mye, men

hendelser og handling viser mer og ofte noe annet enn den muntlig fortalte historie» (Finstad 2000: 340).

Et eksempel var da jeg observerte at etterforskerne måtte hente alt papir fra et låst skap. At det var så streng rasjonering av papir ville jeg ikke forstått hvis jeg ikke hadde sett det selv. Jeg ville heller ikke forstått at papir ble sett på som så verdifullt at det ble låst inne. For meg var det et bilde på den store mangelen på utstyr. Slike fakta ville nok ikke kommet frem i et intervju. Det ville heller ikke fremkommet hvor høyt støynivå det er inne på et avhørskontor eller hvor mange mennesker som satt inne på et avhørskontor samtidig under avhør. Slike ting må man oppleve selv.

«By contrast, the beauty of naturally occurring data is that they may show us things we could never imagine» (Silverman 2010: 132).

Under et etnografilignende feltarbeid observerer, beskriver og analyserer man situasjoner ute i felten. Observasjon var den opprinnelige metoden som etnografer og antropologer anvendte når de studerte og beskrev fremmede, «ville» folkeslag og deres kultur. Det var da vanlig at observasjonen gikk over lengre perioder, noen i flere år. «I den senere tid er det også blitt vanlig at sosiologer betegner forskningen sin som etnografi. Som følge av dette betegnes også mer kortvarige studier i « egen kultur» som etnografiske studier» (Fangen 2010:13).

Som Fangen skriver, er det ikke lenger bare antropologene som bruker etnografisk metode. Det kan også brukes i kortere studier, og beskriver forskjellige metoder for å utføre slike studier.

Det er alltid en fare for at forskeren påvirker feltet og aktørene. Da opptrer aktørene på en annen måte enn de ville gjort om forskeren ikke var til stede, og dette påvirker observasjonene. Et slikt metodeproblem kalles reaktivitet. Det er også en fare for at forskerens bakgrunnskunnskap og erfaring påvirker oppfatningen og forståelsen av feltet. Et slikt metodeproblem kalles refleksivitet (Grønmo 2010: 9). Anthony Giddens forklarer moderne refleksivitet med at «Poenget er ikke at det ikke eksisterer noen stabil verden vi kan vite noe om, men at kunnskap om denne verden bidrar til dens ustabile og foranderlige karakter» (Giddens 1997:39).

Med andre ord vil økt kunnskap gjøre at man oppfatter ting på en annen måte.

Katrine Fangen peker på hvordan egne følelser kan prege tolkningen av feltet. Hun påpeker derfor viktigheten av refleksjon over egen det man gjør. «Refleksjon og selvransakelse er viktige sider ved feltarbeidet. Dine inntrykk og følelser kan du bruke som en del av datamaterialet» (Fangen 2010:15).

Jeg opplevde at det var lett å få sympati for de politifolkene jeg var sammen med. Det kan prege hvordan data blir tolket og er derfor viktig å være bevisst på. Ved deltagende observasjon er det også en viss fare for at forskeren identifiserer seg for mye med aktørene. Dette er ganske vanlig under langvarige studieoppholdet og mye samhandling med studieobjektene. På fagspråk kalles det «going native». Noen ganger kan forskeren identifisere seg så sterkt med feltet, at han ikke har den nødvendige avstand til å utføre adekvate analyser. Dette kan gjøre analysearbeidet vanskelig, og forskeren må trekke seg litt tilbake for å bli i stand til å analysere det hele fra distanse (Fangen 2010). Det er særlig viktig i det naturalistiske paradigmet.

Enhetene jeg studerte, var jeg var sammen med i ca 90 timer. På forhånd trodde jeg ikke det var noen fare for å « bli som en av dem». Men da hadde jeg ikke tatt med i betraktingen det ettårige oppholdet mitt i Liberia fra 2008 til 2009. Det medførte at det tok kort tid for meg å føle meg hjemme i landet og omgivelsene. Siden min egen profesjon er politiet, tilpasset jeg meg forholdsvis fort og oppfattet aktørene nærmest som mine kolleger. Dette var uventet. Selv om studien ble gjort i et fremmed land og i en fremmed kultur, var det min egen profesjon jeg studerte, nemlig politiet. I ettertid oppdaget jeg at jeg kunne bli irritert når den enheten jeg var på, ble utsatt for det vi mente var urettferdig kritikk. Det var nok et tegn på at jeg til en viss grad identifiserte meg med politienheten, noe som det er viktig å være bevisst på ved tolkning av datamaterialet.

Under feltarbeidet mitt på Kriminalavdelingen fortalte en fra UNPOL som jobbet der som mentor, at etterforskerne jeg studerte, var mer aktive og gjennomførte flere avhør enn de hadde gjort før studien startet. Han mente at kvaliteten på arbeidet var blitt bedre og at produktiviteten hadde øket på grunn av min tilstedeværelse. Dette kan ha vært et resultat av reaktivitet, ettersom etterforskerne jobbet mer aktivt når jeg var der og studerte dem. Det kan også ha andre forklaringer som at var tidligere FN-politi og kjente sjefen deres og at de ønsket å vise hva de kunne.

Under feltarbeid kan en forsker gjøre flere ting. Man kan gjøre deltagende observasjon på flere måter – fra bare å være til stede i en gruppe, observere og snakke med deltagerne til selv å delta fullt ut i oppgavene. Jeg valgte å ikke delta fullt ut, men jeg samhandlet med aktørene og observerte samtidig. «I ordet deltagelse ligger mer at du deltar i allmenn sosial samhandling med forskningssubjektene dine, ikke at du skal utføre de samme handlingene som dem» (Fangen 2010:14).

Som hvit kvinne er man svært synlig i Afrika. Det medførte at jeg ikke kunne gjøre noe uten å bli lagt merke til, fordi jeg så annerledes ut enn dem jeg var sammen med. Det var få damer som jobbet på Kriminalavdelingen, og jeg ble aldri tatt for å være LNP. De fleste antok at jeg var en FN-ansatt eller tilhørte en eller annen ikke-statlig organisasjon (Non Governmental Organization), da det var den vanligste grunnen til at folk med mitt utseende var i landet. Liberiere har erfart at donorer³⁰ (giverland og giverorganisasjoner) kan ha sin egen agenda og gi penger til utvalgte felt. For eksempel har Norge bidratt med penger til å etablere «Women and Children Protection Sections³¹» innenfor politiet i Liberia. USA har bidratt med penger til den operative delen av politiet³², men så langt jeg fant ut, har ingen donorer bidratt til å styrke Kriminalavdelingen generelt. Derfor kan det ha vært et håp blant dem som jobbet der, at jeg som norsk forsker kunne påvirke donorer til å støtte avdelingen. Denne muligheten kan ha påvirket hvordan de oppførte seg i forhold til meg.

Min bakgrunn som politi og etterforsker gjorde at jeg muligens kunne ha utført en del av de oppgavene som studieobjektene gjorde. Jeg hadde riktignok ikke politimyndighet i Liberia, men kunne gått inn som en slags «aspirant». Det var for meg ikke et poeng å gjøre disse oppgavene i denne studien. Jeg ønsket å samhandle med aktørene i den enheten hvor jeg gjorde feltarbeidet, samtidig som jeg var tydelig på at jeg ikke var der som politi. Jeg var sammen med dem, og jeg kunne hjelpe til med enkle kontoroppgaver, men jeg gjorde ikke vanlig politiarbeid. Det var også viktig for å ha den nødvendige distanse til feltet.

LNP har hatt mentorer fra FN siden 2004, og var vant til å forholde seg til dem. For å påvirke feltet minst mulig, var det viktig å tydeliggjøre at jeg ikke var tilknyttet FN.

³⁰ Donorvirksomhet er et eget felt innen utviklingshjelp, jf OECD: The Paris Declaration on Aid Effectiveness (2005) Accra Agenda for Action (2008)

³¹ Egne enheter for kvinner og barn hvor de kan anmelde overgrep til politiet. Det var noe av det jeg jobbet med på Donor aid-kontoret.

³² Dette er kunnskap fra tiden min i UNMIL.

Jeg skulle ikke rettlede dem, men snarere tvert imot lære noe om dem og forstå dem. Noen ganger ble jeg regnet med som «én mann»³³, dersom det var snakk om å ha med ett visst antall etterforskere i forbindelse med en fangetransport eller lignende. Det oppfattet jeg som en måte å bli inkludert på, uten at de misforstod rollen min, samtidig som jeg faktisk også kunne være til hjelp i en travel hverdag og delta i aktiviteter sammen med dem. Ren observasjon av en gruppe kan medføre at gruppen vil føle seg observert, og det kan bli en unaturlig situasjon. Dette kan unngås ved å sosialisere seg med gruppen (Fangen 2010:14). Jeg følte at jeg klarte å finne en god balanse mellom observasjon og sosialisering med aktørene. Jeg samhandlet med dem, men ble ikke en av gruppen. Det ligner noe på det Finstad opplevde i starten av feltarbeidet sitt hos norsk politi.

Jeg ønsket å bli oppfattet som et menneske som var interessert i alle sider ved jobben deres, som en lyttende og ikke-truende person. Jeg var ikke der for å hjelpe, forandre eller refse dem, men skulle observere, lytte og spørre og prøve å forstå deres opplevelser og perspektiver (Finstad 2000: 344).

Det var viktig for meg å få vist at jeg ikke skulle mentore, hjelpe eller endre, men rett og slett bare prøve å forstå dem. The Liberian National Police (LNP) er svært forskjellig fra det norske politiet, men det er likevel noe universelt med politiarbeid. Politifolk vil derfor kunne snakke sammen og forstå hverandre på tross av landegrensener. Slik var det også i Liberia.

3.2 Stedet for feltstudiet

Et viktig spørsmål var hvor feltarbeidet skulle utføres. Før jeg reiste til Liberia hadde jeg fått vite at det var startet opp en Transnational Crime Unit³⁴ (TCU), i Liberia som et resultat av WACI-prosjektet til UNODC. Dette virket som et naturlig sted for meg å gjøre feltarbeid – der skulle jeg kunne undersøke LNPs utfordringer med å bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet. Det var derfor prioritert å få intervjuet UNPOLere som jobbet sammen med denne TCU-enheten så snart som mulig. Da kunne intervjuet også kombineres med en introduksjon av meg selv og studiet mitt for lettere å få adgang til feltet. Jeg fikk gjennomført dette intervjuet som

³³ Typisk politibegrep når man formelt sett trenger et visst antall personer til et oppdrag.

³⁴ På norsk kaller vi det «Grenseoverskridende kriminalitet»

et av de første og forstod raskt at TCU ikke var det riktige stedet for meg å foreta feltarbeid dersom jeg ønsket å forstå det lokale politiets utfordringer. TCU-enheten var ikke operativ ennå, de var akkurat ferdig med planleggingsfasen, og skulle starte rekrutteringen av mannskaper. Det var heller ikke en ren politienhet, TCU var en sammensatt enhet som bestod av både politi, toll, grensepoliti og andre rettshåndhevende etater i Liberia.

Et annet intervju det var viktig å få gjort så tidlig som mulig, var av ledelsen på Kriminalavdelingen på hovedkvarteret til LNP. Det var viktig å introdusere meg selv så raskt som mulig for den øverste ledelsen og å informere dem om prosjektet. Håpet var at det ville gi meg en god tilgang til feltet. Jeg fikk tidlig intervjuet en av toppsjefene på Kriminalavdelingen. Det viste seg at denne sjefen var en person jeg kjente fra tidligere, så jeg fikk en meget god mottagelse. Han fungerte som en portvakt som kunne gi meg tilgang til feltet (Ryen 2002: 82). Da det viste seg at TCU ikke var noe aktuelt sted for meg å gjøre feltarbeidet på, spurte jeg ham hva han anbefalte. Han foreslo flere enheter på Kriminalavdelingen, og jeg ble også introdusert for en av lederne på en av enhetene. Jeg tok selv kontakt med flere av enhetene og valgte til slutt selv den enheten som jeg mente ville gi et best mulig innblikk i politiets arbeid og hvilke utfordringer de møtte. Denne enheten har jeg videre i oppgaven kalt «Orgkrim-enheten». Det var nyttig å intervjuet toppledelsen først, da fikk jeg se utfordringene fra deres perspektiv og jeg fikk den formelle tillatelsen til selv å velge den enheten jeg skulle følge, de fungerte også som portvakter.

På forhånd var jeg bekymret for at UNPOL ville være for dominerende på Kriminalavdelingen, og at det ville bli en studie av UNPOL i stedet for det lokale politiet, men slik ble det ikke. UNPOL hadde sine egne oppgaver og sitt eget kontor hvor de hadde mer enn nok arbeid med blant annet å skrive rapporter om hva LNP holdt på med. UNPOL var aldri til stede på kontoret til Orgkrim-enheten når jeg var der, men de var ofte med ut på et åsted når Orgkrim trengte transport eller annen teknisk hjelp fra dem, som for eksempel å ta bilder på åsted og lignende.

Som en del av introduksjonen av meg selv overfor Orgkrim-enheten startet jeg også her med å intervjuet sjefen for enheten. Jeg forklarte ham om forskningsprosjektet mitt, og jeg ble ønsket velkommen til å gjøre feltarbeid på denne enheten. Enheten var

en av 15 på Kriminalavdelingen. Den bestod av 7 etterforskere og de hadde ett kontor på ca 15 m². Kontoret hadde to pulter til de 7 medarbeiderne. Noen jobbet fast på dagtid, andre jobbet skift³⁵. På kontoret var der elektrisitet og lys, men det var ingen aircondition eller vifte. De hadde en datamaskin som det var mye problemer med. Den var ikke koblet til noe nett, hverken internett eller politintranett. Politiet i Liberia hadde ingen av delene. De hadde en skriver til datamaskinen, men den manglet ofte blekk. Datautstyret var ikke en del av det grunnleggende utstyret på Kriminalavdelingen, og denne datamaskinen hadde Orgkrim-enheten fått som donasjon av en takknemlig utenlandsk kunde. Protokoller, papir og penn var det utstyret de vanligvis brukte, og alle avhør ble først håndskrevet før de eventuelt ble ført inn på datamaskinen.

Kontoret ble brukt til alle tjenester, både mistenkte, fornærmede, vitner og pårørende kom på kontoret, og de var ofte inne samtidig. Det kunne både være fornærmede, mistenkte og vitner i samme straffesak og i forskjellige straffesaker som var der samtidig. Det var ikke uvanlig at det var 10–15 personer samtidig på kontoret. Kontoret var meget dårlig utstyrt. Da jeg kom der første dagen satt jeg på en stol foran pulten til sjefen. Etter 10 minutter måtte jeg reise meg opp, foten min sov så jeg måtte gå litt rundt. Jeg forklarte dette til de politifolkene som var der da det skjedde og de begynte å le og forklarte at det skyldtes stolen. Dette var den beste besøkstolen de hadde, men den var så ødelagt at man kunne ikke sitte lenge uten å få vondt. Andre møbler på kontoret var en trebenk og noen ødelagte kontorstoler, som enten bare hadde tre hjul eller som manglet rygg.

Dette var det de kunne tilby besøkende. Sjefen hadde en stol, og nestleder hadde en stol, begge disse stolene var mer komfortable enn de andre, men de var også gamle, og så falleferdige ut. Hovedkvarteret til LNP var bygget før borgerkrigen, og det så ut som om kontorene til denne enheten har stått uendret siden da. Men til tross for enkle forhold og mangelen på plass var stedet rent og ryddig. Det virket ikke som om publikum hadde forventninger til bedre lokaler, da det var samme standard på de fleste offentlige kontorer i Liberia. Etter at jeg selv hadde vært der en stund tilpasset jeg meg lokalene og så ikke lenger på det som unormalt.

³⁵ Skiftarbeid var dag eller natt. Det var kun en toskiftsordning.

Jeg observerte enheten både under avhør av fornærmede, avhør av vitner og avhør av mistenkte og jeg var sammen med dem ute på åsteder og på etterforskning ute i lokalmiljøet. Jeg prøvde å være med på så mye som mulig av det daglige politiarbeidet og var sammen med enheten stort sett hele dagen. Etter endt arbeidsdag i LNP- hovedkvarteret spaserte jeg som regel hjem, fordi jeg ikke hadde bil, og offentlig transport finnes ikke. Det var ikke særlig langt å gå, men det var svært varmt. Jeg så aldri andre vestlige som var ute og gikk og heller aldri at UNPOL var ute og gikk. De hadde egne kjøretøy med aircondition, og brukte bil frem og tilbake til hovedkvarteret.

Det lokale politiet la merke til at jeg spaserte, og de var veldig overrasket da de oppdaget det. I Monrovia er ran på åpen gate et problem, så jeg fikk opplæring av etterforskerne i hvordan jeg skulle unngå å bli ranet. Senere var det en av de som jobbet skift på Orgkrim som fortalte at han hadde sett at jeg var ute og spaserte. Han mente det var bra at jeg var ute og gikk i gatene, fordi jeg da ville oppleve omgivelsene på en annen måte enn å observere fra bil. At jeg ikke hadde bil og var sammen med LNP hver dag på kontoret uten air-condition, gjorde at de etter hvert så på meg som noe annet enn UNPOL. Jeg ble derfor tatt med på andre ting enn det UNPOL var med på. UNPOL var ikke sammen med LNP på denne måten. Jeg ønsket ikke å ha det mer behagelig enn de jeg jobbet sammen med i det daglige³⁶, og tror det økte min troverdighet overfor dem. Det ble opplevd som om jeg ble tatt på alvor og inkludert.

LNP ga meg mye informasjon om sitt daglige arbeid. De kunne for eksempel forklare at de skulle ned på krimteknisk med våpen for undersøkelse eller de skulle sjekke andre ting og de spurte meg om jeg ville være med. Jeg ble godt behandlet, og jeg ble for eksempel tilbudt å sitte i fremsetet i minibussen til LNP en morgen vi var på vei ut for å hente fanger. Da satt sjefen selv bak i cellebilen³⁷ sammen med de andre etterforskerne. Dette var en høflighetsgest til meg, som jeg satt stor pris på. Da vi kom frem, introduserte han meg som en av teamet sitt, da han henvendte seg til stasjonssjefen på den politistasjonen hvor vi hentet fangene. Disse tingene opplevde jeg som positive og det gjorde at jeg følte meg velkommen.

³⁶ På hovedkvarteret til LNP hadde UNPOL sitt eget UNPOL-kontor med aircondition og internett. De kjørte også egen biler med aircondition. UNPOL satt som regel inne på sitt eget mer komfortable kontor. Det å sitte sammen med det lokale politiet var uvanlig.

³⁷ Å sitte bak i cellebilen betyr at man sitter bak i cellen hvor også fangene sitter.

Jeg ble også informert om saker som skulle i retten slik at jeg kunne bli med dersom jeg var interessert i å følge den prosessen. Det skjedde selvsagt også mye som jeg ikke fikk med meg. Det var en veldig travel hverdag, og det var folk på kontoret nesten hele tiden. De eneste gangene jeg fikk anledning til å spørre etterforskerne om hva og hvorfor ting skjedde, var om morgenen hvis det var rolig og sent på ettermiddagen etter at alle fangene var vekke og publikum var gått. Ofte var det så sent at jeg måtte gå før kontoret var tomt, fordi jeg måtte gå hjem før det ble mørkt. I desember måned begynner skumringen i seks-halvsjutiden og det var helt mørkt før kl. sju. Jeg gikk derfor alltid hjem slik at jeg var hjemme før kl. seks. I felten er det viktig å foreta sikkerhetsvurderinger. Å gå hjem før det ble mørkt var noe jeg gjorde for å ivareta min egen sikkerhet.

3.3 Kriminalvakten

Jeg kom som regel på jobb før de andre på Orgkrim og gjorde det til en vane å gå inn på kriminalvakten. Den var døgnåpen, slik at det var alltid folk her. Det var hit publikum kom for å anmelde saker. Kriminalvakten var derfor de som hadde oversikt over innkomne saker. De som jobbet der, var informert om at jeg gjorde et feltarbeid på Kriminalavdelingen, men de visste ikke hva jeg egentlig holdt på med. De første dagene satte jeg meg bare ned på en stol inne på kriminalvakten for å forstå hva som foregikk. Etter en stund spurte de meg om hvem jeg var og hva jeg egentlig gjorde. Jeg forklarte litt om studien og de som var interessert, fikk da informasjonsskrivet jeg hadde laget.

Allerede andre dagen var det flere som hadde lest skrivet og som spurte meg ut om prosjektet. En av dem fortalte om saker han hadde jobbet blant annet om grenseoverskridende kriminalitet. Andre fortalte om lokale skikker. Kriminalvakten ble etter hvert et hyggelig sted å besøke om morgenen, og jeg fikk informasjon om nye saker som var anmeldt det siste døgnet.

Alle etterforskerne kom innom dette kontoret når de begynte på jobb, fordi her var protokollen hvor de skrev seg inn hver dag. Folk ble vant til å se meg der, og jeg ble etter hvert kontaktet av folk som lurte på om jeg ønsket informasjon fra dem. Publikum som kom på dette kontoret eller på etterforskerkontoret, forstod ikke hvem jeg var og hva jeg gjorde. En dag på gaten kjørte en motorsykkel tett inntil meg og

stoppet bak meg.³⁸ Det viste seg å være en fornærmet som hadde vært på Kriminalavdelingen for å anmelde et straffbart forhold. Han kjente meg igjen fra kontoret og trodde at jeg også var fornærmet i en sak, så nå ville han bare høre hvordan det gikk med meg. Dette illustrerer at publikum som kom til politiet når jeg var der, ikke forstod hva jeg gjorde der. De så heller på meg som om vi var «i samme båt». For meg var det en bekreftelse på at det var greit å ikke informere om min rolle og at det ikke endret situasjonen på kontoret i forhold til publikum, selv om jeg var til stede.

3.4 Refleksjoner over egen før-forståelse og forskerrollen

Som politikvinne med 25 års erfaring fra norsk politi har jeg mye kunnskap om politiarbeid. Jeg har erfaring fra politiet både som etterforsker og som leder. Det betyr at jeg kjenner til norsk standard for god utøvelse av politiarbeid, og min forståelse av et godt og profesjonelt politi bygger på en norsk norm. Det er en av mine fordommer at jeg har en norsk norm som utgangspunkt, og det kan prege noen av de tolkningene jeg gjør. Jeg har vært i FN-tjeneste i Liberia tidligere, i UNMIL som UNPOL med oppgave å bistå med oppbygging av det lokale politiet i Liberia. Som UNPOL jobbet jeg med å koordinere donorenes bidrag i oppbygging og gjennomføring av prosjekter. Jeg har derfor sett hvilke behov for utstyr, opplæring og bygninger det lokale politiet har. UNPOL-jobben medførte reiser i hele landet med vurderinger av pågående prosjekter og vurdering av behov for nye prosjekter. På reiser utenfor hovedstaden, så jeg også hvordan folk levde på landsbygden, og jeg så fattigdommen i Liberia. Før jeg dro på feltarbeid leste jeg rapporter om situasjonen i LNP. Mine erfaringer og de rapportene jeg leste før jeg dro, har påvirket mitt syn på Liberia og LNP og er også en del av den før-forståelsen jeg har med meg på feltarbeidet.

Den kunnskapen jeg har fra politiet, preget hvordan jeg definerte utfordringer. Det var ikke alltid jeg visste hva jeg så etter, men jeg forstod det som regel når jeg så det. Det jeg oppfattet som en utfordring, var ikke nødvendigvis det samme som det lokale politiet vil kalle en utfordring. Under feltarbeid vil alt som skjer, bli analysert og tolket fortløpende, og det jeg valgte å bruke som data, er et subjektivt valg fra min side på bakgrunn av problemstillingen og den forkunnskapen og forståelsen for

³⁸ Jeg ble veldig skeptisk fordi dette var en vanlig måte å rane folk på ved at man kjører tett inntil på motorsykkkel og napper til seg verdisaker.

politiarbeid som jeg har. Siden problemstillingen ikke var helt eksakt da jeg startet på feltarbeidet, var det heller ikke helt klart hvilke data jeg så etter, men jeg så etter utfordringer generelt.

Kvalitative data må tolkes av den som skal bruke dem. For ikke å gå glipp av det som kunne være data, prøvde jeg å notere ned så mye som mulig av de dagligdagse hendelsene. Jeg hadde på forhånd laget et observasjonsskjema for å bevisstgjøre meg på hva jeg skulle se etter, men hverdagen ble annerledes enn jeg hadde forstilt meg, så skjemaet ble ikke så mye brukt. Jeg var åpen for det som skjedde og hadde ikke ett låst fokus. Jeg var bevisst på at jeg hadde på «politibriller» når jeg så etter data, og at min politibakgrunn preget min forståelseshorisont. Jeg var også bevisst på at mine erfaringer fra Liberia var med på å prege min oppfatning av det som skjedde.

Jeg så etter utfordringene fra et faglig politiperspektiv med min norske bakgrunn og med norsk og internasjonal strafferett som min juridiske kunnskap. Det var derfor viktig for meg å reflektere rundt betydningen av min bakgrunn og hvordan jeg tolket data, og at jeg måtte være bevisst på å se feltet i den liberiske konteksten. For å forstå mer av den, leste jeg også deler av den liberiske loven som jeg hadde tilgang til. Jeg hadde tilgang til en kopi av straffeloven på kontoret til UNPOL.

Da jeg gikk gjennom notatene i forbindelse med analysen, så jeg at jeg også hadde notert ned ting som ikke var utfordringer, men som jeg hadde kategorisert som «tillitsvekkende politiarbeid». Det var viktig i helhetsvurdering av funnene, at jeg også tok med slike observasjoner. Det viser noe av fleksibiliteten i kvalitativ metode, og hvordan studiet utvikler seg underveis i feltarbeidet. Det viser også at all informasjonen man får kan ha betydning for tolkningen av data. «Kvalitative tilnæringer basert på et fleksibelt design og et nært og sensitivt forhold til kildene skulle gi en særlig gode muligheter for *relevante* tolkninger» (Grønmo 2010: 131).

3.5 Adgang til feltet

Å få adgang til feltet kan være vanskelig. Som politikvinne og tidligere UNPOL i UNMIL fikk jeg likevel den nødvendige adgangen til slutt. Den formelle adgangen fikk jeg gjennom UNMIL etter enighet mellom UNPOL commissioner³⁹ og Inspector

³⁹ Øverste leder for UNPOL.

General of Police i LNP. I Liberia er det fremdeles en norsk politikontingent, og den norske kontingentlederen jobbet til daglig som seniorpolitirådgiver på Kriminalavdelingen i LNP. Dette medførte at han hadde adgang og kjennskap til både Kriminalavdelingen og Transnational Crime Unit (TCU), og han var behjelpelig med å avtale møter og intervjuer med ledelsen i LNP. For å få til et best mulig samarbeid med begge parter og for å få adgang til feltet valgte jeg å starte feltarbeidet med å intervjuer toppledelsen i både UNPOL og på Kriminalavdelingen i LNP.. For meg var det dessuten sannsynlig at dette var personer med meget god innsikt i utfordringene til LNP og med mye kunnskap om etaten.

Det var altså en stor fordel for meg at jeg kjente noen av sjefene både i UNPOL og LNP fra den tiden jeg hadde tjenestegjort i Liberia. Jeg da kunne gå direkte til sjefen og be om hjelp dersom jeg trengte det, eller jeg kunne få avklart ting jeg ikke forstod. I tillegg ga det meg den formelle adgangen til feltet ved at sjefene introduserte meg.

Det vil alltid bli endringer underveis, og jeg måtte som nevnt finne en annen enhet for feltarbeidet enn det som var planlagt. Sjefen på Etterforsknings-enheten pekte ut en samarbeidspartner til meg fra første dag. De som jobbet på Orgkrim visste hvorfor jeg var der, og at jeg hadde arbeidet i UNPOL i Liberia tidligere. Sjefen og nestlederen fikk også «Information and consent⁴⁰»-skrivet fra meg, som forklarte hele prosjektet. I skrivet ble de også bedt om et formelt samtykke til at jeg kunne intervjuer dem. For å unngå å bli sett på som en representant for en mulig donor eller en som kunne skaffe utstyr og fordeler, bestemte jeg meg på forhånd for at jeg ikke skulle bidra med noen fordeler, som for eksempel bil, kamera eller penger. Det var viktig at feltet ikke ble påvirket av mitt nærvær ved at jeg kunne gi dem fordeler. Det gikk ikke lang tid før de spurte meg om jeg kunne kjøre dem, og om de kunne få låne kameraet mitt. Jeg forklarte at jeg ikke hadde noen av delene. De var forundret over det, men spurte ikke mer om slike ting. De spurte meg heller aldri om penger, noe som jeg vet fra tidligere erfaring at UNPOL ofte kan bli spurt om.

Jeg startet oppholdet mitt på kontoret på Orgkrim med å sitte på trebenken som var ment for publikum. Da kontoret etter hvert ble fylt opp med folk, flyttet jeg meg og stilte meg opp i et hjørne. Det fantes ikke flere sitteplasser, og jeg ville ikke oppta plasser for publikum. Etter en stund kom min samarbeidspartner med en stol fra et

⁴⁰ Se vedlegg nr 7.4

annet kontor og satt den ved siden av seg ved pulten der han satt. Han ba meg sette meg ned der. For meg var dette det første tegnet på inkludering og at jeg var godtatt. Det var en stor fordel, fordi det å sitte ved siden av min samarbeidspartner ved skrivebordet hans ga meg bedre innsyn i det som skjedde, ikke minst i avhørssituasjonene. Det var lettere å høre og å forstå hva som ble sagt, og jeg fikk også lese dokumenter fortløpende. Det var lettere for meg å spørre om ting jeg ikke forstod når avstanden var så kort.

At jeg fikk denne tilfeldige og gode adgangen til informasjon, er det Silverman kaller «a chance happening» (Silverman 2010). I løpet av oppholdet observerte jeg de ansatte på enheten, snakket med dem, var sammen med dem og opplevde den trykkende varmen på kontoret sammen med dem. Jeg ankom kontoret kl. 8 hver morgen – tidligere enn de vanligvis startet på kriminalavdelingen. De første dagene kom også samarbeidspartneren min så tidlig, selv om det var vanlig at de begynte mellom kl. 08.30 og 09.00 ⁴¹. Dette tolket jeg som er utslag av reaktivitet, og at samarbeidspartneren min ønsket å gjøre et godt inntrykk. Det varte riktignok bare de første tre dagene, deretter kom også han på jobb til vanlig tid.

3.6 Mulig rollekonflikt i feltet

Min politibakgrunn og UNPOL-bakgrunn medførte antagelig at jeg fikk lettere adgang til felten. Jeg ble spurt ut om min politibakgrunn av etterforskerne på Orgkrim-enheten. De var interessert i mitt arbeid i Norge, hvilke fagfelt jeg hadde jobbet innenfor og også opptatt av hvilken grad jeg hadde. Det at jeg har en forholdsvis høy grad hjemme, kan ha påvirket måten jeg ble møtt på, og at jeg ble så godt behandlet, men jeg fikk ingen klare indikasjoner på det. Jeg har selv bakgrunn fra etterforskning og også etterforskning av organisert kriminalitet. Derfor kjente jeg godt det fagfeltet hvor jeg nå gjorde feltarbeid. Vi diskuterte politiarbeid og utfordringer for politiet generelt. At vi var kolleger, skapte dermed bånd. Da det senere ble veldig travelt på kontoret, ble jeg spurt om jeg kunne bistå med å ta avhør, noe jeg avsto. Avslaget begrunnet jeg med at jeg ikke var der for å gjøre politiarbeid. Jeg hadde heller ikke politimyndighet, noe som kunne være et formelt problem. Det viktigste var imidlertid at jeg ønsket å observere hva som skjedde i avhør og hvordan dette

⁴¹ Folk flest i Liberia har ikke elektrisitet eller rennende vann. De er avhengig av dagslys før de kan starte dagens aktiviteter. Det er ikke lyst før ca. kl 07.00 om morgenen. Offentlig transport eksisterer ikke; det er derfor ikke lett å begynne på jobb kl. 08.00 om morgenen.

foregikk, og da kunne jeg ikke selv utføre dem. At jeg ble spurt, tok jeg som et signal på at jeg var akseptert.

Det kunne noen ganger by på problemer å skille mellom forskerrollen og politirollen. Som sagt prøvde jeg å gjøre det klart at jeg ikke var der som politi. Samtidig ble det understreket at min politibakgrunn gjorde det lettere å forstå deres arbeidsdag.

Jeg hadde reflektert over rollen min før feltarbeidet startet og bestemte meg for at jeg ikke skulle gjøre politiarbeid og heller ikke blande meg inn i etterforskningen eller komme med konkrete forslag til løsninger. Når man selv er etterforsker og er vitne til en etterforskning, blir man likevel interessert i å finne løsningen på kriminalsaker. Underveis merket jeg noen ganger lyst til å komme med forslag, og noen av spørsmålene jeg stilte underveis, kunne nok bidra til ideer til nye etterforskningskritt. LNP har hatt UNPOL som sine mentorer siden 2004 og er vant til at de skal lære av UNPOL. Det gjør at forholdet mellom LNP og UNPOL ikke er likeverdig. Det var viktig for meg ikke å bli sett på som UNPOL, så jeg holdt meg i bakgrunnen stort sett hele tiden. Jeg svarte likevel på spørsmål dersom de spurte om min mening. Det ble en balansegang mellom ikke å påvirke etterforskningen faglig og ikke avvise deres spørsmål. Jeg var med på fangetransporter og ble regnet med⁴² i forbindelse med det. For meg var dette nyttig, fordi jeg fikk mye tilleggsinformasjon og innblikk i hvordan kontakten var mellom etterforsker og de mistenkte.

Etter hvert opplevde jeg at jo mer jeg spurte, jo mer fikk jeg tilgang til informasjon. Jeg hadde forklart til min samarbeidspartner og hans sjef at det kunne være vanskelig å forstå språket når liberierne snakket fort sammen, især inne på kontoret med mange mennesker til stede. Under slike forhold spurte de ofte om jeg fikk med meg det som skjedde.. Hvis jeg da ikke hadde forstått hva som ble sagt, ble det forklart for meg i ettertid.

Jeg fikk gå fritt rundt i Hovedkvarteret, og kunne gå ned i arresten og på kriminalteknisk kontor når jeg ønsket det. Jeg ble tatt med på åsteder, på kriminalvaktens og i retten. I tillegg tok de meg med på noen av de forskjellige

⁴² Under transport av fanger skal man alltid være et visst antall tjenestemenn i forhold til antall fanger. Da har man kontroll og unnlater å gjøre det fristende for fangene å prøve å stikke av. Her ble jeg regnet med som en.

politistasjonene i distriktet og viste frem der fangene satt. Mye av tiden ble tilbragt på kontoret til Orgkrim. Det ble ikke satt begrensninger for meg, det var opp til meg å delta på det jeg ønsket. Derfor mener jeg å ha hatt den nødvendige tilgangen til den informasjonen jeg var ute etter. Velviljen var stor når det gjaldt å dele informasjon med meg, men tiden i felt var likevel ikke så lenge at jeg kom «innunder huden» på aktørene. Det er derfor naturlig å anta at informantene ikke delte all uformell informasjon. Slik informasjon får man ikke i løpet av et kort feltarbeid. Det krever lang tid å opparbeide en slik tillit, særlig for en utlending og en offisiell FN-gjest. Det å få uformell informasjon handler om tilhørighet. Som utenforstående gjest eller forsker har man ikke den samme tilhørigheten. I denne settingen representerte jeg uansett FN-samfunnet og dermed donorene, og det preget nok forholdet mellom de lokale politifolkene og meg.

Etter å ha vært en tid i miljøet, ble jeg kontaktet av folk fra andre politienheter enn den jeg studerte. De ønsket å gi meg informasjon. De tok ofte kontakt ved at de spurte meg om prosjektet mitt, og når jeg hadde forklarte det og eventuelt gitt dem den skriftlige informasjonen som forelå, forslo de at jeg skulle intervju dem. Disse intervjuene kom i tillegg til de intervjuene jeg hadde planlagt og de ga meg ofte ny informasjon om de lokale forholdene. Jeg intervjuet ikke alle de som kontaktet meg – de kom både fra LNP og fra UNPOL, bare de jeg skjønnte hadde nyttig informasjon til mitt prosjekt.

Denne informasjonen fikk jeg fordi jeg var ute i felten hver dag. De som kontaktet meg, så at jeg var sammen med LNP hele dagen, som den eneste utlendingen. Sannsynligvis bidro det til at de stolte på min interesse for dem. Jeg var ikke forberedt på at dette ville skje og ville ikke ha funnet frem til dem uten å bli kontaktet. Etter mitt syn illustrerer dette hvordan deltagende observasjon kan bidra til å generere et mer helhetlig bilde av feltet og forskningsobjektene.

3.7 Dokumentgjennomgang

Allerede før avreise til Liberia foretok jeg noen intervju, nemlig av personer med spesiell kunnskap om Liberia, politiet i Liberia og om grenseoverskridende organisert kriminalitet. Dette ga meg nyttig bakgrunnskunnskap for å forstå den lokale konteksten.

Slik bakgrunnskunnskap kommer fra rapporter om Liberia, om borgerkrigen i Liberia, om politiet i Liberia, om grenseoverskridende organisert kriminalitet i Vest-Afrika og om betydningen av det tradisjonelle samfunnet i Liberia. Det er viktig å ha god kjennskap til felten og samfunnet for å bli respektert av lokalbefolkningen. Blant annet ble det tydelig en gang ute på landsbygden sammen med det lokale politiet og UNPOL i forbindelse med en kriminalsak. Med mange landsbyboere til stede ble jeg kontaktet av den lokale høvdingen. Antagelig lurte både de og han på hvem jeg var og hvorfor jeg var der. De kunne se at jeg var en utlending, gikk i sivile klær og derfor ikke fra UNPOL. Jeg forklarte hvem jeg var og vi begynte å snakke om nordmenn i Liberia og industri hvor nordmenn var involvert og hvordan forholdene var endret etter borgerkrigen.

Senere samme ettermiddag ble jeg igjen kontaktet av den lokale høvdingen; han ønsket å diskutere noen lokale politiforhold med meg. Han ga uttrykk for at han syntes jeg hadde god kunnskap om landet, og at han satt pris på det. Det å ha bakgrunnskunnskap viser at man er interessert og har gjort hjemmeleksen sin. Det er viktig for å være i stand til å forstå kompleksiteten i et lokalsamfunn. Den informasjonen jeg hadde på forhånd, ble en del av min forståelseshorisont, den ga meg et bedre helhetsbilde å fortolke ut fra enn hva jeg ellers ville hatt. Jeg opplevde også som Fangen sier at et slikt grundig forarbeid er et viktig utgangspunkt for å stille gode spørsmål. (Fangen, 2010:48)

Ute i felten så jeg at lokalavisene var viktige kilder til informasjon, og jeg leste noen av dem hver dag. Det var interessant å se hvordan avisene skrev om saker politiet jobbet med og som jeg selv hadde fulgt. Dette ga også et nytt perspektiv på politiets utfordringer. Det var på denne måten publikum ble forklart politiets oppgaver både fra politiets side, det var også interessant å se hvordan pressen vinklet de forskjellige sakene.

I tillegg representerte FN nyttige informasjonskanaler. Hver dag ble det skrevet oppsummeringer av kriminalsaker fra hele Liberia som UNPOL hadde fått kjennskap til. Jeg fikk lese disse oppsummeringene hver dag, slik at jeg fikk dannet meg et bilde over den kriminaliteten det ble jobbet med fra LNP i hele landet. Det var også interessant å se hvordan UNPOL rapporterte om saker som jeg selv hadde meget god kjennskap til. Å kombinere feltarbeidet med denne type informasjon var nyttig for

meg både for å forstå den sammenhengen ting skjedde i, men også for å få andre perspektiv på det politiet holdt på med.

3.8 Intervju

For å få et best mulig forskningsgrunnlag valgte jeg å foreta intervju i tillegg til deltagende observasjon. De to metodene utfyller hverandre og gir et mer utfyllende bilde a feltet. Ryen siterer Dexter og kaller intervjuet for «konversasjon med hensikt» (Ryen 2002: 99). Muligheten til å stille spørsmål til nøkkelpersoner om utfordringene til politiet og å få deres forklaringer på dette ga meg bedre forutsetninger for å forstå mine funn fra felten. Jeg har selv erfaring fra å ta avhør i politiet og har også utdanning i å ta «Dommeravhør av barn»⁴³. En av intervjuteknikkene ved avhør har mye til felles med det naturalistiske paradigmet, og jeg følte meg trygg på denne metoden. Det naturalistiske paradigmet bygger på en antagelse om at data finnes inne i hodet til informanten og at det er forskerens jobb å få dette frem så upåvirket som mulig av forskeren (Ryen 2002).

En forsker kan selv påvirke hvor mye informasjon man får, og tillit og trygghet er viktige elementer for å lykkes med det. Det er flere teknikker for å skape en slik trygghet, og Ryen har noen gode råd i sin bok om det kvalitative intervjuet (Ryen 2002). Hun påpeker at måten forskeren opptrer på, kan være avgjørende. Hun vektlegger ærlighet, ikke å imponere med egne kunnskaper, være naturlig, rolig og støttende, være en god lytter og ikke diskutere med informanten selv om man er helt uenig (Ryen 2002: 117).

Selve intervjuet deles inn i flere faser. I en første fase er innledning og kontaktskaping avgjørende for å oppnå trygghet i situasjonen. Deretter er det viktig å stille åpne spørsmål, slik at man ikke påvirker informanten. Etter å ha fått informantens frie fortelling, kan man stille oppfølgingsspørsmål og avklare eventuelle misforståelser. Ifølge Ryen kjennetegnes det naturalistiske intervjuet slik:

Teknikk og intervjuadferd er her svært sentralt for å unngå at man påvirker data. Det bygger på antagelsen om at dataene allerede finnes. Forskerens oppgave er å få dem ned på papiret eller kassettpilleren slik de er. Derfor er

⁴³ En særlig skikket person tar avhøret på vegne av dommeren (Forskrift om dommeravhør og observasjon § 5) For å bli særlig skikket er det krav om en ekstrautdanning i å ta dommeravhør av barn. Dette er en egen utdanning basert på et undervisningsopplegg fra Åse Langballe og Kari Trøften Gamst; "Kommunikasjon med barn - en dialogisk metode".

intervjuteknikk ikke bare viktig, men et sentralt tema i dette paradigmet (Ryen 2002: 118).

Jeg brukte disse teknikkene under intervjuene og var bevisst på å følge rådene til Ryen. Det medførte at de fleste intervjuene tok mellom 1 og 2 timer, noen tok lengre tid, og de ble gjort i flere omganger. Et av momentene for meg når det gjaldt å skape trygghet, var å få intervjuobjektene til å forstå at jeg ikke var en mentor, som Ryen sier: «Ikke imponere med egne kunnskaper» (Ryen 2002). Det var deres kunnskap og erfaringer jeg ville vite noe om; jeg signaliserte at det var verdifull informasjon for meg. Det var viktig ikke å bli oppfattet som mentor. Det kunne ha påvirket intervjuobjektene svar; de ville da kanskje svare slik de trodde det var forventet for å være «flink». Da ville det være en fare for reaktivitet, altså at intervjuobjektene opptrer på en måte som de ellers ikke ville gjort, fordi de er påvirket av hva de tror forskeren vil høre (Grønmo 2010). Også det å være nøytral var viktig, både ved å ha en nøytral klesdrakt og ved ikke fokusere på egen kompetanse. Kunsten å lytte, som Ryen skriver om, er helt avgjørende dersom man ønsker å fange opp mening som ikke blir eksplisitt sagt (Ryen 2010). En vanlig feil under slike intervjuer er at man ikke tåler taushet og ikke lar pauser vare lenge nok, men avbryter taushet før intervjuobjektet har begynt å snakke. Da er det fort å gå glipp av viktig informasjon, som det kan være vanskelig å snakke om. En annen feil som kan medføre tap av viktig informasjon er å avbryte intervjuobjekter når de holder på å forklare noe⁴⁴.

Den uformelle praten før intervjuet er viktig for å få i gang praten. Jeg begynte alltid med noe uformell prat, før jeg fortalte om prosjektet mitt og hvorfor jeg var der. De som skulle intervjues, fikk også et «Letter of information and consent», noen ganger hadde de fått dette skrevet på forhånd. Men dersom intervjuet startet mer spontant, fikk de det utlevert underveis⁴⁵.

Jeg hadde utarbeidet flere generelle intervjuguider⁴⁶ med spørsmål som jeg ønsket å komme inn på, uten at rekkefølgen var vesentlig. Intervjuguiden var ikke detaljert; den var det man kan kalle semi-strukturert (halvstrukturert). Jeg laget en guide for UNPOL lederne, en for LNP lederne og en for de som ikke var ledere. Dette var en

⁴⁴ Dette er egen erfaring fra avhør i politiet.

⁴⁵ Jeg hadde alltid med kopier av dette i sekken min, begge utgavene.

⁴⁶ Se vedlegg nr 7.1, 7.2 og 7.3

eksplorerende studie, og jeg visste ikke helt hva jeg ville finne før jeg hadde kommet ut i felten. Derfor måtte jeg være åpen for informasjon som fremkom underveis. Etter den innledende fasen av intervjuet la jeg stor vekt på den frie fortellingen og stilte åpne spørsmål som for eksempel «Hva ser du som de største utfordringene for LNP?». Svarene fra intervjuobjektene styrte de neste spørsmålene, men jeg hadde alltid med meg intervjuguiden. Dersom vi ikke hadde vært innom de tema jeg ønsket svar på, kunne jeg derfor ta opp disse senere i intervjuet. Mye av intervjuet formet seg selv ved at det ble stilte åpne spørsmål og oppfølgingsspørsmål til det som ble fortalt. Noen intervjuobjekter var svært snakkesalige, og da ble det stilt få spørsmål. Men av og til kunne intervjuet arte seg mer som en samtale hvor vi gikk nærmere inn på tema som var tatt opp og diskuterte betydningen av dette (Ryen 2002: 99).

Til sammen ble det gjennomført 21 intervjuer, medregnet de som ble gjort i Norge. I tillegg kom uformelle samtaler med alle dem jeg jobbet sammen med og andre jeg traff i gangene på Kriminalavdelingen og UNPOL-kontoret. Ett av intervjuene foretok jeg etter hjemkomst til Norge. En sjef i UNPOL anbefalte en norsk UNPOLer som hadde jobbet på Kriminalavdelingen da han var ute i FN-tjeneste.

Intervjuene ble ikke tatt opp på bånd. I politiet er det mye sensitiv informasjon, og jeg vurderte det slik at en opptaker kunne sperre for åpenhet. Som politietterforsker er jeg dessuten vant til å nedtegne opplysninger fortløpende. Fra politiet vet jeg også at det tar mye tid å transkribere et intervju etter lydopptak. Det var innholdet i intervjuet som var viktig, jeg valgte derfor å notere fortløpende under intervjuet, for så å skrive dem ut samme dag de var gjennomført (Silverman 2010).

3.9 Utvelgelse av data – reliabilitet og validitet

Så måtte jeg bestemme meg for hvordan jeg ville bruke den ulike informasjonen. Jeg vurderte informantene og informasjonen ut fra særskilte kriterier. Grønmo fremhever tilgjengelighet, relevans, autentisitet og troverdighet som viktig faktorer når man skal vurdere kilder kritisk (Grønmo 2004: 122). I denne studien var det lett tilgjengelighet til de kildene som var utgangspunkt for mitt forskningsprosjekt, nemlig det liberiske politiet. Videre var de fleste av kildene mine relevante for den informasjonen jeg søkte. Jeg opplevde at noen kilder kontaktet meg på eget initiativ. Så langt jeg kunne bedømme, hadde de fleste også relevant informasjon. Før jeg intervjuet noen av disse

kildene, prøvde jeg å vurdere deres relevans opp mot mine forskningsspørsmål. De få kildene jeg vurderte til ikke å ha relevans for studien, ble heller ikke intervjuet.

Autentisitet var ikke noe problem i dette feltarbeidet. Det var ingen tvil om at de personene jeg jobbet sammen med og intervjuet, var ekte. Problemet med vurderingen var størst når det gjaldt å vurdere kildenes troverdighet, det vil alltid være en risiko for at noen prøver å gjøre seg bedre enn de er, for at noen vil gjøre seg interessante og komme med informasjon som ikke er dokumentert (Grønmo 2004). Siden jeg så dette som den største utfordringen når jeg skulle vurdere både informanter og informasjon, valgte jeg å bruke en metode som brukes i politiet for vurdering av kilder – 4x4-systemet. Metoden er innført i politiet for å vurdere informanternes pålitelighet og holdbarheten i informasjonen de gir (Rasch-Olsen 2008). Den fungerer som hjelp til å klassifisere informasjon, vurdere holdbarheten til den informasjonen man får samt vurdere troverdigheten til informanter. Kategoriene som brukes i systemet, vises i tabell 3.nr 1.

Tabell 3.1 nr 1: 4x4 systemet

Kildekode:

Opplysningskode:

A– Pålitelig	1– Sann
B– Vanligvis pålitelig	2– Opplysningene er kjent av kilden personlig
C– Vanligvis ikke pålitelig	3– Opplysningene er ikke kjent av kilden personlig, men styrkes av andre opplysninger
X– Påliteligheten kan ikke vurderes	4– Informasjonens troverdighet kan ikke vurderes

Jeg brukte en modifisert utgave av denne metoden, og vurderte ut fra følgende kriterier:

Opplysningen:

- Hvis informasjonen var observert av informanten selv, ble det regnet som «sann» informasjon.

- Hvis informasjonen ikke var observert av personen selv, men hørt av andre og ble styrket av andre opplysninger, ble denne informasjonen tatt med og regnet som «sann».
- Hvis sannheten til informasjonen ikke kunne vurderes, ble den ikke tatt med.

Informanten:

- Var det en jeg kjente godt og visste jeg kunne stole på, eller hans bakgrunn tilsa at han kunne stoles på, ble han vurdert som troverdig (det var for eksempel norske forskere som selv hadde gjort forskning i Liberia, og UNPOL som jeg kjente fra tidligere).
- Hvis pålitelighet ikke kunne bedømmes, ble det vurdert om opplysningen som ble gitt av informanten, ble styrket av annen informasjon. Ble den det, ble informanten vurdert som troverdig

Informasjon som enten styrket eller svekket informasjon eller informant, kunne komme fra andre informanter, forskningsrapporter eller egne observasjoner. Folk fra UNPOL og LNP som jeg ble kjent med i løpet av feltarbeidet, kunne jeg i utgangspunktet ikke vurdere troverdigheten til. Dersom informasjonen de kom med, ble styrket av andre opplysninger eller mine egne observasjoner, ble den betraktet som sann. Informasjon som ikke kunne vurderes eller bedømmes, ble ikke tatt med i analysen.

Informasjon fra intervju og observasjon ble kodet som data. Dette ble lagt inn i en Excel-fil og omhandlet både generelle utfordringer for politiet og mer spesielle utfordringer når det gjaldt kriminalitet. Data og informantene ble vurdert før de ble lagt inn i skjema. I Excel-filen ble 265 av totalt 460 data lagt inn etter kriteriene nevnt over, men også her ble en del data silt vekk. Det kunne dreie seg om dobbelføring eller referanse til samme episode. Ved gjennomgang så jeg at noen av utfordringene hørte sammen. De ble derfor gruppert i tema. Jeg la først inn all informasjonen i kolonner, deretter ble den informasjonen som utpekte seg som problemområder gruppert i tema. Dette gjorde jeg for å systematisere data og for lettere å få oversikt over hva jeg hadde av data.

3.10 Tema-analyse

Data forelå altså som notater av hendelser under observasjonene og uttalelser fra aktørene. Alle de 21 intervjuene var renskrevet som tekst utfra notatene. Analysen startet med å lese gjennom alle notatene fra observasjonene og intervjuene og noterte data som jeg la inn i en Excel-fil. De 265 data som ble lagt inn i samleskjema, er det jeg vil kalle «rådata». Dette var data om utfordringer som jeg hadde sett og opplevd og som ble fortalt av informantene. Rådata ble så kodet i forskjellige grupper kategorier. Denne kodingen er det Fangen kaller førstegrads fortolkning (Fangen, 2010). Dataene ble tolket ut fra den konteksten de forekom i, og jeg prøvde å innta «de innfødtes» perspektiv (Fangen, 2010:211). De forskjellige kategoriene i denne første fortolkningen var for eksempel: «ressurser», «svak lovgivning», «FN», «hemmelige samfunn», «uheldig konkurranse», «korrupsjon», «budsjett», «logistikk», «tradisjonelle samfunn», «manglende spesialisering», «politisk påvirkning» .

Begrepene over kom jeg frem til etter en slik førstegrads fortolkning. De er det Geertz vil kalle erfaringsnære begreper. I *grounded theory* legger man vekt på erfaringsnær tilnærming og at begrepene «vokser ut av seg selv» (Fangen 2010: 210). Utvikling av erfaringsnære begrep er kun det første stadiet i fortolkningen, det som Geertz kaller for «tykke beskrivelser»: Det neste stadiet er å generalisere på grunnlag av enkelttilfeller. «Den tykke beskrivelsen er det første steget i tolkningen av kulturen, det neste er teoriskapingen som foregår gjennom å generalisere tilfeller (Geertz 1973: 26). Fangen siterer Alvesson og Skölberg når hun kaller det samme «en abduktiv tolkningsprosess» (Fangen 2010:211).

Denne studien er ikke *Grounded Theory*, men noen av metodene som er anvendt, kan ligne: Feltarbeidet begynte veldig åpent, og dataene som fremkom, ble kategorisert etter hvert. Forskjellen er at jeg hele tiden har hatt et teoretisk utgangspunkt i profesjonsteori. I analysen ble teori om profesjonsorganisering etter hvert et sentralt hjelpemiddel i tolkingen av data. Fokus var da på politiet som organisasjon og hvordan denne organisasjonen la til rette for profesjonsorganisering. Denne studien har nemlig hatt fokus på aktørene i en politiorganisasjon. Studien tar utgangspunkt i mikronivå, dvs. personer og mellommenneskelig samhandling der. Mikronivået er ikke objektivt tydelig atskilt fra mellom- og makro nivået, som også inngår i studien.

Alle de tre nivåene henger sammen og påvirker resultatet. Mellomnivået gir et bilde av ledelsen i organisasjonen og retorikken som brukes av den. Makronivået består av statens politikk og det er på dette nivået budsjett, rettigheter og begrensninger fastsettes (Barth 1994). Analysen vil derfor inneholde elementer fra alle tre nivåene.

Jeg har valgt å bruke temaanalyse i min fortolkning. Det var et godt hjelpemiddel for å klare å systematisere og analysere data fra to forskjellige metoder, både intervju og observasjon. Temaanalyse er en vanlig analyseform av kvalitative data (Braun, Clarke 2006:77) Her tar jeg utgangspunkt i Braun og Clarkes beskrivelse av denne analysemetoden. De beskriver metoden som en måte å identifisere, analysere og beskrive mønstre i de fremkomne data på. «Thematic analysis is a method for identifying, analyzing and reporting patterns (themes) within data. It minimally organizes and describes your data set in (rich) detail» (Braun, Clarke 2006: 79).

Braun og Clarke skisserer seks faser i denne analyseprosessen. Første fase er å bli kjent med data, andre er å starte den første kodingen, neste fase er å identifisere tema, mens fjerde fase innebærer å finpusse på tema. I en femte fase finner forskeren essensen i hvert av temaene og setter ord på de overordnede temaene. Siste og sjette fase er å skrive ut analysen (Braun, Clarke 2006: 91 - 94).

Jeg begynte analysen med å lese gjennom alle intervjuene og feltnotatene, det som Braun og Clarke kaller «familiarizing yourself with your data» (Braun, Clarke 2006:87). Deretter leste jeg gjennom notatene på nytt og valgte bevisst ut data som sa noe om utfordringene til politiet. Dette ble mine «rådata». I en Excel-fil laget jeg så to regneark hvor jeg samlet data om utfordringer i samme fil, ett ark for generelle utfordringer for politiet og ett ark for utfordringer i forbindelse med organisert kriminalitet. Hvert av arkene inneholdt to kolonner med følgende betegnelse: Data fra Intervju og Data fra Observasjon. Hver informant hadde sin egen fargekode. Etter at alle rådata var samlet i Excel-skjemaet, gikk jeg gjennom og kodet de forskjellige dataene i de første tema. Braun og Clarke kaller dette første datautvalget for «Data extract» (Braun, Clarke 2006:79). Dette først datautvalget ble kodet til 41 tema, som igjen ble finpusset og samlet i 10 forskjellige tema, utfra disse 10 tema fant jeg essensen i hvert tema og kom jeg frem til to overordnede tema. Denne prosessen er

det Fangen kaller andregradsfortolkning og det Geerts kaller å generalisere tilfeller (Fangen 2010).

3.11 Metodens begrensninger

Feltarbeidet foregikk i et engelsktalende land, hvor folk snakket en spesiell dialekt som kunne være vanskelig å forstå. Det medfører utfordringer å gjøre feltarbeid på et sted hvor de snakker et fremmed språk. Jeg snakker engelsk, men kunne oppleve at det var vanskelig å forstå alt som ble sagt, særlig når det ble snakket fort og opphisset. Det medførte at det ble sagt ting som jeg ikke oppfattet, eller anvendt språklige nyanser som jeg ikke alltid forstod. Dette ble formidlet til LNP-aktørene slik at de gjentok når de skjønnte at det var ting jeg ikke fikk med meg.

De fleste av intervjuene ble også foretatt på engelsk. Alle LNP snakket engelsk, men også mange av intervjuene av UNPOL ble foretatt på engelsk. Noen hadde engelsk som morsmål, andre som fremmedspråk. Det vil alltid være noe man går glipp av når intervjuet ikke foregår på morsmålet. Det vil derfor være nyanser og informasjon som ikke er fanget opp i studien.

Alle informantene visste at jeg var politiutdannet. Det kan være en fordel å forstå sjargongen og «politispråket», men det kan også medføre at noen oppfølgingsspørsmål ikke blir stilt fordi man tror man «vet» hva utsagnet betyr. Det er likevel ikke sikkert at det betyr det samme i et annet land, som det betyr på norsk. Det kan derfor være uttalelser som er misforstått eller som ikke er kommet frem. Jeg kjente noen av aktørene fra tidligere og hadde selv jobbet i systemet. Det er en fare for at man er mindre kritisk overfor tidligere kjente, eller at man blir for kritisk i enkelte tilfeller. Det vil da bli en mer subjektiv vurdering av både relevans, autenticitet og troverdighet til informantene.

Noen informanter var svært åpne og ga mye informasjon. Det skyldtes sannsynligvis min bakgrunn og tidligere opphold i Liberia, riktignok i en annen rolle den gangen. Det opplevdes som om informantene ønsket å være ærlige og gi best mulig informasjon, men det kan også være manipulering hvor det at jeg kjente forholdene fra tidligere ble utnyttet. Det var nok litt av begge deler, men hovedinntrykket er at de ønsket at jeg skulle forstå situasjonen.

Ved bruk av kvalitativ metode og særlig under feltarbeid kommer forskeren nær på aktørene og kan få et spesielt forhold til dem. Det er derfor spesielt viktig å reflektere over dette, som Fangen påpeker. Slike forhold kan gjøre analysene vanskeligere, og en må derfor ta dette med i vurderingen og være seg det bevisst i analysen (Fangen 2010).

3.12 Etske problemstillinger

Feltarbeid slik det er gjennomført i denne studien, vil alltid innebære noen etiske vurderinger og avveininger. Under avhør kan sensitiv informasjon bli eksponert. Forskeren får også innblikk i en verden som få andre utenfor politiet kjenner. Da var det mitt ansvar å sørge for at den mottatte informasjonen ble behandlet etisk forsvarlig. Prosjektet er godkjent av NSD (Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste) og det er gitt skriftlig tilbakemelding fra NSD om godkjennelse av prosjektet. Alle data som inneholder personopplysninger, skal destrueres så snart det ikke er behov for materialet (NESH retningslinjer 2006: 14).

I *Forskningsetisk veiledning* fra Politihøgskolen (Bjørge, Myhrer 2007) er de spesielle etiske problemstillinger ved å forske på politiet drøftet.

Det er et generelt krav til all forskning at den skal utføres på en slik måte at både de som er gjenstand for forskningen og de som er informanter, samt i en viss utstrekning også tredjeperson som på ulike måter berøres, ikke utsettes for unødvendig eller uforholdsmessig belastninger eller ulemper, jfr NESH-veilederen punkt 7 eller 11. For forskning på politiets virksomhet har dette særlig relevans (Bjørge, Myhrer 2007:13).

Dette gjelder i særlig grad fordi man vil kunne få tilgang på informasjon som til vanlig er taushetsbelagt. Denne informasjonen angår både dem som har samtykket til å være med på forskningsprosjektet, men også dem som ikke har samtykket. De siste kan være en del av den daglige polititjenesten og dermed ufrivillig bli eksponert for forskeren.

Det er en viss fare for å oppleve rollekonflikt mellom politi- og forskerrollen i et prosjekt som omhandler grenseoverskridende organisert kriminalitet med mulige forgreininger hjem til Norge. Situasjoner kan oppstå som krever at man må opptre som politi. I dette prosjektet skjedde ikke det. For det første var det ingen hendelser

som omhandlet saker som dreide seg om grenseoverskridende kriminalitet. Det inntraff heller ingen akutte situasjoner hvor det var behov for å opptre som politi. Jeg opplevde dermed ikke konflikt mellom «forskningsmessig konfidensialitet og polisiær rapporteringsplikt» (Bjørger, Myhrer 2007: 11).

3.12.1 Taushetsplikt

Det er viktig å være bevisst på taushetsplikten når man følger politiet i tjeneste. Som politiutdannet er man opplært til å håndtere taushetsbelagt informasjon, og det ble påpekt fra min side før jeg fikk godkjent prosjektet, at taushetsplikten skulle overholdes. Vurdering av hva som var som taushetsbelagt informasjon, ble tatt ut fra et politifaglig ståsted, dersom det ikke var spesifikt uttrykt.

Alle lederne som ble intervjuet, skrev under på et samtykkeskjema hvor det stod at de ikke var garantert anonymitet. Av hensyn til informantene vil alle kildene i denne studien, både ledere og andre, bli behandlet anonymt. Noen vil kunne gjenkjennes på grunn av sin posisjon. En del av informasjonen jeg fikk var taushetsbelagt, både informasjon om kriminalsaker, om involverte tredjepersoner og om politiets metoder. Informasjonen som formidles i denne studien, er derfor gått nøye gjennom og vurdert opp mot brudd på taushetsplikten.

Når det gjelder informasjon om etterforskning i straffesaker og om tredjeperson, er det ikke tatt med informasjon om andre kriminalsaker enn de som også ble beskrevet i detalj i den lokale pressen. Jeg hadde store betenkeligheter med om jeg skulle skrive om et kvinnelik som ble funnet ved en elv, da jeg anså det som en svært tragisk sak. Det viste seg at lokalavisen hadde skrevet om saken og hele hendelsesforløpet i detalj, de hadde til og med et bilde av liket. Derfor valgte jeg likevel å skrive om denne hendelsen.

3.12.2 Fare for misbruk av tillit

Fare for å misbruke tillit reflekterte jeg ikke så mye over før selve feltarbeidet; samtykkeerklæringene skulle jo løse det problemet. Likevel var faren for å misbruke tillit en av de største utfordringene underveis. For meg lå faren i den store mengden med informasjon jeg etter hvert fikk. Bevegelsesfriheten inne på hovedkvarteret og

muligheten til å kunne snakke med hvem jeg ville, ga en rik tilgang til informasjon. Slik var det også med UNPOL, heller ikke der fantes det begrensninger for hvem jeg kunne snakke med. I invitasjonen fra UNMIL heter det at alle i misjonen oppfordres til å hjelpe meg så mye som mulig. Det å være politi og ha vært i UNPOL tidligere, gjorde nok at mine informanter hadde et annet syn på meg enn en de ville hatt på en forsker som kom helt utenfra. En del av personene som ble intervjuet, var kjente fra tidligere, og jeg opplevde at de snakket til meg som en fortrolig kollega selv om de visste hvem jeg var og hva som var oppdraget mitt.

Dette har jeg vurdert nøye og kommet til at de så meg først og fremst som en kollega. De ønsket å belyse situasjonen best mulig og ga meg derfor mye informasjon. Informasjonen jeg fikk blir derfor behandlet med varsomhet, blant annet fordi noen fortalte mer enn det de ønsket skulle bli offentlig. I LNP er det kjent hvilken enhet feltarbeidet ble gjort i og hvem som ble intervjuet. Likevel ønsker jeg ikke å eksponere denne enheten med navn utenfor LNP, og kaller den bare for Orgkrim-enheten.

Under oppholdet var jeg vitne til ubehagelige tilfeller hvor fanger ble dårlig behandlet, men aldri så alvorlig at jeg fant det nødvendig å gripe inn. De fleste slike situasjoner handlet om at forholdene var så kummerlige, at det i seg selv var et brudd på menneskerettighetene. For eksempel var forholdene i politiarresten på politistasjonene rundt i distriktet svært kummerlige. Det samme gjaldt når kriminelle var pågrepet på flukt og hadde skadet seg under flukten og det ikke fantes medisinsk hjelp. Slike ting var det ubehagelig å være vitne til, men det var en del av hverdagen i Liberia. Jeg opplevde også politiaksjoner som stred imot min rettsforståelse, men som sagt aldri så brutale overgrep at jeg følte behov for å gripe inn eller rapportere.

3.12.3 Fare for å være etnosentrisk

Det er med norske politibriller jeg ser på politiet i Liberia. Det å ha vært i Liberia tidligere var nok en fordel fordi det kultursjokket man får når man kommer for første gang fra Norge til et vestafrikansk land, tar det noen uker å komme seg over. Første inntrykket er fullstendig kaos og at ingenting kan fungere. Når man så får et bedre innblikk i samfunnet, ser man at det er ikke er kaos. Det er bare annerledes, og det fungerer – men ikke slik som det fungerer i Norge.

Faren ved å være etnosentrisk er at man vurderer alt ut fra og opp mot egen samfunnsform, egne standarder og normer. I studien har jeg prøvd å se på politiets utfordringer i Liberia i deres kontekst og legge deres normer til grunn. Bakgrunnen fra norsk politi gjør at det kan bli et komparativt element hvor norsk og liberisk politi ses opp mot hverandre. Fangen sier at når man studerer en kultur som er svært forskjellig fra ens egen, vil komparasjon som analytisk prinsipp bli svært tydelig (Fangen 2010:216) Og målt mot norske politistandarder, er faren stor for å tildele det liberiske politiet en status som annenrangs. Det har vært viktig under forskningsforløpet å reflektere rundt dette. Fangen mener man ikke trenger å være etnosentrisk så lenge man ser den andre kulturen med et fremmed blikk, selv om man bruker ens egen hjemlige referanseramme (Fangen 2010: 216). Profesjonsteorien er vestlig, og den blir anvendt i en afrikansk kontekst. For å unngå etnosentrisme er det viktig å prøve å forstå andres måte å oppfatte virkeligheten på for å få et så riktig bilde av felten som mulig.

Jeg har i dette kapittelet forklart hvordan jeg har gått frem for å finne data og hvorfor denne fremgangsmåten ble valgt. I tillegg er nødvendige vurderinger en forsker må gjøre både når det gjelder egne holdninger og etisk refleksjon, beskrevet. Min bakgrunn som politietterforsker gjorde nok at jeg var heldig og fikk forholdsvis lett adgang til feltet. Jeg fikk store mengder med data, og utfordringen har vært å gjengi dem så godt som mulig, slik at det som brukes i oppgaven gir et godt bilde av de funn jeg gjorde.

4 FUNN OG ANALYSE

Fokus i feltarbeidet var politiets utfordringer i bekjempelsen av kriminalitet slik disse ble sett fra lokal liberisk politi. Hvordan var arbeidshverdagen, og hvilke utfordringer hadde politiet som profesjon?

For profesjonen er kompetanse, autonomi, tillit og etikk viktige faktorer. Profesjonen har fått et monopol fra staten til å utføre bestemte arbeidsoppgaver basert på tillit til at de har en spesiell kompetanse og at de opptrer på fellelskapets vegne (Molander, Terum 2008). Politiets kjerneoppgaver er å opprettholde ro og orden og etterforske kriminalitet. Dette gjør de på vegne av staten, og de får sin legitimitet fra staten. For å opprettholde denne legitimiteten må folks forventninger til politiet oppfylles. En

profesjon som skal oppfylle forventninger, må både ha kunnskap, autonomi og profesjonsmoral (Freidson 2001). Profesjonen må settes i stand til å utføre oppgavene sine.

Jeg har valgt å presentere empirien gjennom å beskrive situasjoner, for på den måten å gi et best mulig bilde av funnene. For å sette det hele i sammenheng beskriver studien først kriminalitetsbildet i Liberia – en viktig ramme for politiets hverdag. Deretter beskrives det liberiske politiets arbeidshverdag. Ved hjelp av temaanalyse kom jeg frem til noen overordnede tema som belyser hvilke utfordringer politiet i Liberia står overfor. Observasjonene er supplert med informasjon fra informantene.

4.1 Kriminalitetsbildet

I beskrivelsene politiet ga, er det hverdagskriminaliteten som dominerte. Narkotikasituasjonen i Liberia ble beskrevet som økende med marihuana som det mest vanlige narkotiske stoffet. Kokain⁴⁷ var for dyrt til at vanlige folk kunne bruke det, de som brukte det var helst utlendinger og tidligere soldater⁴⁸s som hadde tilhold i gruvedistriktene. Heroin tok de noen beslag av, men det var også et dyrt stoff, og ble svært utblandet før noen hadde råd til å bruke det. De fleste politifolkene mente at det var nigerianere som stod bak narkotikahandelen. Det var stort sett marihuana som ble dyrket i Liberia, i følge informantene kom de andre narkotiske stoffene kom til landet med nigerianerne.

Smugling var utbredt i Liberia, og metodene ble sagt å være mangfoldige. Det var ikke bare narkotika som ble smuglet. Smuglingen omfattet alt som folk trengte av varer – fra mat til våpen. Smuglerne brukte gjerne de samme smuglerrutene uavhengig av hva de smuglet. For eksempel fortalte en etterforsker at kapteinen på båten Blue Atlantic⁴⁹ hadde smuglet ris under krigen, mens han smuglet kokain senere. Marihuana kom ofte med lastebiler fra landsbygden i Liberia, hvor den var produsert. Under smuglingen ble den gjemt under andre varer som bøndene kom med. Lastebilene var så overfylt med last, at det å foreta en tilfeldig kontroll var nesten umulig. Smugling kunne skje overalt på grunn av den dårlige grensekontrollen, de

⁴⁷ Det var ulik informasjon om bruk av kokain, og noen hevdet at det var en økende bruk blant ungdom av dette stoffet. Siden det ikke var noen pålitelig statistikk, er det vanskelig å si noe eksakt om omfanget.

⁴⁸ Tidligere soldater som hadde kjempet på en av sidene i borgerkrigen.

⁴⁹ Den båten som kom med 2 tonn kokain

lange grensene og den lange kysten. Både båter, biler og mennesker kunne passere grensene mange steder uten å bli kontrollert.

Beslag på 1,5 kg kokain ble regnet som et stort beslag. Det var ikke ofte de klarte å beslaglegge kokain. En av etterforskerne på narkotikaenheten mente det i hovedsak skyldtes at folk ikke hadde råd til å bruke kokain. Politiet var veldig tydelig på at narkotikabruken var økende i Liberia, og de mente at bruk av heroin- og kokaintrafikken hadde startet under borgerkrigen. En av etterforskerne forklarte det på denne måten:

«Heroin and cocaine was introduced during the war. They [soldatene] became addicted, and the Nigerians saw this as a new market. The youth was introduced to drugs by their friends. The number of young addicts is increasing. This means problems. It will lead to increased crime rates, because they [de narkomane] need money».

Politiet mangler statistikk over beslag og bruk av narkotika, men de registrerte at bruken var økende. De så de negative konsekvensene av narkotikabruk ved at rusmisbrukerne måtte utføre kriminalitet for å skaffe seg penger til å finansiere bruken. Væpnede ran var et stort problem i Liberia, og politiet mente at det hang sammen med økt narkotikabruk. De forklarte også at ranerne ofte ruset seg før et ran, slik at ble kyniske og brutale nok til å gjennomføre det. Dette hadde en svært uheldig virkning for samfunnet og befolkningens trygghetsfølelse.

Men også annen organisert kriminalitet enn narkokriminalitet var et problem i Liberia. Menneskehandel med barn kunne forekomme. Det var vanskelig å vite omfanget på denne, fordi det var også mange vandrehistorier, og det fantes ingen statistikk. Det ble fortalt at barn ble utnyttet både som arbeidskraft og som offer for overtro og rituelle drap. At noen kunne bli drept i rituelle drap, var vanskelig å forstå, og en av LNP lederne som jobbet med denne typen saker, forklarte dette om slike drap:

«They buy children for adoption and ritual sacrificing of children. They take them to voodoo man, and remove the genitals and the eyes. To eat this [genitals and eyes] gives you power»⁵⁰.

⁵⁰ Slike forhold blir også beskrevet i US HR report 2010 Liberia

LNP-lederen forklarte denne typen drap med overtro. Rituelle drap var ikke godt dokumentert, men folk flest trodde at det kunne forekomme og forholdt seg deretter. Annen kriminalitet var smugling generelt, banksvindel, salg av falskt gull og diamanter til utlendinger, alt dette var et økende problem. Utvinning av gull og diamanter i gruvene og ulovlig hogst av tømmer var ifølge informantene, ikke et prioritert område for politiet. Mange av gruveområdene lå i utilgjengelige områder hvor det ikke fantes noen rettshåndhevende instanser. I disse områdene var det tidligere soldater og lokalbefolkningen som holdt til. Det var ofte uro i disse områdene. Noen hevdet gjerne å ha rettigheter, som andre bestred. Dette gjaldt særlig i grenseområdene. Politiet på Hovedkvarteret jobbet ikke med disse sakene.

Den grenseoverskridende organiserte kriminaliteten som er beskrevet av UNODC og Verdensbanken, var ikke en del av kriminalitetsbildet som politifolkene beskrev, selv om det fantes.

4.2 Politiets arbeidshverdag

Hvordan politiet jobbet blant publikum, fikk jeg se ved å være med Orgkrim-enheten ut på et åsted for flere væpnede ran. Slike ran var en av de store utfordringene for politiet i Monrovia. Åstedet lå i et boligområde i hovedstaden. Slike små boligområder er det over hele byen, og de har naturlige grenser mot hverandre. Fra utsiden så det for meg ut som en slum med blikkskur, men når man kom inn, oppdaget man raskt et lite samfunn. Det er slik de fleste bor i Monrovia. Familier har sin egen boenhet som kan være på ett eller flere rom, og ofte er det flere slike boenheter i samme «hus». De som bor der er fattige, og de lever i enkle kår, men de har noe møbler og utstyr, og de aller fleste har mobiltelefoner. Mobiltelefoner og penger er det som vanligvis blir meldt stjålet. Boligområdet hadde verken innlagt vann eller strøm; det er ikke offentlig vann eller strøm i Monrovia. Dette boligområdet hadde en strømledning som blant annet ga strøm til en utelyspære. Om natten er det svart i Liberia fordi det stort sett ikke er offentlige gatelys eller andre lyskilder.

Denne natten hadde det vært fire ran i boområdet, og folk var veldig bekymret. Gjerningsmennene hadde brukt machete, og de hadde pistol – en av de fornærmede var hugget i hodet med machete. Det var pågrepet en person som mistenkt i saken,

men han nektet for å ha noe med saken å gjøre. Da politiet kom, ble de mottatt av de fornærmede og vitner som forklarte hva som hadde skjedd. Politiet hadde med seg penn og papir og tok opp forklaringer. De stilte, slik jeg vurderte det, gode spørsmål med kontrollspørsmål. Ett av vitnene sa han kjente igjen den ene av gjerningsmennene. Han ble da spurt av politiet hvordan han kunne se ham i mørket. Vitnet viste da hvor han stod da han observerte gjerningsmennene, og hvordan han kunne se den ene gjerningsmannen idet han løp under den utelyspæren som var der. Vitnet kjente igjen gjerningsmannen på hårfrisuren.

Politiet hadde ikke med noe kriminalteknisk utstyr, men de tok avhør av fornærmede og flere vitner. De forklarte også den videre saksgangen for de fornærmede, slik at de fikk informasjon om hva som ville skje. Politiet dro så videre til et annet boligområde i nærheten. Det var her den ene antatte gjerningsmannen bodde. Etterforskerne prøvde å finne bevis for at de hadde tatt riktig gjerningsmann. De foretok en rundspørring i dette området.

Det var ingen opplysninger som styrket mistanken mot den pågrepne. Naboene hans ble avhørt som vitner, de kunne ikke si om den pågrepne hadde vært ute denne natten. De bekreftet opplysninger som pågrepne og far til pågrepne allerede hadde gitt politiet. Dette var opplysninger de ga uten mulighet til først å konferere med den pågrepne. Etter mange vitneavhør⁵¹ og utført ransaking var ikke mistanken mot den pågrepne styrket. Det eneste politiet hadde av bevis, var et vitneutsagn fra en som hadde observert mistenkte løpe forbi en lyspære midt på natten. På grunn av de dårlige lysforholdene ble ikke den observasjonen regnet som sikker nok. Politiet hadde ikke nok beviser for at de hadde pågrepet riktig mann og bestemte seg derfor for å løslate ham. Før løslatelsen, ble alle de fornærmede kalt inn til politiet. De ble fortalt av etterforsker i saken at siktede ville bli løslatt og forklart hvorfor.

Boligene i disse områdene er utstyrt med spinkle dører og dårlige låser, slik at ranere lett kan bryte seg inn. De fornærmede var engstelige for at de skulle bli ranet igjen. Når ranerne er bevæpnet med machete og pistol, er det skremmende, særlig fordi mange av ranerne er ruset og ofte bruker macheten dersom de påtreffer noen. Politiet

⁵¹ Mer enn 20 vitner og fornærmede ble avhørt

lovet de fornærmede at ikke skulle legge bort saken, og de forklarte også at de hadde andre mulige mistenkte som kunne ligne beskrivelsen av gjerningsmannen. Liberia er et land hvor «mob-justice»⁵² ikke er en uvanlig selv-justis metode. Det er en av måtene man straffer kriminelle på. Det er derfor en viss fare for meget uønskede konsekvenser dersom befolkningen får en oppfatning av at en kriminell går fri. Jeg vurderte det slik at når politiet forklarte årsaken til at den pågrepne ble løslatt, ville det også være med å redusere faren for eventuell «mob-justice» overfor den pågrepne når han kom ut igjen.

Under etterforskningen av denne saken kom det frem at et kvinnelig vitne jevnlig ble banket opp av sin mann. Denne opplysningen tok etterforskeren fatt i og oppfordret kvinnen til å anmelde mannen. Hun forklarte at hun hadde anmeldt ham flere ganger, men at hun som regel trakk anmeldelsen etter en stund. Etterforskeren tok seg tid til å forklare andre mulige løsninger for kvinnen. Jeg oppfattet det som om etterforskeren oppriktig prøvde å hjelpe kvinnen med å finne andre løsninger for å hjelpe henne ut av et voldelig forhold.

Tilfellet nevnt over viser at politiet har kompetanse. De hadde i dette tilfellet riktignok ikke kriminaltekniske hjelpemidler, men de viste en god, grunnleggende etterforskningskompetanse. Selv slike enkle etterforskningsmetoder kan gi gode opplysninger i en sak. I tillegg viste politiet respekt for publikum ved å forklare saksgangen og de forebygget en eventuell uro når mistenkte ble løslatt. Det viste også at politiet lette etter opplysninger som både kunne styrke og svekke mistanken mot siktede. Dermed fremstod de som upartiske. En slik oppførsel fra politiets side er med på å øke tilliten til politiet. Justice Tankebe har forsket på prosessene som gir publikum tillit til politiet i Ghana og sier følgende:

This is precisely the emphasis of Tyler's (1990) procedural justice arguments: ordinary everyday police-public interactions can have crucial implications for the cultivation of confidence and legitimacy in the police. In these encounters, people look out for evidence of impartiality, neutrality and consistency in decision making as well as treatment of citizens with dignity and respect. When these are absent, whether because of corruption or for some other reasons, the public are unlikely to develop confidence in the police (Tankebe 2010: 300).

⁵² Mob-justice er fremdeles vanlig i Liberia og ender ofte med at antatt gjerningsmann blir slått i hjel.

Tankebe beskriver her noen av forutsetningene for at politiet kan oppnå tillit og legitimitet i befolkningen. Bjørgo mener at den måten politiet lykkes eller feiler i å leve opp til sine profesjonelle standarder og til å oppfylle publikums forventninger til politiet, har stor betydning for hvordan publikum forholder seg til politiet (Bjørgo 2007:83). Politiet viste i dette tilfellet at det ikke var manglende kompetanse som var hovedutfordringen deres, den har de. De store utfordringene for politiet skyldes andre ting enn den grunnleggende kompetansen.

Disse utfordringene blir beskrevet nedenfor, inndelt i tema. Etter at den første kodingen var utført, ble det identifisert flere tema som igjen ble finpusset til jeg satt igjen med 10 tema. Disse 10 temaene ble igjen finpusset til 2 overordnede tema. De overordnede tema blir beskrevet fortløpende ved hjelp av de 10 tema som fremkom gjennom analysen.

4.3 Rettssikkerhet

Data viste at politiet sto overfor utfordringer når det gjaldt å ivareta rettssikkerhet. Det var flere grunner til at rettssikkerheten ikke ble ivaretatt slik den burde. Informantene forklarte om både mangel på ressurser, et tungvint og byråkratisk system, underslag og korrupsjon og faglig uholdbare arbeidsforhold. Rettssikkerhet er viktig for å beskytte mot vilkårlighet eller overgrep fra myndighetene. Likhet og rettferdighet er å betrakte som et rettssikkerhetsideal. Rettssikkerheten gir publikum rettigheter og stiller krav til hvordan saksbehandlingen skal foregå. Det innebærer blant annet krav om etterprøvbarehet og taushetsplikt (Olsen et al. 2010).

4.3.1 Ressurser, logistikk og budsjett

Første dagen jeg var sammen med LNP, dro vi til et åsted hvor det var funnet et kvinnelik. Vi var sammen med UNPOL og satt på med dem i deres bil. De som var med fra LNP, var en taktisk og en teknisk etterforsker. Det vil si at det var en etterforsker som hadde ansvaret for selve etterforskningen av saken, og en som skulle foreta de kriminaltekniske undersøkelsene i saken.

Vi kjørte ut av Monrovia og ut i det som kalles «rural areas»⁵³ det vil si ut på landsbygden, hvor man lever i tradisjonelle samfunn og på tradisjonelt vis. Der hadde folk funnet et nakent kvinnelig flytende i elven tidligere på dagen og så varslet politiet. Det lokale politiet hadde fått liket opp av vannet, og det lå nå på elvebredden. Temperaturen i området var ca. 30 varmegrader, noe som gjorde at det hastet med å få liket på likhus. Liket var dekket til med palmeblader, men man kunne se ansiktet. Det lokale politiet ventet på bistand fra hovedkvarteret. Det var også tilskuere til stede. Både den lokale landsbyhøvdingen og en journalist var der da vi kom. Journalisten hadde allerede tatt flere bilder. Politiet antok at jenten var mellom 15 og 20 år gammel.

Liket ble undersøkt av de to LNP etterforskerne. De hadde tatt på seg hvite engangskjeledresser, hette, munnbind og hansker. De undersøkte liket utvendig i løpet av 20–30 minutter og de tok bilder. Flere tilskuere kom til, blant annet en gruppe på fem-seks unge kvinner, men ingen av dem kjente den avdøde. Kriminalteknikeren mente at jenten kunne ha vært død i fire dager etter dødsflekkene å dømme, etterforskerne mente at hun mest sannsynlig var drept og voldtatt.

Den avdøde kom antageligvis fra en landsby lenger oppe i elven. At liket ikke var identifisert, medførte at man ikke fikk varslet de pårørende. Det viste seg at dette var avgjørende for den videre behandlingen av saken, fordi videre saksgang var avhengig av om det fantes pårørende som kunne betale eller ei. I Liberia har de ennå ikke en offentlig ansatt rettsmedisiner, det finnes kun en privatpraktiserende. Ifølge politiet vil en rettslig obduksjon koste mellom 500 og 1000 USD på sykehuset. Politiet betaler ikke dette, fordi de ikke har budsjett til det, så dersom det ikke er pårørende som kan betale, så blir ikke liket obdusert. Sykehuset nekter å ta imot uidentifiserte lik.⁵⁴

Bare den lokale politisjefen kunne avgjøre hva som skulle skje videre i saken. Det gjorde han sammen med den lokale høvdingen. De to besluttet at liket skulle begraves der det ble funnet. Politiet hadde med seg en moderne likpose med glidelås, og liket ble lagt i denne posen. Jeg ble forklart at liket ble begravet der på elvebredden slik at pårørende skulle ha et sted å gå til dersom de ble oppsporet. Senere ville 15 mann fra

⁵³ Rural area=landdistrikt (Clue 7.1)

⁵⁴ Dette ble fortalt meg av de to etterforskerne fra LNP som var på stedet.

landsbyen gå oppover langs elven til nærliggende landsbyer og varsle om funnet i håp om å finne pårørende.

Fordi ingen kunne betale for den rettsmedisinske undersøkelsen, ble det heller ikke opprettet noen straffesak. Mindre enn en halv dag etter likfunnet ble det bestemt at det ikke var noen politisak, og det ble ikke foretatt noen obduksjon. Dette skjedde til tross for at de, ifølge etterforskerne, mest sannsynlig stod overfor et drap og en voldtekt av en ung kvinne, og at denne type saker er blant de mest prioriterte sakene i Liberia.⁵⁵

Politiet hadde en kriminaltekniker, de hadde med seg moderne kriminalteknisk utstyr til å sikre bevis på åstedet, og de hadde likpose til å frakte liket bort i. I dette tilfellet hadde LNP utstyr og kompetanse til å gjøre jobben. Det ble likevel ikke åpnet straffesak eller foretatt rettsmedisinsk undersøkelse fordi det ikke fantes noen som kunne betale for det. Drapet på den unge jenten ble ikke etterforsket, og politiet oppfylte heller ikke de forventningene mandatet deres tilsa. Det var bare tilfeldigheter som avgjorde om det ble en politisak eller ikke, avhengig av om noen kunne betale. Konsekvensen var at rettssikkerheten ikke ble ivaretatt.

Eksempler på manglende ressurser ble beskrevet av mange av informantene, og jeg så det også selv. Informantene forklarte at budsjettet ikke var tilstrekkelig stort til å sette dem i stand til å utføre grunnleggende politioppgaver, og de beskrev hvordan dette begrenset mulighetene deres til å utføre jobben. Det store flertallet av informantene sa det samme som en LNP-leder som svarte følgende da han fikk spørsmål om hva som var de største utfordringene for politiet «*Budgetary allotments for the police. There is a big gap between the requirements and the budget*».

LNP manglet politiutstyr, de hadde mangelfulle lokaler, en politiarrest i hovedkvarteret som ikke var i bruk og elendige celler på utestasjonene. Videre manglet de IKT-utstyr og kommunikasjon, kjøretøy og budsjett til drivstoff til tjenestebilene. De manglet dessuten ekspertise, som vist i tilfellet nevnt over hvor politiet verken har egen rettsmedisiner eller midler til å betale en privat rettsmedisiner til å utføre jobben. De fortalte at de manglet alt fra det mest elementære kontorutstyr til avansert etterforskningsutstyr. Mangel på transportmiddel som bil eller motorsykel

var et gjennomgående tema. Ellers manglet elementære ting som laboratorier, som er nødvendig for å kunne benytte seg av biologiske spor. Utstyr til spaning og telefonavlytting, evt. mulighet for å bruke trafikkdata fra mobiltelefon eksisterte ikke. En av etterforskerne jeg intervjuet, hadde følgende bemerkning da jeg under intervjuet med ham fikk en allergisk reaksjon og begynte å nyse og vise ubehag:

«Oh, you probably get this reaction because of the marihuana we keep in this office. You can see the bags over there. We do not even have a room for confiscated drug, so we have to keep the drug in the office. It is of course not satisfactory.»

Det viste seg at i rommet vi satt i, var det også sekker med beslaglagt marihuana som lå oppbevart fordi de manglet beslagsrom til narkotikabeslag. Informantene beskrev også hvordan dårlig logistikk hindret utførelse av politiarbeid. Det ble betegnet som en stor utfordring for politiet. Jeg så også selv at politiet hadde logistikkproblemer, men det var ikke bare politiet som hadde logistikkproblemer i Liberia. Infrastrukturen i landet er generelt svak og det manglet både veinett, jernbane og strøm. Det er heller ikke postforbindelser.

Logistikkutfordringen ble uttrykt som en av flere utfordringer av de fleste lederne i LNP også. Det forårsaket for eksempel at man ikke hadde mulighet til å foreta nødvendig utrykning for etterforskning. I en alvorlig rans- og voldtektssak som skjedde i den tiden feltarbeidet pågikk, ble ikke vitnene avhørt. De hadde reist tilbake til sitt hjemsted, og politiet hadde ikke transportmuligheter for å foreta avhør der. Ofte hadde politiet heller ikke mulighet til å transportere vitner eller fornærmede til retten, fordi de manglet både kjøretøy og drivstoff. Da politiet skulle rykke ut til kvinneliket på elvebredden, måtte de vente til UNPOL hadde mulighet til å gi dem transport, fordi de ikke hadde egen bil tilgjengelig.

Hva medfører denne ressursmangelen for profesjonsutøverne? For dem betyr det at forventningene politiet møter ikke blir oppfylt og at rettssikkerheten til innbyggerne ikke ivaretas. Konsekvensene for folks tillit til politiet og for samarbeidet mellom publikum og politi kan da bli alvorlige ved at det svekkes.

4.3.2 Underslag og korrupsjon

En av UNPOL-informantene hevdet at korrupsjon handler om dårlig ledelse. Dersom den øverste ledelsen iverksetter systemer som skal hindre korrupsjon, vil det både påvirke holdninger og omfanget av korrupsjon. Mangel på slike systemer ble også forklart som av årsakene til at så mange ledere på kriminalavdelingen i LNP ble suspendert i 2010, det var fordi de ikke hadde innført kontrollsystemer.

Politikkorrupsjon kan arte seg på flere måter. Det kan være forretningsmessig korrupsjon dersom man utnytter sin stilling til å foreta beslutninger, gi adgang til informasjon eller andre av organisasjonens ressurser til fordel for en tredjepart. Rett og slett for å berike seg selv enten i form av penger eller andre fordeler. Seksuelle tjenester kan være én form for slik betaling. Det kan være relasjonsbasert korrupsjon dersom de som får fordeler av korrupsjonen, tilhører ens egen familie eller nettverk. Videre kan korrupsjon dreie seg om andre fordeler enn de rent håndgripelige, som for eksempel tjenester eller andre fordeler. Korrupsjon kan også forekomme som underslag av organisasjonens midler eller i form av utpressing (Andvig, Shrivastava 2009:444-445). I det liberiske samfunnet er korrupsjon et stort problem⁵⁶, det var en av hovedutfordringene president Ellen Johnson Sirleaf påpekte og ønsket å ta fatt i da hun ble innsatt som president i 2006. Ifølge informantene er korrupsjon i politiet en medvirkende årsak til at politiet har så stor mangel på ressurser. De forklarte at pengene forsvant i lommen på dem som satt og håndterte dem, i stedet for å gå til utstyr og budsjett til politiet. De mente at mange av dem som hadde muligheten til å berike seg selv på politibudsjettet, gjorde det. De mest populære stillingene i politiet var de om styrte penger og budsjett. Der hadde man muligheter til å utnytte systemet til egen vinning.

En av de norske i UNPOL kommenterte det slik: *«De som er politisk utnevnt, misbruker budsjettet til egen vinning. Lederne prioriterer ikke de ansatte. Lederne kjører rundt i fine biler selv, mens det operative politiet må ta taxi som de til og med betaler selv.»*

⁵⁶ Det var også en av grunnene til at GEMAP-(Liberia Governance And Economic Management Assistance Program) programmet ble etablert i 2006.

Det var ikke uvanlig i LNP at politiet måtte ta taxi. En annen i UNPOL fortalte at en LNP-sjef rett ut hadde gjort det klart for ham at en stilling i administrasjonen var hans drømmejobb. En slik stilling sikret ham nemlig en ekstrainntekt.

I det liberiske politiet er det opprettet en Professional Standard Division (PSD), en egen undersøkelsesenhet for politisaker. Det er et internt organ som etterforsker lovbrudd begått av polititjenestemenn i tjenesten. Ifølge flere av de norske informantene var PSD en enhet som bestod av dyktige og dedikerte etterforskere. I realiteten hadde de liten reell innflytelse (Griffith 2011). En leder i UNPOL fortalte at det i 2010 ble aksjonert mot korrupsjon i ledelsen på hovedkvarteret til LNP. Da ble 12 politiledere suspendert fra tjenesten. Det ble de fordi de ikke hadde innført de pålagte systemene for loggføring og kvitteringssystem, som skulle sikre skriftlig dokumentasjon (notoritet) og hindre korrupsjon. De hadde ikke utvist god ledelse. Bakgrunnen var beskyldninger om underslag av penger og bevis, beskyldninger om løslatelse av fanger mot betaling og ellers generelt dårlige systemer for notoritet og etterprøvbarehet. En UNPOL forklarte det slik:

«IGP suspenderte 12 LNP ledere, de ble suspendert fordi det var mistanke om at de var korrupte. De brukte LNP Duty manual, straffeprosessloven, og rundskriv for å begrunne suspensjonene. De gikk gjennom arbeidsbeskrivelsen for stillingen til de som var suspendert. Lederne var tatt for å være inkompetent på grunn av manglende kontroll mekanismer og notoritet, som for eksempel protokoll for varetektsfanger, beslag, straffesaker og lignende.

Et annet problem var at kriminalsaker kunne forsvinne, og dette ønsket man å unngå ved å innføre bedre systemer. De nye rutineene var ikke implementert av de lederne som ble suspenderte, men da de ble fjernet innførte de nyansatte lederne de nye rutineene. Generelt så manglet det system og rutiner i LNP og det var endel dårlig ledelse. Det er noe av problemet med politisk utnevning av toppledelsen. IGP kan ikke gjøre noe med de som er utpekt av presidenten. Eventuelle reaksjoner måtte komme fra presidenten, og det kom ikke. Alle visste at noen av lederne var korrupt, men ingen gjorde noe med det».

Dette viste en vilje til å rydde opp, men fremdeles⁵⁷ er ingen av de suspenderte lederne tiltalt. Alle er tilbake i jobb og har beholdt sin rang og lønn, selv om noen av dem har fått andre stillinger. At det var grunn til å anta at toppledere i politiet misbrukte budsjettet til egen vinning, ble bekreftet da det ble kjent at tidligere IGP

⁵⁷ I oktober 2012

Beatrice Sieh Brown [som ble etterfulgt av Amblard], er tiltalt for korrupsjon og underslag/tyveri av penger fra politibudsjettet. Beatrice Sieh Brown var Inspector General of Police i Liberia i 4 år frem til 2009. Pengene hun er tiltalt for å ha underslått, var penger som skulle brukes til politiuniformer. Tiltalen stod omtalt i The Analyst Newspaper Liberia den 28. februar 2012:

Madam Sieh-Brown and the others were accused by the General Auditing Commission (GAC) and the Liberia Anti-Corruption Commission (LACC) for stealing US\$199,800.00 intended for the purchase of uniforms for the Emergency Response Unit (ERU) [Polities Utrykningsenhet i Liberia]. Since her indictment and subsequent issuance of an arrest order recently by Criminal Court "C" at the Temple of Justice, the former police boss has reportedly been on the run (allAfrica.com 2012).

Omfattende korrupsjon viser iallfall at årsakene til manglende ressurser kan være flere, det har ikke nødvendigvis bare med små bevilgninger å gjøre. Korrupsjonen indikerer også at det ikke er innført gode nok systemer for å hindre korrupsjon og underslag, slik at midlene til politiet kan bli utnyttet best mulig.

Konsekvensene for politiet er manglende mulighet til å oppfylle sin del av samfunnskontrakten. Det i kombinasjon med et korrupt politi vil påvirke politiets legitimitet. Konsekvensene for befolkningen er manglende rettssikkerhet.

4.3.3 Faglig uholdbar situasjon

Det er behov for en politiarrest når man skal bekjempe kriminalitet. Det at man raskt kan sette kriminelle i arrest, er et viktig virkemiddel for politiet. LNP hadde ikke en politiarrest i hovedkvarteret, ettersom den opprinnelige arresten var stengt. Den var stengt fordi FN krevde det, og en leder i UNPOL begrunnet overfor meg stengningen med at arresten var i en dårlig forfatning. Resultatet var at fangene dermed ble sittende i arrest rundt på de forskjellige Zone Base (politistasjoner) og depots (politiposter) i hovedstadsområdet. Dette ga mange logistikkutfordringer for politiet.

Monrovia har én hovedvei som går gjennom byen og over en bro som binder den todelte byen sammen. De siste årene har bilparken i Monrovia økt enormt⁵⁸. Den sterkt voksende trafikken er dermed blitt en stor utfordring for et veinett med altfor dårlig kapasitet.

En tur som vil ta 15 minutter uten trafikk, kan fort ta tre timer hvis man er riktig uheldig. De politistasjonene som hadde politiceller som LNP fra hovedkvarteret kunne disponere, lå slik til at de måtte kjøre forholdvis langt for å frakte dem til en celle. Dette medførte store daglige transportutfordringer for politiet. LNP har et begrenset budsjett og også begrensninger på drivstoff. De får 5 gallon⁵⁹ pr dag i drivstoff til de få bilene de har på etterforskningsavdelingen. Det var svært tungvint å hente eller bringe fanger i løpet av dagen. Var man heldig og fikk disponere en bil, risikerte man at halve arbeidsdagen gikk med til transport. En av løsningene på dette problemet var derfor å hente fanger i en fellestransport om morgenen inn til hovedkvarteret, og så frakte dem tilbake i en fellestransport om ettermiddagen.

Denne løsningen medførte at alle fangene som hørte til en enhet på kriminalavdelingen og skulle til avhør eller fremstilles i retten, ble hentet om morgenen, og så overlatt til den respektive enheten. De fleste enhetene hadde bare ett eller to kontor til rådighet. Alle fangene ble da plassert på et og samme kontor. På den enheten hvor jeg var, satt fangene på gulvet bak kontorpulten til sjefen. Her satt de hele dagen, uavhengig av om de var tatt i samme straffesak eller i forskjellige straffesaker. Til det samme kontoret kom også alle de som skulle avhøres av politiet som vitner eller fornærmede – også i de sakene der fangene på gulvet var mistenkte. Det satt ofte 5–10 fanger på gulvet, en gang hele 18 bak pulten.

Dette var en uholdbar situasjon, men ingen gjorde noe med den. Ofte måtte fornærmede sitte og forklare seg til politiet i påhør av alle fangene som satt der. Det kunne også være mistenkte i samme sak som de forklarte seg om. Det kunne også sitte vitner som ventet på å avgi forklaring i det samme rommet. Både fanger, vitner og

⁵⁸ Jeg så er stor endring i trafikk tettheten fra 2008 og til 2011. Et av tegnene på at bilparken hadde øket var at trafikken av antallet gående kvinner som bar varer på hodet over broen, var svært redusert. Det ble jeg forklart av en av innbyggerne at det skyldes at nå fikk kvinnene transport enten med bil eller motorsykel, det var derfor ikke så mange som måtte gå til fots over broen med varene sine. Dette var et resultat av at flere nå hadde kjøretøy.

⁵⁹ 5 gallon er ca 20 liter

fornærmede kunne dermed snakke sammen og eventuelt korrigere hverandres fremstillinger. Siden fangene ikke kunne regne med å få mat og drikke av politiet, kom pårørende gjerne med mat og drikke. Da ble også de sittende i det samme rommet og vente og de kunne høre forklaringene. Det var derfor ikke mulig å komme med sensitiv informasjon, eller informasjon man ønsket skulle være underlagt taushetsplikt. Det var heller ikke mulig å sikre frie og uavhengige vitneforklaringer, da de bevisst eller ubevisst kunne være påvirket av de andre forklaringene de hørte.

Slike forhold medførte brudd på taushetsplikt. Dessuten gjorde de det vanskelig å få noen til å forklare seg om sensitive forhold. Det medførte at politiet ikke hadde et system for å motta konfidensiell informasjon, noe som er viktig i etterforskning av straffesaker. Ingen i LNP tok ansvar for å etablere en akseptabel arrest. Konsekvensene av dette var en lite profesjonell utførelse av jobben. Politiet ble manglet en mulighet til å få gode forklaringer, noe som igjen går utover rettssikkerheten både til de fornærmede og de siktede.

4.4 Politisk innblanding

Det siste temaet i analysen omhandler et byråkratisk system med korrupsjon, manglende autonomi og mangelfull faglig styring på grunn av politikerinnblanding i politiets arbeid. Dette temaet hadde ikke jeg forventet skulle bli omtalt i så stor grad som det ble av både LNP og UNPOL. Nesten alle informantene var innom temaet, og det var overraskende for meg å få innblikk i hvor unisont alle fremhevet dette som en stor utfordring for politiet. Det å ha autonomi med mulighet til å utøve skjønn er profesjonens kjerne ifølge Freidson (2001:217). Autonomi får man på grunnlag av tillit fra det samfunnet som delegerer oppgaven til profesjonen. Skjønnbasert beslutningsmakt gir profesjonen et betydelig spillerom til å løse oppgaven best mulig (Grimen 2008:203). Det er derfor Freidson fremhever autonomi som så viktig for profesjonene. Uten autonomi har man heller ikke den faglige styringen av profesjonen. Denne autonomien manglet i stor grad i det liberiske politiet.

Informantene fortalte også om et byråkratisk system og korrupsjon blant tjenestemenn både i politiet og i rettsvesenet. Det påvirket både effektiviteten til politiet og rettssikkerheten til publikum. Informantene fremhevet det tungvinte systemet og svakheter i rettssystemet som en stor utfordring for politiet. De kategoriene som oftest

fremkom, var dårlig beslutningssystem, korrupsjon i straffesakskjeden, hemmelige samfunn og svakheter i lovgivningen.

4.4.1 Dårlig beslutningssystem

Beslutninger ble ofte ikke tatt eller tok for lang tid fordi systemet var uklart eller fordi beslutningene ble skjøvet oppover i systemet av frykt for selv å ta dem. Jeg så selv at det var et tungvint beslutningssystem der mye ble avgjort av sjefer på høyeste nivå. I ranssaken der det hadde vært fire ran på en natt og en mistenkt var pågrepet, fant polititjenestemennene ut at det ikke fantes nok beviser mot mistenkte slik at han måtte løslates. Det var en del hindringer i systemet før det kunne skje. Da etterforskerne bestemte seg for å løslate siktede i denne ranssaken, sendte de saken og rapportene videre til sjefene sine. Jeg tok det da for gitt at siktede var ute samme dag, siden etterforskerne ikke fant grunnlag for å varetektsfengsle ham.

Det viste seg senere at siktede ikke var løslatt samme dag, han ble løslatt først flere dager senere. Dette forklarte etterforskerne med systemet og ledelsesstrukturen i politiet. Saksdokumentene måtte gjennom flere ledd før de kom til øverste leder på Kriminalavdelingen. Det var han som skulle signere løslatelsesordren. Deretter skulle ordren sendes til den politistasjonen hvor pågrepne satt i arrest. Denne prosedyren kunne ta noen dager. Hver eneste dag skrev etterforskerne sammendrag av de sakene de hadde jobbet med den dagen. Sammendraget ble sendt til den øverste ledelsen på kriminalavdelingen for at beslutninger skulle tas. Ingenting av dette skjedde elektronisk. Det tok dermed tid før alle rapportene kom frem og beslutninger ble tatt. Systemet var i seg selv så tregt at det kunne medføre brudd på rettighetene til de involverte. Informantene forklarte at et system hvor topplederne skulle ta de fleste beslutningene⁶⁰ medførte et tregt og byråkratisk system.

Et annet eksempel på dette var en gang jeg kom inn på «Charge of Quarter» (Kriminalvakt, dit man kom for å levere inn anmeldelser) og det var helt fullt av folk. Det viste seg at det var demonstranter som var arrestert for en ulovlig demonstrasjon. Alle var ansatt i et statlig firma og hadde ikke fått utbetalt lønn på lang tid. De hadde prøvd å forhandle og var lovet betaling uten at de fikk det. De

⁶⁰ I Norge vil en slik beslutning bli tatt en jurist, det er en faglig vurdering og trenger ikke avgjøres av en leder.

bestemte seg da for å sette seg ned utenfor arbeidsplassen og demonstrere. De hadde laget plakater hvor det stod bl.a. at XXX-firma hadde lurt dem. Alle demonstrantene ble arrestert av politiet og plassert på kriminalvakten. Her ble de sittende. Ingen ville ta en avgjørelse på hva som skulle skje med dem, fordi «dette var politisk». IGP hadde sagt at han ville snakke med dem, og ingenting ville bli avgjort før han bestemte hva de skulle gjøre.

Dette medførte både en uholdbar arbeidssituasjon for dem som jobbet på Kriminalvakten, men også for dem som var arrestert. Lokalet var overfylt. Det var tydelig at ingen ville ta en avgjørelse og at beslutningen skulle tas fra toppen. Vanligvis ble avgjørelsen om hvem som skulle bli sittende og hvem som skulle løslates, tatt av sjefen på Kriminalavdelingen, men i dette tilfellet var avgjørelsen skjøvet helt til topps. Dette viste hvordan mangel på beslutningstagere medførte treghet i systemet. En av LNP-sjefene sa det slik «*We do not have autonomy because everything must be approved by the IGP*».

Denne lederen snakket om manglende autonomi på tjenestemannsplan, fordi lite avgjørelsesmyndighet var delegert fra IGP til lavere nivå. Det blir et tregt system, når alle avgjørelser må tas på toppen, og det betyr en overbelastning for den som må ta alle avgjørelsene. Dette fenomenet beskriver Alice Hills i sine studier av fire ulike politikorps i Afrika. Hun ser at svært mye makt samles hos IGP og at dette har en byråkratiserende effekt på politiet og beslutningstakingen. Hun forklarer hva som skjer i en organisasjon hvor for mye makt er samlet på ett kontor. Hun mener det hindrer at beslutninger blir tatt, det øker ineffektivitet og det betyr også at innflytelsen til IGP begrenses ettersom for mye av tiden må brukes på trivialiteter. Slike organisasjoner vil da bli preget av byråkrati og institusjonell treghet, manglende kapasitet og utilstrekkelige ressurser (Hills 2007: 418).

4.4.2 Korrupsjon i straffesakskjeden

Noen informanter hevdet at korrupsjon kunne påvirke utfallet av en straffesak, ved for eksempel at dommeren var korrupt eller at politiet var korrupt. Da betydde korrupsjonen at en siktet kunne betale seg fri, eller ved hjelp av de rette kontaktene fikk politiet eller dommeren til å løslate seg. Det var ikke uvanlig at politidokumenter

kunne forsvinne og at det derfor ikke ble en rettssak. En av lederne sa at: «*The judge is corrupt, if you give money to the judge then you are free*». En annen forklarte at man ikke kunne stole på oppbevaringen av bevis. Da kunne ting forsvinne, enten fordi varen var verdifull, eller fordi noen fjernet bevis.

Under slike forhold er det vanskelig å utføre en god polititjeneste. Utfallet av en rettssak vil da være usikkert. Det avhenger ikke av politiets innsats, men av om noen er korrupte eller ikke. Publikum bedømmer politiets innsats også etter domfellelser. Ser man at anmeldelser ikke ender i dom i opplagte saker, vil dette svekke tilliten til både politiet og rettssystemet. Dersom rettssystemet er mangelfullt, vil det også påvirke tilliten til politiet. Det som skjer i retten, er jo det endelige resultatet av politiets straffesaksarbeid. Slike forhold kan føre til at publikum ikke henvender seg til politiet når de utsettes for eller blir vitne til kriminelle handlinger, da bruker de heller andre system (Isser, Lubkeman, N'Tow).

Tankebe refererer til Goldstein når hun hevder at et korrupt politi anser sine forpliktelser overfor publikum som plagsomme og forstyrrende, noe som undergraver deres evne til å yte den effektive og rettferdige tjeneste som skal til for å beholde troverdighet hos publikum. Publikum vil da finne andre ordninger (Tankebe 2010:299). Med det sier hun egentlig at politiet har mistet sin legitimitet.

Goldsmith has argued that this leads to citizens withholding trust from legal authorities in a manner 'perfectly sensible and rational, especially where trustors' security needs and interests are better served by other arrangements' including vigilantism (Goldsmith 2005: 450; see also Goldstein 2003; Tankebe 2009a) (Tankebe 2010:299).

Konsekvensene av korrupsjon fører derfor både til manglende rettssikkerhet og et dårligere politi og at publikum henvender seg til andre enn politiet for hjelp.

4.4.3 Hemmelige samfunns innblanding i prosessene.

Flere informanter fortalte om de «hemmelige samfunn» og at de var en viktig del av maktapparatet i Liberia. Det var likevel ingen av informantene som erkjente at de selv var med i en slik organisasjon, eller som selv egentlig visste helt hvordan det foregikk. Men det var så mange som snakket om fenomenet, både av LNP og UNPOL

at jeg velger å ta det med som et eget tema. Uavhengig av hvor riktige beskrivelsene av de hemmelige samfunn er, så preger det befolkningens oppfatninger av hvordan makten fungerer. Det er dokumentert gjennom flere studier fra Liberia at slike «hemmelige samfunn» eksisterer.⁶¹

Flere informanter – både i LNP og UNPOL – hevdet at avgjørelser i politi eller domstoler kunne bli bestemt av maktpersoner med tilknytning til de «hemmelige samfunn». Disse organisasjonene ble beskrevet av informantene som et eget nettverk, og det kan være både tradisjonelle og religiøse organisasjoner, eller det kan være «eliteorganisasjoner» som Frimurerlosjen og andre losjer. Det var ikke uvanlig at de som var medlemmer der var medlemmer i flere eller alle typer av «hemmelige samfunn/organisasjoner». Det ble beskrevet hvordan den politiske eliten styrte, og en av informantene fortalte at *«People with the right contacts will not be convicted, because a member of the organization (Free Mason, All fellow, UBF (United Brotherhood of Friendship)) will call the judge, and they will be released»*. Det var en av politisjefene i LNP som fortalte meg om hvordan de «hemmelige samfunnene» styrte. Han pekte på organisasjoner som Frimurerlosjen og andre losjer, men også tradisjonelle og religiøse organisasjoner. Han forklarte at de samme medlemmene fra den politiske elite også var medlemmer av religiøse, hemmelige samfunn som Poro og Sande⁶². Det var nødvendig med den religiøse tilknytningen for å få størst mulig innflytelse. Alle typer nettverk ble brukt som verktøy av eliten, ifølge denne informanten. Dette var hindringer for politiet i følge informanten:

«The culture in the different societies is barriers for the police. Poro and Sande, UBF, Mason, and All Fellow. All the management is member of these organizations and they interact with each other. This is a permanent based relationship. Judiciary and members of these groups reach to the judge, the judgment is run on the basement of the relationships with people in these organizations. This is barriers for the police! This means there is no justice in the court system».

⁶¹ For mer informasjon om emnet se bla.t «Pitfall of Liberia and NGO's» (Fuest 2010) og «The Liberian civil war» (Bøås 2005) med referanser til Stephen Ellis «Liberia 1989 -1994 A study of ethnic and spiritual violence».

⁶² Poro og Sande er henholdsvis religiøse sekter for menn og kvinner. De er utbredt i store deler av Vest-Afrika, ikke bare i Liberia. Medlemmer blir gjerne innviet i forbindelse med overgangsritualer fra barn til voksen (Fuest 2010).

Når det gjelder de «hemmelige organisasjonene» og elitemedlemmer der, så ikke jeg noe til det selv. Det verserte eksempler på kriminalsaker hvor politikere eller politiledere var involvert, som jeg fikk kjennskap til. Jeg så også at noen av disse sakene ikke kom inn for retten ved at for eksempel saksdokumenter forsvant, eller andre hindringer gjorde at rettssaken ikke kom i gang.

4.4.4 Svakheter i lovgivningen

Jeg så også andre eksempler på at mye var tungvint og gjort vanskelig på grunn av systemet. Eksempelvis medførte tungvint lovverk at fremleggelse av bevis i retten kunne være en utfordring for politiet. Historien under kan illustrere dette:

En dag jeg kom på kontoret tidlig om morgenen, stod det en motorsykkel inne på kontoret. Dette var ganske overraskende, fordi motorsykkelen var stor og tung og tok opp all ledig plass på kontoret. Dessuten var dette i andre etasje, i en bygning uten heis, så noen måtte ha båret en flere hundre kilo tung motorsykkel opp på dette kontoret. Etter en stund kom en av etterforskerne. Jeg spurte ham hvorfor det stod en motorsykkel på kontoret. Han så ikke overrasket ut i det hele tatt. Han forklarte at dette var bevis i en straffesak.

Liberisk lov krever at alle bevis, vitner og fornærmede må presenteres i retten for dommeren i første høring (fengslingsmøte) hvis ikke vil dommeren avvise saken. Det betyr at i første fengslingsmøte må politiet i tilfellet her fremlegge motorsykkelen dersom den er bevis, for at dommeren skal vurdere saken. Motorsykkelen måtte derfor bæres inn i rettslokalet.⁶³

En annen gang opplevde jeg at to mistenkte hadde blitt pågrepet idet de stakk av fra et åsted, de ble pågrepet med ransutbyttet på seg. I denne saken ble det ikke noe fengslingsmøte, fordi fornærmede ikke kunne møte i retten, og de siktede ble løslatt. Ifølge en av etterforskerne på avdelingen var det et vanlig problem at fornærmede ikke møtte til fengslingsmøtet. Dette var frustrerende for etterforskerne fordi ran var et stort problem, og det ville vært forebyggende å kunne fengsle ranere som var tatt på

⁶³ Etterforskeren i «Blue Atlantic-saken» hevdet at brenningen av de 2 tonnene med kokain som ble beslaglagt, var en av grunnene til at de tiltalte ble frikjent. Etter liberisk lov skulle hele kokainbeslaget vært lagt frem i retten som bevis.

fersken. Ifølge etterforskeren var det flere årsaker til at fornærmede ikke møtte til fengslingsmøte. En vanlig grunn var problemer med transport, eller at de ikke kunne ta seg fri fra jobben. Jeg så selv flere ganger at fornærmede som hadde møtt i retten, bli sittende og vente hele dagen før de fikk forklare seg. Noen ganger fikk kom de ikke inn før neste dag. Da gikk hele dagen for fornærmede. Det var svært upraktisk dersom de måtte møte flere ganger i samme sak. En annen grunn til at fornærmede ikke møtte kunne være trusler mot fornærmede eller familien.

Slike problem kan bøtes på ved å ha andre ordninger med retten i forbindelse med fengslingsmøter, men slike løsninger fantes ikke i Liberia. Denne utfordringen hadde ikke noe med politiets utførelse av jobben å gjøre, men illustrerte et system som gjorde arbeidshverdagen tungvint for politiet. Informantene hevdet også at lovverket var for dårlig til å kunne bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet og narkotika kriminalitet. Det viste seg at til tross for FNs og det internasjonale samfunnets satsing på å bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet i Vest-Afrika, så var ikke narkotikakriminalitet en forbrytelse i Liberia. Narkotikakriminalitet var ikke tatt inn i straffeloven, men i helselovgivningen, og var da bare en forseelse. Ifølge flere informanter var dette er stor utfordring for dem i bekjempelsen av narkotikakriminalitet. En av etterforskerne forklarte at narkotikakriminalitet ble tatt ut av straffeloven under borgerkrigen for å avkriminalisere besittelse av narkotika. Ifølge ham var årsaken krigsherrenes ønske om at narkotika skulle være tilgjengelig for soldatene deres, og kokain og marihuana i tillegg til andre stoff, ble brukt under borgerkrigen. Både i LNP og i UNPOL ble det opplyst at det var utarbeidet lovforslag om å endre lovverket slik at narkotikakriminalitet kom inn i straffeloven igjen. Lovforslaget var fremmet i parlamentet, men det ble ikke vedtatt.

Gjennomgangen over viser at noen av politiets utfordringer også er av strukturell karakter. Byråkratiet medfører treghet i systemet, og det hindrer at beslutninger blir tatt. Det kan lett føre til et ineffektivt politi, dersom det er for få beslutningstagere. Da hopper beslutningene seg opp. Informantene hevder at korrupsjon i rettsvesenet en alvorlig utfordring for politiet. Politiet er avhengig av et rettsapparat som fungerer dersom deres funksjon i samfunnet skal opprettholdes. Informantene mente at både korrupsjon og lovgivning er utfordringer som politikerne må gripe tak i, dersom

situasjonen skal endre seg. Når det gjelder byråkratiet, må det utvikles en vilje internt i politiorganisasjonen til å endre på disse forholdene dersom politiet skal bli i stand til å leve opp til publikums forventninger.

4.4.5 Presidentens rolle

Opplysningene om de uheldige virkningene av presidentens innflytelse på politiet var et tema som gikk igjen blant nesten alle informantene, både fra UNPOL og LNP. De fremhevet de uheldige konsekvensene av presidentens direkte innblanding i ansettelses- og avskjedigelsesprosesser i toppledelsen i politiet.

I Liberia blir IGP og de sju øverste i toppledelsen i LNP utpekt direkte av presidenten, med en godkjenning av parlamentet. Det innebærer at toppledelsen i politiet er ansatt av presidenten og kan kun avsettes av presidenten. IGP som er øverste leder av politiet, kan ikke ansette eller avsette disse sju topplederne. Dette gir presidenten en stor makt over politiet. En av informantene som også var en LNP-sjef, sa at: *«Political appointment of IGP is problematic. The President gets too much direct influence. That is not good, it can be misused, and it creates uncertainty within the police corps»*. Dette forplantet seg til at også IGP kunne detaljstyre organisasjonen noe som også fikk uheldige konsekvenser ifølge flere av informantene. De fortalte at også ansettelse av andre ledere i LNP kunne bli gjort direkte av IGP. Den dagen jeg startet på feltarbeidet i Liberia, ble det ansatt en ny IGP, Chris Massaqui. I forbindelse med at denne ansettelsen, ventet alle i LNP på hvem i ledelsen som ville bli skiftet ut. De forklarte at slik var det, det var helt vanlig at en ny IGP plasserte inn sine folk i ledelsen. En av informantene fra LNP forklarte:

«Challenges to become a professional police force, are training and replacement of competent personal. The former director did it, and now a new one is coming. The new IGP will bring his own men and friends, and he will place them in positions they might not be capable of. If you are not trained, you will not know how to coordinate».

Denne lederen mente at en av de store utfordringene med ansettelse av en ny IGP, var utskiftingen i resten av ledelsen i LNP. Alice Hills skriver om praksisen med at presidentene i afrikanske stater utpeker toppledelsen i politiet. Hun hevder det er vanskelig å endre på den, fordi en slik praksis gir økt makt til presidenten (Hills 2007:405). Det problematiske i dette blir også understreket av Friedman som

kritiserer manglende endringer av denne praksisen i Liberia også etter at den nye regjeringen kom i 2006.

Second, no substantive action was taken to address the high number of political appointees in top police positions. The inspector general and the next seven highest-ranking officials were appointed directly by the president, compared with the West African norm of one for two political appointments in police services (Friedman 2011:13-14).

Friedman forklarer videre hvorfor slike utnevnelser fra presidenten er så problematiske fordi det blant annet også hindrer god internkontroll og internerforskning av politiet. IGP som øverste leder kan ikke fjerne de som er politisk utnevnt, det betyr at IGP har ingen sanksjonsmuligheter overfor disse dersom de skulle gjøre seg skyldige i lovbrudd (Friedman 2011:13-14).

På denne måten får presidenten stor innflytelse på politiet. Politiet er statens maktapparat og skal følge politiske føringer, men det betyr likevel ikke at presidenten skal ha direkte styring med politiet. Dersom det likevel blir slik direkte styring medfører det at politiet ikke reelt sett har fått delegert myndighet fra staten, fordi toppledelsen blir styrt av presidenten. De har dermed heller ikke den nødvendige selvstendigheten til å foreta de gode faglige beslutningene. For, som Freidson påpeker, selv om stat og profesjon er sammenvevd, må de oppføre seg som om de var atskilte (Freidson 2001).

But while we should not forget that state and profession interpenetrate, if we do not treat the state *as if* it were an entity separate from professions in particular and civil societies in general, we are awash in a fog bound sea of ambiguity (Freidson 2001:135).

Dette skillet var ifølge informantene ikke til stede i LNP, og de så det som en av de viktigste utfordringene for å bli et profesjonelt politi.

4.4.6 Usikkerhetens konsekvenser

Data i denne kategorien omhandler hva som skjer i en organisasjon som er preget av usikkerhet som følger av at sjefene blir ansatt og avsatt av presidenten, noe som i sin tur reduserer forutsigbarheten i organisasjonen. Dette ble også utdypet av en av de norske i UNPOL, en som hadde jobbet tett med det lokale politiet. Han påpekte at alle måtte være svært forsiktig med hva de gjorde. De måtte holde seg inne med alle dem som kunne få maktposisjoner i fremtiden, dersom de selv ønsket å gjøre karriere. Også en annen norsk i UNPOL som hadde jobbet med ledelsen i LNP, omtalte konsekvenser av at sjefene i organisasjonen kan skiftes ut brått og tilfeldig. *«Hva er det da som skjer med organisasjonen? De som jobber, må alltid ta hensyn til hva de tror sjefen vil høre. Det blir en organisasjon hvor «Everybody wants to please the bosses.»* Det medfører at man må være strategisk og ikke gjøre noe som sjefen misliker fordi man da kan bli skiftet ut.

En slik usikkerhet påvirker hvor villig man er til å ta vanskelige beslutninger, og det påvirker skjønnsutøvelsen når man ikke har trygghet til å ta en rent faglig beslutning, men må ta andre hensyn i stedet. Når frykten for å gjøre noe sjefen ikke liker, medfører at man ikke tar en beslutning, så blir konsekvensen at organisasjonen blir ineffektiv. Man får heller ikke «en selvstendig aktverdig faglig funksjon» som Freidson påpeker som et hovedpoeng med profesjonsorganisering (Freidson 2001). Det blir nemlig andre hensyn enn de faglige som blir avgjørende. Noen av LNP-informantene pekte på en mulig løsning i å etablere et uavhengig ansettelsesråd som ansatte topplederne i politiet ut fra politifaglige kriterier.

Dette temaet viser hvordan uforutsigbarhet i ansettelsesforholdet til lederne og politisk bestemt lederrekruttering kan påvirke hele organisasjonen negativt. Direkte ansettelser fra presidenten forhindrer effektiv internkontroll og mulighetene for å sanksjonere overfor toppledelsen. Videre medfører det vanskeligheter med å opprettholde en høy profesjonell standard og profesjonsmoral. Det kan også medføre at vanskelige avgjørelser blir skjøvet oppover i systemet og utsatt, noe som igjen fører til ineffektivitet og dårlige beslutninger.

4.4.7 Politi og politikk

Politikere kan ønske å bruke politiet for å vise handlekraft. For at et budskap om handlekraft skal nå frem til velgerne, må det tas synlige grep. Publikum må kunne se at noe skjer. Blant annet kan det være å gjøre politiet mer synlig og mer effektivt. Konsekvensene kan i lengden likevel bli motsatt. Endringer inntreffer ikke over natten og kan raskt bli symbolpolitikk i stedet for å ta tak i de egentlige kriminalpolitiske problemene (Vesby 2012:126) I Liberia er ansettelsen av ny IGP en politisk ansettelse da han er direkte utpekt av presidenten. Det betyr at ansettelse av en ny IGP og det han står for, vil gjenspeile presidentens kriminalpolitikk. Nettopp et slikt ønske om å markere handlekraft kan være et faremoment for en nyansatt IGP.

Væpnende ran er som sagt en stor kriminalpolitisk utfordring i Liberia, og har vært det gjennom lengre tid. Da den nye IGP ble ansatt, var dette den første kriminalitetsutfordringen han grep tak i (New Democrat 2. desember 2011). Ved å gjøre det viste han handlekraft og han viste politisk vilje til å gjøre noe med problemet. IGP sa at alle ranere i Monrovia hadde 72 timer til å melde seg for politiet, hvis ikke ville de bli pågrepet. Dette utsagnet er det umulig å følge opp i en demokratisk rettsstat. Hvordan dette ble løst på i Liberia, viste seg noen dager etter at etter at fristen var utløpt.

En morgen jeg kom på jobb, var det mye støy fra politiarresten på Hovedkvarteret. Det var så overraskende siden arresten egentlig ikke skulle brukes, at jeg gikk for å se hva som skjedde. Det viste seg at det var fullt i alle cellene. LNP hadde av praktiske grunner benyttet seg av politiarresten i hovedkvarteret. Det var første gangen jeg så at cellene i bruk. En av etterforskerne på stedet fortalte at det hadde vært en razzia i ghettoene i områdene rundt byen, og de hadde tatt inn et røykelag⁶⁴. Selv om bruk av narkotika ikke er forbudt i Liberia, er det en forseelse som kan straffes med bøter. På narkotikaenheten jobbet de med en større narkotikasak, men det viste seg at disse arrestasjonene hadde ikke noe med den saken å gjøre. På min forespørsel om hvor mye beslag de hadde tatt, ble det sagt at det var funnet noe marihuana og litt kokain. Senere oppe på Kriminalavdelingen kom avisguten med dagens aviser som jeg

⁶⁴ Folk som røyker marihuana

kjøpte. På forsiden i «New Democrat»⁶⁵ stod det med store bokstaver: «*Suspected Armed Robbers Enveloped. Over 175 arrested.*» Overskriften hadde med razziaen og den fulle politiarresten å gjøre, men jeg forstod ikke hvordan disse fangene var blitt til «Armed robbers». Flere av etterforskerne fikk se avisen, og de sa alle det samme, at journalistene hadde misforstått. Det var ikke ranere som var tatt, men folk fra ghettoen som brukte narkotika.

New Towards the achievement of social justice
DEMOCRAT
VOL. 18 NO. 237 MON DEC 12, 2011 PRICE LDS 40.00

CENTRAL BANK OF LIBERIA		
MARKET BUYING AND SELLING RATES LIBERIAN DOLLARS PER US DOLLAR		
	BUYING	SELLING
THURSDAY, DECEMBER 1, 2011	LS71.00/US\$1	LS72.00/US\$1
WEDNESDAY, DECEMBER 7, 2011	LS71.50/US\$1	LS72.50/US\$1
THURSDAY, DECEMBER 8, 2011	LS71.50/US\$1	LS72.50/US\$1

These are indicative rates based on results of daily surveys of the forex exchange market in Monrovia and its environs. The rates are collected from forex bureaus and the commercial banks. The rates are not set by the Central Bank of Liberia.
Source: Research, Policy and Planning Department, Central Bank of Liberia, Monrovia, Liberia

Suspected Armed Robbers Enveloped

Over 175 Arrested

Police Superintendent Samuel K. Massaquoi, who replaced Marc Amblard as head of force following the 7 November riot, warned armed robbers to give themselves within 72 hours or he would raid their hiding places. Spokesman George Barrow told New Democrat that the police raided several suspected armed robbers and drug dealers in line with the inspector general's 72-hour ultimatum as well as Operation 'St. Christmas'. He said most of the suspected armed robbers and drug dealers were arrested during the raid.

Litt senere på formiddagen viste en annen etterforsker meg hva som skjedde i saken. Ute i bakgården til hovedkvarteret satt alle fangene i flere rekker. Der gikk

⁶⁵ Liberisk avis

politietterforskere rundt og vurderte dem, og noen av fangene ble plukket ut og flyttet over i andre grupper. Til slutt ble de fangene som var flyttet i andre grupper, tatt med til avhør. Det som skjedde, var det de kalte «screening». Dvs. at etterforskerne gikk rundt og plukket ut dem som var mistenkt for å være ranere og dem som var mistenkt for bruk av narkotika. Kriteriene for screeningen, ble det sagt, var tidligere kjennskap til disse personene.

De mistenkte ble så avhørt og spurt om de erkjente straffeskyld, hvilket ingen av dem gjorde. Jeg så ingen synlige beslag eller andre saksdokumenter enn avhørprotokollen. Alle ble tatt fingeravtrykk og foto av, før de ble de fremstilt i retten. Senere fikk jeg vite hva de var siktet for – nemlig «conspiracy to robbery». I avisen neste dag, stod det at IGP hadde uttalt seg om saken. Han sa at ingen ranere hadde meldt seg frivillig til politiet innen fristen på 72 timer. Da fristen utløp, ble derfor en razzia satt i gang. IGP sa til avisen at det var dette han hadde advart dem mot, nemlig at de som ikke meldte seg frivillig som ranere, ville bli hentet av politiet. Han sa videre at dette var ikke den første og heller ikke ville bli den siste razziaen (New Democrat 2011).

Det var folk i de fattige bydelene som ble arrestert. Så langt jeg kunne se, var det ingen konkrete straffbare forhold de pågrepne var mistenkt for. Jeg fikk forståelsen av at bare det at de hadde vært sammen i røykelag og dermed brukte narkotika var nok til å mistenke dem for «conspiracy to robbery». Dette sannsynliggjorde at de ville utføre ran for å skaffe penger til narkotika, ble det sagt. 17 av de pågrepne ble fremstilt for varetektsfengsling i retten, noe jeg fikk overvære. I retten var det en aktor og to forsvarsadvokater som holdt innlegg. Det var umulig å høre og forstå hva som skjedde i retten. En rettsreferent som skrev på en manuell skrivemaskin, som bråket slik at det overdøvet alt som ble sagt. Det eneste man kunne høre var den høye klappingen på maskinen. Noen av fangene appellerte til meg ettersom jeg satt der. De sa: «Du har sett oss hele tiden, du vet at det ikke er noen bevis, du må hjelpe oss.»

Alle de mistenkte ble fengslet, men ikke for «armed robbery», men for «robbery» (Våpnet ran er en mer alvorlig forbrytelse enn ran). «Robbery» medførte en lavere strafferamme enn «armed robbery» og dermed også en mulighet for å få en bot som straff. Ved å betale en bot ville de kunne slippe ut av fengsel. Ingen av fangene hadde penger der og da, så alle ble varetektsfengslet. Ifølge rettsbetjentene som jeg snakket

med etterpåk, antok han at de ville sitte 2 – 3 måneder i fengsel, før de kunne betale seg ut. Denne razziaen skjedde like før jul, og en av LNP-lederne forklarte at politiet kombinerte denne aksjonen med det de kalte «Operation Safe Christmas». Politiet tenkte forebyggende med å fengsle så mange antatte ranere som mulig før jul. Dette gjorde de fordi de hadde erfaring med at denne type kriminalitet økte i løpet av julehøytiden, og «Operation safe Christmas» skulle redusere antallet ran. Raidene holdt på i flere dager, og alle etterforskene på Kriminalavdelingen var opptatt med å avhøre disse fangene og å fremstille dem i retten. I den perioden måtte de la andre alvorlige saker ligge.

For meg virket dette som en bevisst strategi fra den nye IGP, hvor pressen ble brukt aktivt og politiet kunne fremstå som effektivt. De etterforskerne jeg snakket med, kjente ikke til aksjonen, de forklarte at den var initiert fra toppen. Det ble da et voldsomt press på etterforskerne når andre alvorlige saker ble anmeldt. De hadde ikke kapasitet til både å håndtere alle avhørene etter razziaen og samtidig etterforske nye saker. Den siste dagen det ble pågrepet folk i en slik razzia, hadde etterforskerne også pågrepet andre mistenkte i andre alvorlige kriminalsaker. Denne dagen kom imidlertid etterforskerne tilbake fra «screeningen» uten noen fanger. Da jeg spurte hvorfor det ikke kom noen «ranere» denne dagen, forklarte de at screeningen viste at «*i dag var det ingen ranere, bare tyver*». Dette tolket jeg dit hen at det nok kunne være tilfeldig hvem som ble mistenkt for «conspiracy to robbery».

I avisen samme dag stod følgende:

DRUG HOT PURSUIT

.....Director Massaquoi said the rounding up of suspected criminals would not stop until «*I am convinced that the crime rate is zero*» (New Democrat Dec 16, 2011).

Denne uttalelsen gjør at man kan stille spørsmål ved motivene for razziaene. Det kan virke som om politiet ble brukt i en symbolpolitikk, som om det var politiske hensyn og ikke faglige hensyn som var avgjørende for at razziaene ble gjennomført. Informantene mente at andre hensyn enn de faglige blir avgjørende på grunn av den politiske innblandingen. Det viser en mangel på autonomi og faglige vurderinger.

5 KONKLUSJON

Jeg var sammen med det liberiske politiet under feltarbeidet og fulgte dem i deres arbeidshverdag. Mange av aktørene i det liberiske politiet og i FN-systemet ble intervjuet om utfordringene politiet stod overfor. Mitt fokus da feltarbeidet startet var grenseoverskridende organisert kriminalitet, men det ble endret til kriminalitet generelt ettersom både kriminalitetsbildet i Liberia og politihverdagen der tilsa det. Fra å ville se på en spesialisert enhet endte jeg altså opp med å se på en ordinær politienhet. Oppholdet ga et innblikk i kriminalitetsbildet i Monrovia og hvordan politiet arbeidet der. Den grenseoverskridende organiserte kriminaliteten som er beskrevet i rapportene fra FN og Verdensbanken, så jeg ikke. Det betyr ikke at den ikke finnes, det betyr bare at det lokale politiet jobbet ikke med slike saker da jeg var der.

Det er to overordnede tema som jeg mener beskriver/dekker de største utfordringene for det liberiske politiet. Det er mangel på rettsikkerhet og politisk innblanding. Disse temaene henger sammen og korrupsjonen påvirker begge. Manglende rettsikkerhet og politiske styring påvirker legitimiteten til politiet. En av forutsetningene for å være en profesjon er at staten gir yrkesgruppen en eksklusiv rett til å utøve faget og delegerer myndighet til denne yrkesgruppen. Staten gir et monopol og profesjonen er avhengig av statens støtte for å få den nødvendige legitimitet, profesjonen er med andre ord institusjonalisert og det er en kollektiv sammenslutning til det beste for samfunnet.

Politiet er institusjonalisert i og med at staten har gitt dem et mandat, det forplikter både politiet og staten. For at politiet skal kunne fylle sin rolle, må de settes i stand til det. Det er et ansvar på både mellom- og makronivå. Både politiet som organisasjon, det politiske nivå og det byråkratiske nivå har ansvar for at politiet er i stand til å utføre jobben sin. Mitt overordnede inntrykk fra politiet i Liberia er den store mangelen på grunnleggende ressurser, det gjennomgående tungvinte systemet, samtidig som det var god kompetanse blant tjenestemennene. Jeg studerte politiet på mikro og mellomnivå, men så også at det som skjedde på disse nivåene hang sammen med det som skjedde på makronivå.

5.1 Politiets utfordringer

I kapittel 2 beskrives profesjonene og hva en profesjonsorganisering betyr. Freidson hevder at det er to nøkkelelementer som utgjør en profesjon, dens spesialiserte kunnskap og muligheten til å utøve skjønn (Freidson 2001). Legitimitet og autonomi er det som muliggjør skjønnsutøvelse. Informantene mener at i Liberia har politiet fått en formell legitimitet gjennom konstitusjonen, men de har den ikke reelt.

For å opprettholde politiets legitimitet er det viktig at forventninger blir oppfylt (Bjørøgo 2007). Politiprofesjonen har fått sitt mandat fra staten og har inngått en samfunnskontrakt med denne. Dette legitimerer dem overfor publikum. Politiet må imidlertid også i konkret handling vise at de er tilliten verdig.

The ways in which the police succeed or fail in living up to its own professional and ethical standards and the norms and expectations of the surrounding society will have a great impact on how the population will relate to the police, and at the next turn, on the working conditions of the police (Bjørøgo 2007:83).

Den liberiske loven følger internasjonale rettsstatsprinsipper som slår fast at loven gjelder for alle og at alle har krav på samme beskyttelse av loven.⁶⁶ Det viste seg i praksis ikke alltid å være tilfelle. Mangel på ressurser ble påpekt av nesten alle informantene som en stor utfordring for politiet. Det er også påpekt i andre studier fra Liberia at mangel på grunnleggende ressurser gjør at de fattige i det liberiske samfunnet ikke har råd til å få hjelp av politiet. Det er et gjennomgående tema at politiet krever betaling for transport og utstyr, og at fornærmede i saker selv må betale mat til de som blir satt i fengsel (Isser, Lubkeman, N'Tow 2009 og Salahub 2011). De som ikke kan betale, får heller ikke hjelp.

Studier fra Liberia har også vist at folk foretrekker det tradisjonelle rettssystemet fordi det er mer forutsigbart enn politiet. Folk er lei av å måtte betale for alle tjenester de skal ha av politiet (Isser, Lubkeman, N'Tow 2009). Når politiet ikke klarer å utføre de

⁶⁶ Fra en elektronisk utgave av den liberiske loven som jeg fikk av en norsk UNPOL:
 "A SELECTED COMPILATION OF LIBERIAN CONSTITUTION SECTIONS, LIBERIAN LAWS
 AND CRIMINAL PROCEDURE, RELEVANT TO POLICE WORK
 Compilation of Liberian laws relevant to police work
 Chapter III, Fundamental Rights, Article 11"

grunnleggende politioppgavene, vil det medføre at politiet ikke oppfyller samfunnskontrakten sin. Det igjen vil påvirke legitimiteten (Molander, Terum 2008).

Det første tema omhandler mangel på ressurser, korrupsjon og dårlig utøvelse av profesjonen, som i sin tur førte til manglende rettssikkerhet. Dette er kanskje den mest opplagte og den mest synlige utfordringen til politiet. Det er ikke overraskende med tanke på at Liberia er et av verdens fattigste land og er på 6.siste plass på FNs Multidimensional Poverty Index⁶⁷ i 2011. Manglende ressurser er et gjennomgående problem i hele statsapparatet. Dersom politiet ikke har ressurser til transport, vil de ikke kunne rykke ut når befolkningen har behov for det, og de vil da ikke kunne være de som er der når det skjer, slik som Bittner beskriver politiets oppgaver som «noe-skjer-som-noen-burde-reagere-på-og-gjøre-noe-med» (Bittner 1970 i Larsson, Gundhus 2007:17). Politiet er formelt tildelt en rolle, men reelt er ikke politiet i Liberia i stand til å fylle rollen eller forventningene knyttet til den. Tillit til politiet er i lengden avgjørende for at politiet skal kunne fungere, og denne tilliten henger sammen med at politiet makter å utføre sitt arbeid på en god måte. For å klare det må politiet få det mest nødvendige ut av sine knappe ressurser og vise at ressursene blir utnyttet på en best mulig og effektiv måte.

Byråkrati og korrupsjon var det andre tema som også gikk igjen i de fleste intervjuene, og det gjaldt både korrupsjon fra polititjenestemenn på grunnplan, men også korrupsjon oppe i systemet. Dette medførte at skyldige ikke ble tatt eller dømt, og at de midlene som var bevilget ikke ble brukt til det de skal. Det at den tidligere IGP nå er tiltalt for korrupsjon av blant annet penger som skulle brukes til innkjøp av politiuniformer, viser at dette går helt til topps. Det er gjennomgående i beskrivelsene at det er dårlige rutiner for rapportering og kontroll og at statlige midler forsvinner underveis. Bekjempelse av korrupsjon avhenger av at man innfører systemer som sørger for at korrupsjon blir vanskeligere.

Også svakheter i rettssystemet og i lovverket ble påpekt av mange. Rettssystemet må fungere for at politiet skal fungere og ikke minst ha legitimitet og tillit. At politiet etterforsker og arresterer kriminelle har liten hensikt hvis det ikke blir fulgt opp i et

⁶⁷ Multidimensional Poverty Index: Percentage of the population that is multidimensionally poor adjusted by the intensity of the deprivations (UNDP Human Development report 2011)

troverdige rettssystem. Ifølge flere av informantene har forslag om å endre lovverket vært fremmet, men strandet i parlamentet. Domstolen ble beskyldt for å være korrupt, og dessuten vanskeliggjorde et tungvint system i rettsapparatet politiets arbeid. Avgjørelsene fra rettsvesenet er det som til syvende og sist speiler politiets jobb. Å modernisere rettssystemet i tråd med internasjonal rett, og å innføre kontrollsystemer som kan hindre korrupsjon der, er også et spørsmål om vilje til å innføre slike systemer.

Det tema som ble mest omtalt av informantene, var politisk innblanding. Dette fremkom hos nesten alle informantene, det var ikke noe man umiddelbart kunne se fra utsiden. Derimot så man noen av konsekvensene, som manglende evne til å ta beslutninger, fordi beslutningene måtte tas på toppen, og jeg så og hørte usikkerheten i organisasjonen da de fikk en ny sjef. Det kunne også forekomme det jeg vurderte som lite gode faglige avgjørelser, som under politirazziaen som gikk over flere dager. Så lenge presidenten direkte utpeker toppledelsen i LNP, har ikke LNP nødvendig avstand til politikerne, noe som kan undergrave profesjonens autonomi. Det er bare det politiske nivået som kan endre politiets forutsetninger dersom de ønsker et annet politi.

Politiets gode kompetanse var et noe overraskende funn for meg. Jeg hadde tidligere hørt om hvordan LNP manglet kompetanse. Det er beskrevet i flere rapporter. Det var også positivt å se etterforskerne på den enheten hvor jeg gjorde feltarbeidet. De var hardt arbeidende, hadde en god faglig kompetanse, og de gjorde det beste ut av situasjonen. LNP er et forholdvis ungt politikorps⁶⁸ som fremdeles er mottagelig for påvirkning. Det ligger et godt potensial i dette, og dersom forutsetningene blir bedre for politiet, vil LNP ha mulighet til store forbedringer.

5.2 Politiets tillit og legitimitet

I artikkelserien fra Politihøgskolen i Norge, *Tillit til politiet*, skriver Jon Strype om politiets omdømme i Norge. Han refererer til Synovates definisjon på omdømme og hva det betyr for en organisasjons handlingsrom. I sin artikkel sammenholder han Synovate-definisjonen med andres definisjon av omdømme. (Strype, J. 2010). Strype beskriver omdømme til offentlige institusjoner slik:

⁶⁸ De absolutt fleste tjenestemennene er utdannet fra 2004 og fremover.

Når det gjelder offentlige institusjoner, vil både [«awareness»] og folks positive vurderinger [«assessment»] være utslagsgivende betingelser for institusjonens legitimitet. Legitimitet, eller handlingsrom, vil i sin tur kunne betraktes som den verdi [«asset»] som er produktet av institusjonens synlighet og folks vurdering av institusjonen.» (Strype, J. 2010:22)

Strype sier her at dersom en institusjon skal ha legitimitet, er den avhengig av folks positive vurdering av det den gjør. Gundhus referer til Eriksen og sier noe av det samme, hun sier: «Legitimitetsproblemer oppstår når det rettes kvalifiserte innvendinger mot institusjonens beslutninger; ved å peke på at de prosedyrer og beslutningsmetoder som eksisterer ikke er tilfredsstillende. Det reises da kritikk mot problemer i politiet på prinsipielt grunnlag» (Eriksen i Gundhus 2010:142). Når politiet mangler selv de mest nødvendige ressurser, kan de ikke leve opp til forventningene fra samfunnet. Dette var svært tydelig i saken på elvebredden: Der ble liket av den unge kvinnen begravet uten å ha blitt undersøkt fordi det ikke var penger til en rettsmedisiner. Her manglet de grunnleggende forutsetningene for at politiet kunne utføre den jobben som var forventet, og de kunne dermed heller ikke oppfylle sin del av samfunnskontrakten. Det var da grunnlag for å komme med kvalifiserte innvendinger mot politiets beslutning, og den måten man valgte å håndtere saken på ga ingen positiv vurdering av politiets arbeid.

Eriksen og Molander sier at institusjonaliseringen som profesjon innebærer at staten delegerer myndighet til profesjonen. Denne myndigheten delegeres på grunnlag av en tillit til yrkesgruppens kompetanse og «gode vilje» (Molander, Terum 2008: 18). Informantene jeg snakket med betvilte at statsmakten reelt sett har delegert myndighet til politiet i Liberia. Funn fra denne studien kan tyde på at det stemmer. Også Freidson påpeker at en profesjon er avhengig av direkte støtte fra staten for å kunne fungere (Freidson 2001:122). Birkeland hevder at politiet vil oppleve en dyp legitimitetskrise, dersom politiet ikke har et reelt statlig maktmonopol og en tilnærmet lik tilgang på polititjenester for befolkningen (Birkeland 2007).

Faktorer som er viktige for politiets legitimitet er altså omdømme, reelt statlig maktmonopol og lik tilgang til tjenestene for befolkningene. Jeg har i begynnelsen av denne oppgaven skrevet at tillit er en forutsetning for en profesjon, og det gjelder

både tillit ovenfra og tillit nedenfra. Slik tillit er nødvendig for å legitimere et monopol. Selv om politiet har rekruttert gode kandidater som har fått en god opplæring, så er ikke dette nok til at publikum får den nødvendige tilliten, så lenge de ikke klarer å oppfylle samfunnets forventninger.

Morten Bøås beskriver Liberia før valget i 2005 som et neo-patrimonialistisk⁶⁹ samfunn. Hensell beskriver et patrimonialistisk⁷⁰ samfunn når han beskriver de gamle østeuropeiske statene. Han beskriver også et universelt fenomen når statens eiendeler blir av de statsansatte betraktet som ens egne private eiendeler. Jeg opplever at informantene beskriver noe lignende når de omtaler korrupsjonen i Liberia. Det ble hevdet at i alle ledd i politiet og rettsapparatet var det noen som beriket seg selv av de offentlige midlene. Det kan derfor se ut som om det fremdeles er elementer av neo-patrimonialisme eller patrimonialisme i Liberia. Informantenes beskrivelse av den politiske innblanding, den gjennomgående korrupsjonen og mangelen på ressurser på grunnplanet i statsforvaltningen tyder på det.

Denne oppgaven har ikke hatt som mål å studere statsforfatningen i Liberia, men den viser at makronivået og mikronivået ikke er uavhengige av hverandre og den viser at staten påvirker politiets mulighet til å utøve sitt fag. Oppgaven har vist at de største utfordringene for politiet har å gjøre med systemet politiet opererer innenfor. Det er et system som vanskeliggjør en profesjonsorganisering, så lenge den politiske innblanding i organisasjonen er så sterk og politiet ikke har den nødvendige autonomi og legitimitet.

Mye er gjort i Liberia for i forbindelse med politireformen og jobben er ikke avsluttet ennå. LNP har stor mangel på ressurser, de har problemer med korrupsjon og manglende rettssikkerhet. Den politiske styringen blir betegnet av informantene som det største problemet. Funnene fra studien kan tyde på at politiet ikke har fått delegert den nødvendige myndighet fra staten. De har heller ikke gode systemer for internkontroll og eksternkontroll som kan hindre korrupsjon. Disse forholdene påvirker tilliten og legitimiteten til politiet. Og legitimitet er som Bjørgo sier, et hovedgrunnlag for en profesjon og for et godt og effektivt politi. Det at LNP ikke har

⁶⁹ Dette begrepet er beskrevet i kapittel 2.2.

⁷⁰ Beskrevet i kapittel 2.2.

den nødvendige tillit og legitimitet, er en grunnleggende utfordring for politiet i Liberia.

6 Litteraturliste:

- Andvig, Jens C., 2011, «Cops and crime in Kenya: A research report», Nupi
- Andvig, Jens C, Shrivastava, Amit, 2009, « Police Corruption, Corruption and Crime Data and Examples from the Asia-Pacific Region» i Rajivan, Anuradha K og Ramesh Gampat [red.] «*Perspectives on Corruption and Human Development, vol 2, Advanced Research Series*», Delhi, McMillan s. 439-499
- Aning, Kwesi, 2009, «Organized crime in West Africa: Options for EU Engagement», Stockholm, International IDEA (Institute for Democracy and Electoral Engagement)
- Barth, Fredrik 1994, «Manifestasjon og prosess», Oslo Universitetsforlaget
- Birkeland, Åsmund, 2007, «Politigeneralisten, den moderne staten og politiets legitimitet- Noen refleksjoner omkring generalistens plass i politiet» i Tor-Geir Myhrer (red) «*Forskningskonferansen 2007 Polisiær Virksomhet, Hva Er Det – Hvem Gjør Det?*» Politihøgskolen PHS Forskning 2007:7, Oslo
- Bojer, Hilde, 2006, «Finnes det grunnleggende prinsipper for fordeling i et rettferdig samfunn? Om rettferdighet» Klassekampen 23.mars 2006
- Braun V, Clark V. 2006, «Using thematic analysis in psychology» Edward Arnold (Publishers) Ltd
- Bruce Baker, 2008, «Multi-Choice policing in Africa», Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala
- Brunkhorst, Hauke 2008, «Profesjoner i Kommunikasjonsteoretisk perspektiv: solidaritet mellom fremmede» i Molander, Anders og Terum, Lars Inge (red) «*Profesjonsstudier*», Oslo: Universitetsforlaget
- Bjørgero, T., Myhrer, T., 2008, «Forskningsetisk veileder for Politihøgskolen.» Oslo: Politihøgskolen
- Birkeland, Åsmund, Politigeneralisten, den moderne staten og politiets legitimitet. PHS Forsking 2007
- Bjørgero T. 2007, « Core topics and discourses of police science» i «*Perspectives on police science in Europe*», CEPOL, European Police College, Bramshill, UK
- Bøås, Morten, 2005, «The Liberian Civil War: New War/Old War?» Global Society, vol.19 nr. 1, 73-88
- Call, Charles T., 2012 «Why peace fails», Georgetown University Press, Washington
- Carlowitz, Leopold von, 2011, « Local Ownership in Praticce: Justice System reform in Kosovo and Liberia». DCAF Occasional Paper – No 23

Chan, Janet B.L., Devery, Chris, Doran, Sally, 2003, «Fair Cop: Learning the art of policing.» University of Toronto Press

Cockayne, James, Williams, Phil, 2009, «The Invisible Tide: Towards an International Strategy to Deal with Drug trafficking Through West Africa», International Peace Institute.

Cockayne, James, 2011, «State fragility, organized crime and peacebuilding: Towards a more strategic approach». NOREF report (Norwegian Peace building resource center).

de Carvalho, Benjamin & N. Nagelhus Schia, 2009, « Nobody gets justice here! » Oslo: NUPI.

Fangen, Katrine, 2010 (2.utgave) «Deltagende observasjon» Fagbokforlaget, Bergen.

Fauske, Halvor, 2008, «Profesjonsforskningens faser og stridsspørsmål» i Molander, Anders og Terum, Lars Inge (red.) *Profesjonsstudier*, Oslo: Universitetsforlaget

Finstad, Liv, 2000, «Politiblikket» Pax, Oslo.

Friedman, Jonathan 2011, «Building civilian police capacity: Post-conflict Liberia» 2003 – 2011

Fuest, Veronica, 2010, «Pitfalls of NGO peace-building Activities in Liberia. Africa Spectrum, 45,2, 3-33

Giddens, Anthony, 1997«Modernitetens konsekvenser» Pax forlag, Norge

Gilje, Nils, Grimen, Harald 2009 (13. opplag) «Samfunnsvitenskapens forutsetninger», Universitetsforlaget, Oslo

Gompert, David C., Davis, Robert C, Lawson, Brooke Stearns, 2009 «Oversight of the Liberian national Police» , RAND National Defense Research institute, RAND Corporation

Griffith, Cecil, 2011« Internal Control System in the Liberian Police» in Etannibi E.O. Alemika and Innocent C. Chukwuma (ed.) «*Police internal control system in West Africa*», CLEEN Foundation

Grimen, Harald, 2009, " Hva er tillit?", Oslo: Universitetsforlaget

Grimen, Harald, 2008, «Profesjon og tillit» i Molander, Anders og Terum, Lars Inge (red) «*Profesjonsstudier*», Oslo: Universitetsforlaget

Grimen, Harald, 2008, «Profesjon og profesjonsmoral» i Molander, Anders og Terum, Lars Inge (red) «*Profesjonsstudier*», Oslo: Universitetsforlaget

Grimen, Harald, Molander, Anders 2008 «Profesjon og skjønn», i Molander, Anders og Terum, Lars Inge (red) «*Profesjonsstudier*», Oslo: Universitetsforlaget

Grønmo, Sigmund, 2004, «Samfunnsvitenskapelige metoder», Fagbokforlaget, Bergen.

Gundhus, Helen Oppen, Larsson, Paul , 2007, « Policing i et norsk perspektiv» i Tor-Geir Myhrer (red) «*Forskningskonferansen 2007 Polisiær Virksomhet, Hva Er Det – Hvem Gjør Det?*» Politihøgskolen PHS Forskning 2007:7, Oslo

Gundhus, Helen Oppen, 2010, « Ekspertise eller dialog? Tillit og profesjonalisering av politiet» i Siv Rønhovde (red) «*Tillit til politiet*», Politihøgskolen, PHS Forskning 2010:4, Oslo

Helgøy, Ingrid, Homme, Anne, 2007, « Towards a new professionalism in school? A Comparative study og Teacher Autonomy in Norway and Sweden» *European Educational Research Journal*, Volum 6, Number 3, 2007

Hensell, Stephan 2012, «The Patrimonial Logic of the Police in Eastern Europe» in *Europe – Asia studies* Vol. 64, no. 5, July 2012, 811 – 833. Routledge

Hills, Alice, 2007, «Police commissioners, presidents and the governance of security» Cambridge University press.

Høhn, Judy Smith 2010 «Rebuilding the Security Sector in post-conflict societies Perceptions from Urban Liberia and Sierra Leone», DCAF (Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces)

Isser, D., S. Lubkemann & S. N'Tow. 2009, «Looking for justice». Peaceworks Washington: United States institute of peace.

Kleinin, John, 1996, «The ethics of policing», Cambridge University Press

Marenin, Otwin, 2009, «The futures of policing African states», *Police Practice and Research*, 10: 4, 349 —363

Mastekasasa, Arne, 2011, «How important is autonomy to professional workers?» *Professions and Professionalism* Volume 1, No 1 (2011), pp. 36-51

Miller, Seumas, 2010, «The moral Foundations of Social Institutions- a philosophical Study», Cambridge University press

Molander, Anders, Terum, Lars Inge, 2008, «Profesjonsstudier – en introduksjon» i Molander, Anders og Terum, Lars Inge (red) «*Profesjonsstudier*», Oslo: Universitetsforlaget

Olsen, Terje, Odd Morten Mjøen, Hild Rønning, Patrick Kermit, 2010 «Tegn, tillit og troverdighet – om rettssikkerhet for døve og hørselshemmede» *Nordlands Forskning*, NF-rapport nr. 11/2010

Rasch- Olsen, Anders 2008, «Informantbehandling i politiet - En kartlegging av konsekvenser og faktorer, som påvirker effektiviteten ved politiets bruk av informanter». Masteroppgave ved Politihøgskolen

Ryen, Anne 2002, «Det kvalitative intervjuet», Fagbok forlaget, Bergen

Reiner, Robert, 2010, «The politics of the Police» 4th Edition, Oxford university Press

Salahub, Jennifer Erin, 2011, (editor): «African Women on the Thin Blue Line: Gender-Sensitive Police Reform in Liberia and Southern Sudan». Canada, The North-South Institute

Schia, Niels Nagelhus, Benjamin de Carvalho, 2009, «Nobody Gets Justice Here! Addressing Sexual and Gender-Based Violence and the Rule of Law in Liberia » Nupi working paper 761

Schia, Niels Nagelhus, 2011, «Fredsbyggeren» tekst til utdelingen av Nobels Fredspris 2011, Oslo 10. desember 2011

Silverman, David, 2010, «Doing qualitative research, Third edition» SAGE publication Ltd, London

Tankebe, Justice «Public confidence in the police. Testing the Effects of Public Experiences of Police Corruption in Ghana» British Journal of Criminology. (2010) 50, 296–319. Oxford University Press 2010

The New Democrat, 2. desember 2011, Monrovia, Liberia

The New Democrat, 12. december 2011, Monrovia, Liberia

UNODC, 2010, Regional Programme for West Africa 2010 – 2014

UNODC, 2010, «The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment», 2010, United Nations Office of Drugs and Crime (UNODC) United Nations Publications

United Nations Peacekeeping

UN Police Magazine 7th edition July 2011

Vestby, Anette, 2012 «Tid og sted, integrasjon, samarbeid og styring» Masteroppgave UiO.

Wannenburg, Gail, 2005 «*Organized crime in West Africa*,» African Security Review 14(4) 2005.

World Bank Development report 2011: «Conflict, Security and Development»

7 Vedlegg:

7.1 Intervjuguide for UNMIL ledere

Interview guide UNMIL management

- Describe LNP
- In your opinion, what are the main challenges for LNP?
- How is the cooperation with other agencies?
- How has LNP developed since 2004?
- How is the focus on oversight?
- What kind of control mechanisms are there?
- Explain the education and the qualification process
- How will you describe the relationship between LNP and the public?

7.2 Intervjuguide LNP management

Interview guide LNP management

- Describe your job and experience
- Describe LNP and the development since 2004
- What are the major challenges for LNP?
- What is the needed education and qualification?
- Oversight mechanism – how does it function?
- How do you judge the degree of professionalism within the LNP?
- Transnational organized crime – how do you describe the problem?
- How is LNP fighting this in the everyday work?

7.3 Intervjuguide for polititjenestemenn

Interview guide Police officers:

- Your background and education
- Present job within the police
- Describe the LNP
- How will you describe the main challenges for LNP?
- If a senior police officer – describe the development of LNP
- Describe the skills and knowledge required to be a professional police officer
- How do you evaluate the police competence and credibility?
- What will your ideal type of police look like?
- What kind of oversight mechanism is there?
- How does it function?
- What is your special knowledge and expertise?

7.4 Information and consent-letter

Study of the Liberian national Police and their challenges to fight Transnational Organized Crime in West Africa

The purpose of this study is to better understand the functioning of the local police in Liberia, and their main challenges in combating Transnational Organized crime (TOC). The study is a Master thesis, and the research question is: *What are the main challenges for the LNP to become a professional police force?*

This is seen from the Liberian police point of view and it is compared to the international society's demands for a professional police.

The study will look into different criteria for professionalism, such as knowledge and expertise, ability to solve problems, the degree of autonomy and discretion, and how developed the control mechanisms are, both internal and external control mechanisms.

These criteria are essential to establish trust from the public. Trust and cooperation from the public is seen as a fundamental necessity to be able to fight serious crime such as transnational organized crime.

The study is a master thesis, and it is planned to be part of a broader research project regarding transnational organized crime in West Africa at NUPI (Norwegian Institute of International affairs). It is expected to generate recommendations aimed at the Norwegian government and UN for how to effectively support UN and the Liberian National Police (LNP) in their fight against transnational organized crime.

The study in Liberia will be conducted by Kari Marie Kjellstad, b. 15 08 60, who is currently Police Adviser/ Masters Student at NUPI (Norwegian Institute of International affairs)/ Oslo and Akershus University College of applied Science. She is Superintendent in the Norwegian Police, and in 2008 -2009 she served within UNMIL as an UNPOL officer. The location for the field study will be Liberia, concentrating mainly on Monrovia. Liberia is one of the West African countries that have been affected by the increasing presence of transnational organized crime. As Kjellstad previously served as an UNPOL officer in UNMIL, she already has some familiarity with the country and its rule of law system and challenges.

This field study will entail close study of the Liberian National Police (LNP) to provide a deeper understanding of the local police as a professional organization and the challenges they perceive in combating transnational organized crime. It will also be an assessment of the mechanisms on the ground to counter this kind of crime and the nature and extent of cooperation between different agencies, such as the border police, coast guard, airport police and seaport police.

The expected outcomes of the study will be:

- A better understanding of the Liberian National Police as a profession in the local context, and the formal and informal mechanisms that influence their effectiveness at fighting transnational organized crime, based on interviews with leadership of the UNMIL UNPOL, leadership and personnel of the LNP and other security bodies, and direct observation of policing conditions and practices;
- Recommendations for action for the Norwegian government and how it can best contribute to building the capacity of the LNP and other security sector bodies in Liberia to enable them to fight transnational organized crime more effectively, both on land and at sea.

Confidentiality concerns:

The fieldwork will encompass both participatory observations and interviews, and will likely entail exposure of the researcher to some confidential police information. The researcher is a Norwegian police officer previously granted a UN security clearance and confidentiality agreement will be signed. All interviewees will be treated anonymously, except for the top level management in UNPOL and LNP.

Time frame for the research trip to Liberia:

End of November 2011 until the end of February 2012. This will involve 2 stays lasting up to 4 weeks each in duration.

Time frame for the project:

The project will end 15 September 2012.

All the data collected for the project will be anonymized. If the participation is terminated by one of the participants, the data collected from this person will be destroyed.

Supervisor:

Tatanja Valland from Oslo and Akershus University College of applied Science is the Supervisor on the project, her contact information:

Phone: 0047 22452860

E-mail: Tatanya-Ducran.Valland@hioa.no

The project is supported by the Norwegian Police Directorate, and the Norwegian Ministry of Foreign Affairs.

Informed Consent:

I hereby confirm that I received information regarding "Study of The Liberian National Police and their challenges to fight Transnational Organized Crime in West Africa", and I agree to participate in this study. I am aware that my participation in this research project is voluntary, and that I can terminate the participation at any time.

Confidentiality is promised.
